

Ekonomisk översikt

Hösten 2023

Ekonomiska utsikter

FINANSMINISTERIETS PUBLIKATIONER – 2023:66

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Finansministeriets publikationer 2023:66

Ekonomisk översikt

Hösten 2023

Ekonomiska avdelningen

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Finansministeriet
CC BY-NC-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-367-439-4
ISSN pdf: 1797-9714

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2023 Finland

Ekonomisk översikt, hösten 2023

Finansministeriets publikationer 2023:66	Tema	Ekonomiska utsikter
Utgivare Finansministeriet		
Utarbetad av Ekonomiska avdelningen		
Språk Finska	Sidantal	119

Referat

Stigande priser och räntor har minskat hushållens konsumtion och investeringarna. Finlands ekonomi kommer inte att växa 2023 jämfört med året innan. År 2024 är prisstegringen långsammare än ökningen av hushållens inkomster och räntestegringen är över. Hushållens förbättrade köpkraft ökar konsumtionen och BNP går upp med 1,2 procent. Den ekonomiska tillväxten försvagas dock alltjämt av den svåra situationen inom byggnadsverksamheten. Investeringsutsikterna är emellertid i övrigt ljusa, i synnerhet när det gäller de många planerna för investering i vindkraft. År 2025 ökar tillväxten till 1,8 procent, då såväl konsumtionsökningen som investeringarna ökar den inhemska efterfrågan. Sysselsättningen går in i en svacka i år men förbättras igen från och med nästa år och 2025 är sysselsättningsgraden 74,3 procent och arbetslöshetsgraden 7 procent.

De offentliga samfundens underskott är 2,4 procent i förhållande till BNP 2023 och trots de anpassningsåtgärder som regeringen beslutat om, ökar underskottet över tre procent 2024 och 2025. Underskottet krymper något mot slutet av prognosperioden, när den ekonomiska tillväxten tilltar och regeringens åtgärder börjar bita. Av undersektorerna uppvisar statsförvaltningen det största underskottet, där man inte heller kan förvänta sig någon betydande förbättring under hela prognosperioden. Dessutom ökar lokalförvaltningens underskott mot slutet av prognosperioden, om inte välfärdsområdena eller kommunerna vidtar egna åtgärder. Socialskyddsfonderna uppvisar ett överskott.

Trots anpassningsåtgärderna kommer den offentliga skuldkvoten småningom att öka under prognosperioden. Statsförvaltningens och lokalförvaltningens sammanlagda stora underskott, befolkningens åldrande och de ökande skuldhanteringskostnaderna gör att skuldkvoten pekar uppåt även i fortsättningen.

Nyckelord ekonomiska utsikter, offentlig ekonomi, ekonomisk utveckling, ramförhandlingar.

ISBN PDF 978-952-367-439-4

ISSN PDF 1797-9714

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-439-4>

Taloudellinen katsaus, syksy 2023

Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:66**Julkaisija**

Valtiovarainministeriö

Teema

Talousnäkömät

Yhteisötekijä

Kansantalousosasto

Kieli

Suomi

Sivumäärä

119

Tiivistelmä

Hintojen ja korkojen nousu on vähentänyt kotitalouksien kulutusta ja investointeja. Suomen talous ei kasvakaan vuonna 2023 edellisvuodesta. Vuonna 2024 hintojen nousu on kotitalouksen tulojen kasvua hitaampaa ja korkojen nousu on ohi. Kotitalouksien ostovoiman kohentuminen lisää kulutusta ja BKT kasvaa 1,2 prosenttia. Talouskasvua heikentää kuitenkin edelleen rakentamisen heikko tilanne. Investointinäkömät ovat kuitenkin muuten valoisat, erityisesti tuulivoimainvestointisuunnitelmia on erittäin paljon. Vuonna 2025 kasvu nopeutuu 1,8 prosenttiin, kun kulutuksen kasvu lisäksi investoinnit lisäävät kotimaista kysyntää. Työllisyys notkahtaa tänä vuonna, mutta kasvaa taas ensi vuodesta lähtien ja vuonna 2025 työllisyysaste on 74,3 prosenttia ja työttömyysaste 7 prosenttia.

Julkisyhteisöjen alijäämä on 2,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 ja hallituksen päättämistä sopeutustoimista huolimatta kasvaa yli kolmen prosentin vuosina 2024 ja 2025. Julkisyhteisöjen alijäämä supistuu hieman ennustejakson loppua kohden, kun talouskasvu kiihtyy ja hallituksen toimet alkavat purra. Alasektoreista suurinta alijäämää tekee valtionhallinto, jossa ei ole odotettavissa merkittävää kohenemista koko ennustejaksolla. Lisäksi ilman hyvinvointialueiden tai kuntien omia toimia paikallishallinnon alijäämä kasvaa ennustejakson loppua kohti. Sosiaaliturvarahastot ovat ylijäämäisiä.

Sopeutustoimista huolimatta julkinen velkasuhde kasvaa hiljalleen ennustejaksolla. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon yhteenlaskettu mittava alijäämä, väestön ikääntyminen, sekä kasvavat velanhoitokustannukset pitävät velkasuhteen nousevalla uralla jatkossakin.

Asiasanat

talousnäkömät, julkinen talous, taloudellinen kehitys, kehysneuvottelut.

ISBN PDF

978-952-367-439-4

ISSN PDF

1797-9714

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-439-4>

Economic Survey, Autumn 2023

Publications of the Ministry of Finance 2023:66

Subject Economic Prospects

Publisher Ministry of Finance

Group Author Economics Department

Language Finnish

Pages 119

Abstract

The increase in prices and interest rates has reduced household consumption and investment. The Finnish economy will not grow in 2023 compared to the previous year. In 2024, the rise in prices will be slower than the growth of household incomes, and interest rates will no longer increase. Improving household purchasing power will increase consumption, and Finland's GDP will grow by 1.2%. However, the weak situation in the construction sector will continue to dampen economic growth. The investment outlook is otherwise bright, with the large number of wind power investment plans being particularly significant. In 2025, growth will accelerate to 1.8% as domestic demand is driven by both consumption growth and investment. Employment will briefly decline this year but return to growth from next year onwards. In 2025, the employment rate is projected to be 74.3% and the unemployment rate 7%.

The general government deficit will be 2.4% of GDP in 2023 and, in spite of the adjustment measures decided on by the Government, the deficit will widen over 3% in 2024 and 2025. The general government deficit will subsequently decrease slightly towards the end of the outlook period as economic growth accelerates and the Government's measures will start to have an effect. Among the subsectors, the largest deficit is in central government, where no significant improvement is anticipated during the outlook period. Furthermore, barring measures taken by the wellbeing services counties or municipalities themselves, the local government deficit will widen towards the end of the outlook period. Social security funds will be in surplus.

In spite of the adjustment measures, the general government debt ratio will gradually increase during the outlook period. The debt ratio will be kept on an upward trajectory thereafter by the combined substantial deficits in central government and local government, the ageing of the population and rising debt servicing costs.

Keywords economic prospects, public finance, economic development, spending limits negotiations.

ISBN PDF 978-952-367-439-4

ISSN PDF 1797-9714

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-439-4>

Källa för informationen om den faktiska utvecklingen: Statistikcentralen, om inget annat nämns

SYMBOLERNA SOM ANVÄNTS I TABELLERNA

-	Ingenting att informera om
0	Storheten mindre än hälften av enheten som använts
..	
.	Ingen information har erhållits
**	Prognos
ANM	Arbets- och näringsministeriet
CPB	CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis
FM	Finansministeriet
HWWI	Hamburgisches WeltWirtschafts Institut
IMF	Internationella Valutafonden
SHM	Social- och hälsovårdsministeriet

Varje siffra i tabellen har avrundats skilt.

EKONOMISK ÖVERSIKT HÖSTEN 2023

I översikten presenteras prognosen om den ekonomiska utvecklingen under 2023–2025. Vid sidan av den ekonomiska prognosen på kort sikt ingår också en kalkyl över den ekonomiska utvecklingen på medellång sikt fram till 2027.

Prognosen och den utvecklingskalkylen i översikten har utarbetats av ekonomiska avdelningen på ett oberoende sätt och utifrån lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen och om tillämpning av fördraget samt om kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna (869/2012).

Granskningen i översikten bygger på de preliminära uppgifterna om nationalräkenskaperna som Statistikcentralen gett ut i augusti 2023, annan offentlig statistik som stått till buds senast den 11 september 2023 samt regeringens beslut i budgetförhandlingarna den 19 september 2023.

Helsingfors, oktober 2023

Finansministeriets ekonomiska avdelning

Mikko Spolander
Avdelningschef, överdirektör

Janne Huovari
Finansråd,
Chef för Makroprognoser

Jenni Pääkkönen
Finansråd,
Chef för Fiskala prognoser

Innehåll

Förord	10
Sammandrag	13
1 Ekonomiska utsikter	21
1.1 Den internationella ekonomin	21
1.1.1 Världsekonomin	21
1.1.2 Världshandeln	24
1.1.3 Risker	25
1.2 Utrikeshandeln	27
1.2.1 Export och import	27
1.2.2 Priser och bytesbalans	29
1.3 Inhemsk efterfrågan	31
1.3.1 Privat konsumtion	31
1.3.2 Offentlig konsumtion	37
1.3.3 Investeringar	38
1.4 Inhemsk produktion	47
1.4.1 BNP	47
1.4.2 Förädling	50
1.4.3 Tjänstert	53
1.5 Arbetskraft	55
1.6 Inkomster, kostnader och priser	59
1.6.1 Löner	59
1.6.2 Konsumentpriser	61
1.7 Utsikter på medellång sikt 2026–2027	66
2 De offentliga finanserna	70
2.1 Samtliga offentliga samfund	70
2.1.1 De offentliga samfundens skuld	81
2.2 Statsförvaltningen	85
2.3 Kommunförvaltningen	93
2.4 Vårdsområdesförvaltningen	97

2.5	Socialskyddsfonderna	100
2.5.1	Arbetspensionsanstalterna	100
2.5.2	Övriga socialskyddsfonder	103
2.6	De offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet	105

Bilaga 1. Centrala antaganden vid beräkningen av skatteinkomsterna	111
---	------------

Bilaga 2. Om skillnaderna mellan budgetekonomin och nationalräkenskaperna.....	113
---	------------

Bilagatabeller	116
-----------------------------	------------

Ramarna:

Bostadsbyggandets roll i samhällsekonomin	44
Dimensionering av finanspolitiken	75
Regeringens finanspolitiska helhet	78
Stokastisk granskning av den offentliga samfundens skuldkvot	83
Budgeten för 2024 och ramarna för statsfinanserna.....	90

Bilagor utanför publikationen:

Bilagan finns som en separat fil på adressen [julkaisun urnlinkki](#)

Förord

Finlands ekonomi förefaller gå in i en recession i kölvattnet av våra europeiska partner, i synnerhet Tyskland och Sverige.

Recessionen kommer inte som en överraskning. Den har förutspåtts ända sedan inflationen ökade och centralbankerna började tygla den genom att höja räntorna.

I Finland ökade produktionen med god fart ännu under det första halvåret. Nu ser det ut som att den ekonomiska efterfrågan och produktionen skulle minska, åtminstone under det andra halvåret.

Recessionen drabbar särskilt bostadsbyggandet, men med avseende på hela ekonomin ser den ut att bli både lindrig och kortvarig. Vi bedömer att tillväxten återhämtar sig till drygt en procent 2024.

Det finns många faktorer som talar för en vändning nästa år.

Billigare energi och råvaror bromsar klart upp inflationen medan lönerna och förmånerna stiger. Medborgarnas köpkraft ökar och därmed den privata konsumtionen.

Europeiska centralbanken förväntas sänka sina styrräntor under det tredje kvartalet 2024. Marknadsräntorna kan förväntas sjunka redan tidigare. Räntorna är ändå klart högre än vad man har vant sig vid under de senaste åren. Trots allt underlättar de sänkta räntorna småningom för dem som har bostadsskulder, samtidigt som de främjar investeringar.

Företagen har tömt sina lager i år, vilket har minskat produktionsökningen. När lagren är tömda är de inte tillräckligt stora då efterfrågan väl återhämtar sig. Växande efterfrågan kommer att öka produktionen fullt ut.

Sysselsättningen försämras under de närmaste kvartalen, medan produktionen stampar på stället. När produktionen börjar återhämta sig börjar sysselsättningen också peka uppåt. Ett gott sysselsättningsläge stödjer den privata konsumtionen.

Vi gör den bedömningen att dessa faktorer får ekonomin att åter börja växa också i Europa, och att världshandeln klart piggnar till 2024.

Ur finansministeriets synvinkel ser recessionen tills vidare ut som en synnerligen typisk negativ tillväxtfas i den ekonomiska konjunkturcykeln.

Den lindriga och kortvariga recessionen är inte något skäl för att med offentliga medel stödja den totala ekonomiska efterfrågan. Automatiken i de offentliga finanserna och finanspolitiken stödjer redan nu ekonomin under 2023 och 2024.

Recessionen kan förvisso bli utdragen och få bestående strukturella drag som förse- nar återhämtningen. Orsakerna kan ha att göra med inflationen och räntorna, den kinesiska ekonomin, den allmänna osäkerheten samt med sparandet och bostads- byggandet. Å andra sidan kan övergången till ren energi framskrida i vidare omfatt- ning och snabbare än väntat.

De offentliga finanserna möter nu en hård verkligheten, men framtiden är inte rik- tigt så dystert som man skulle kunna sluta sig till av prognosen.

I prognosen ingår åtgärder enligt regeringsprogrammet för att stärka de offentliga finanserna endast till den del dessa ingår i budgeten för 2024 och i planen för de offentliga finanserna för 2024–2027. Underskottet i de offentliga finanserna minskar och skuldsättningen i de offentliga finanserna blir mindre än väntat, när regerings- programmet genomförs fullt ut och med den målsatta tidtabellen.

Trots det uppgår statsförvaltningens, kommunförvaltningens och välfärdsområde- nas sammanlagda underskott, som måste täckas med ytterligare upplåning, fort- farande till 10 miljarder euro 2027. Samtidigt är underskottet i hela den offentliga ekonomin cirka en miljard euro större än det uppställda målet på högst en procent i förhållande till totalproduktionen. Och även om målet skulle nås, stannar ökningen av den offentliga skulden i förhållande till totalproduktionen endast nått och jämt av fram till 2027.

Det är ytterst svårt för staten, kommunerna och välfärdsområdena att bygga upp buffertar för dåliga tider, eftersom befolkningens åldrande bromsar upp den ekonomiska inkomstbildningen och ökar servicebehoven samtidigt som också kostnaderna per enhet stiger när den offentliga skuldens räntor slukar allt större belopp och den ekonomiska omstruktureringen naggar beskattningen i kanterna.

Men försöka duger.

Det är omöjligt att se hur konsolideringen av de offentliga finanserna skulle kunna lyckas utan omfattande åtgärder för att minska utgiftsökningen och snabba upp intäktsökningen, alltså utan sparåtgärder - utan åtgärder för att upprätthålla det totala skatteuttaget och utan åtgärder för att stödja tillväxten i sysselsättning och produktivitet.

Alla dessa åtgärder behövs för att få till stånd en hållbar kursändring i de offentliga finanserna.

Vi måste skapa mer ny produktion och fler arbetstillfällen samt utbilda kompetenta arbetstagare och attrahera experter från utlandet, för att slippa dra åt svångremmen i form av besparingar och ökade skatter.

De ekonomiska strukturerna förändras nu snabbt när företagen bygger upp ny kapacitet som en del av energiomställningen och anknytande industriell innovation. Som bäst kan förändringen skapa ny produktion och nya arbetstillfällen i Finland, i en omfattning som saknar motstycke.

Förändringen skapar för en gångs skull utsikter för att en efterlängtd snabbare tillväxt än väntat ska kunna uppstå i vårt land.

Frågan om hur utsikterna ska omvandlas till konkreta investeringar, produktion och arbetstillfällen är en kärnfråga för den ekonomiska politiken, och en fråga som vi måste besvara på rätt sätt.

Sammandrag

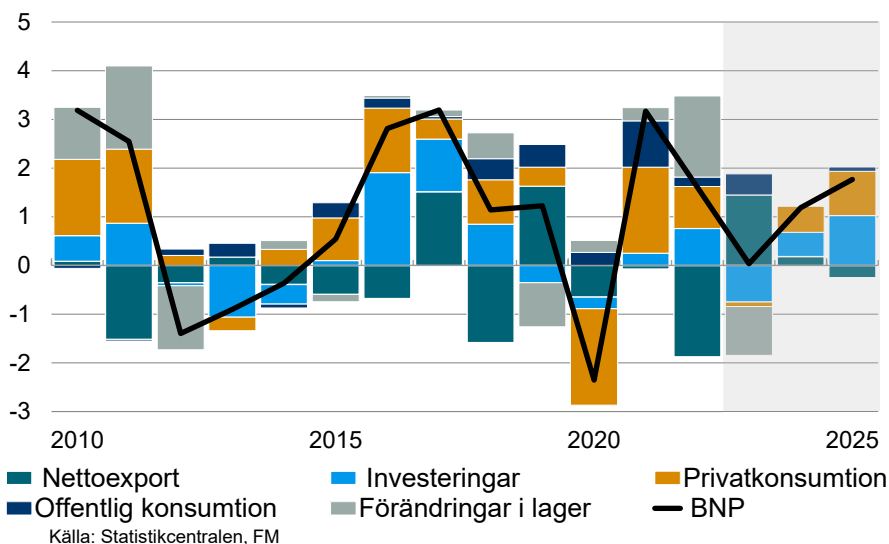
Ekonomiska konjunkturutsikter 2023 - 2025

Den ekonomiska tillväxten i Finland var överraskande god i början av året, tack vare den ökade produktionen av tjänster. Situationen för industrins del är dock klart sämre och byggandet är starkt på nedåtgående. I slutet av året är ränte- och prisstegringarnas effekt på ekonomin fortfarande negativ och produktionen minskar. På årsnivå kommer Finlands bruttonationalprodukt (BNP) inte att öka i år, utan förblir på samma nivå som i fjol.

Efterfrågan väntas dock repa sig både i Finland och i världsekonomin nästa år, när räntehöjningen stannar upp, prisstegringen avtar så att den ligger under löneförhöjningarna och hushållens köpkraft småningom ökar. Investeringsutsikterna är ljusa, även om bostadsbyggandet minskar kraftigt i år och nästa år. Det finns rekordmånga investeringsplaner med anknytning till energiomställningen. Produktionstillväxten blir snabbare och BNP ökar med 1,2 procent 2024 och 1,8 procent 2025.

Också på andra håll i Europa har prisstegringen och räntehöjningen mer eller mindre hejdat den ekonomiska tillväxten. Särskilt den tyska ekonomin har haft problem. I Förenta staterna har den ekonomiska tillväxten överraskat positivt, eftersom realinkomsterna återhämtat sig och sysselsättningsläget varit gott. I Kina har den inhemska konsumtionen varit svag och inte heller exporten har dragit. Fastighetssektorn befinner sig dessutom fortfarande i en kris som började redan före coronapandemin. Problemen med den ekonomiska tillväxten har dock fått Kina att vidta stimulansåtgärder.

BNP-tillväxt samt dess kontributioner procentenheter

Inflationen avtar, hushållens köpkraft förbättras och konsumtionen ökar

Konsumentpriserna var rekordhöga i fjol men har nu klart börjat sjunka. Inflationen har främst dämpats av att energipriserna sjunkit, men prisstegringen har också i övrigt avtagit. I början av året upprätthölls inflationen av priserna på tjänster och livsmedel samt av räntorna på bostadskrediter. Inflationen fortsätter att avta också i slutet av året, vilket förbättrar hushållens köpkraft.

Hushållens köpkraft förbättras också av att lönerna och de sociala förmånerna, såsom pensionerna, stiger snabbare än normalt, särskilt i år. Ökningen av hushållens inkomster dämpas 2024 och 2025 av nedskärningarna i sociala förmånerna. Köpkraften förbättras dock och den privata konsumtionen vänder uppåt nästa år.

Sysselsättningsstillväxten, som pågått sedan början av året, har upphört under sommaren och en svag nedgång fortsätter under slutet av året. Svagast är sysselsättningsläget inom byggverksamhet. Nedgången blir dock kortvarig och sysselsättningen ökar på nytt redan nästa år. Fram till 2025 stiger sysselsättningsgraden bland 15–64-åringar till 74,3 procent och arbetslöshetsgraden sjunker till 7 procent. Antalet lediga jobb har minskat klart, men är fortfarande relativt så stort.

Bygandet har sjunkit kraftigt, men investeringar i vindkraft ger tillväxt

Den snabba höjningen av räntorna på bostadskrediter har lamslagit bostadsmarknaden. Nya bostäder har inte sålts i samma takt som förr och nyproduktionen av bostäder har skjutits på framtiden. Antalet påbörjade nya projekt har minskat med omkring 40 procent från toppnivån.

Bostadsbyggandet minskar rejält både i år och nästa år. Bygandet upprätthålls dock av reparationsbyggande och annat än bostadsbyggande. Stagnation på bostadsmarknaden kommer sannolikt att bli kortvarig. När priserna anpassar sig till den stigande räntenivån kommer bostadsmarknaden att återhämta sig. Det finns fortfarande efterfrågan på bostäder, eftersom både flyttningsrörelsen och rekordstor invandring skapar ett behov av nya bostäder.

Utsikterna för produktionsinvesteringar är ljusare än inom bostadsbyggande, även om också de minskar i år. I Finland planeras exceptionellt många vindkraftsinvesteringar och investeringar i produktionsanläggningar som utnyttjar billig och ren energi, såsom för produktion av väte- och stål. Planerna uppgår sammanlagt till rentav 140 miljarder euro. Endast en del av dessa investeringar kommer att genomföras men största delen av dem först efter 2025. Även för de närmaste åren finns det dock ett betydande antal långt gångna investeringsplaner och en stor del av dem kommer sannolikt också att genomföras.

Såväl exporten som importen minskar i år, men importen minskar klart mer, och utrikeshandelns nettoeffekt på tillväxten är positiv. Återhämtningen inom världshandeln leder till ökad export. Finlands priskonkurrenskraft är relativt god. Också importen ökar snabbt när konsumtionen och investeringarna ökar från och med nästa år. Finlands bytesbalans förblir negativ. När den ryska marknaden stängdes lämnade det djupa spår särskilt i exporten av tjänster, då turismen till Finland minskade. Dessutom har underskottet i företagstjänster ökat och kommande investeringar bidrar till att täcka underskottet.

De offentliga finanserna försvagas trots regeringens åtgärder

Den svaga realekonomin i kombination med en snabb höjning av priser och kostnader slår i år på allvar mot de offentliga finanserna. Även om ekonomin inte förutspås krympa i år och tillväxten är måttlig under prognosperioden, bromsar det

försämrade sysselsättningsläget och den långsamma ökningen av den privata konsumtionen upp ökningen av skatteinkomsterna. De offentliga samfundens underskott är i år 2,4 procent i förhållande till BNP.

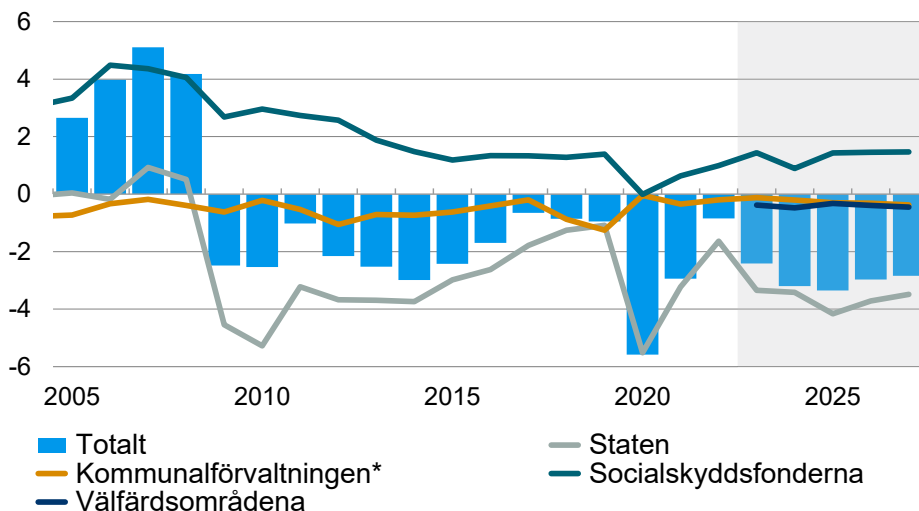
Regeringens åtgärder för att stärka de offentliga finanserna samt den accelererande ekonomiska tillväxten och den avtagande inflationen börjar stegvis påverka de offentliga finanserna, men innan dess når det stora underskottet följande nivåer: år 2024 är underskottet 3,2 procent i förhållande till BNP och 3,4 procent 2025. År 2027 kommer den de offentliga samfundens underskott att vara 2,8 procent i förhållande till BNP. Skuldkvoten är för sin del 76,8 procent nästa år och stiger därifrån till 81,6 procent 2027.

Av undersektorerna uppvisar statsförvaltningen det största underskottet, där man inte heller kan förvänta sig någon betydande förbättring under hela prognosperioden. Valfärdsområdena inleder sin verksamhet med ett underskott, som inte kommer att minska utan områdenas egna åtgärder. Inom kommunförvaltningen är läget likartat: utan kommunernas egna åtgärder ökar underskottet mot slutet av prognosperioden. Socialskyddsfonderna uppvisar ett överskott.

Trots anpassningsåtgärderna ökar den offentliga skuldkvoten småningom under prognosperioden. Statsförvaltningens och lokalförvaltningens sammanlagda stora underskott, befolkningens åldrande och de ökande skuldhanteringskostnaderna gör att skuldkvoten ökar även i fortsättningen. Det uppdaterade beräknade hållbarhetsunderskottet är 3,0 procent i förhållande till BNP, det vill säga cirka 10 miljarder euro 2027.

I denna prognos ingår de åtgärder i regeringsprogrammet som anges i planen för de offentliga finanserna eller i budgetpropositionen för 2024. Således ingår inte den dämpning av kostnadsökningen inom valfärdsområdena som beaktas i prognosen, och inte heller områdenas planerade egna åtgärder. I prognosen har man antagit att sysselsättningsåtgärdernas gynnsamma tillväxteffekter knappt hinner påverka ekonomin och därmed de offentliga finanserna under prognosperioden, med undantag av de direkta besparingar som åtgärderna medför. Dessutom försvagar den planerade sänkningen av arbetslöshetsförsäkringspremien den offentliga sektorns underskott från och med nästa år. Också investeringsprojekt som finansieras med statens kapitalinkomster och således inte ökar underskottet i statsbudgeten kommer att underskottet enligt nationalräkenskaperna.

Offentliga sektorns finansiella sparande i förhållande till BNP, %

* Inkl. välfärdsområdena till slutet av 2022

Källa: Statistikcentralen, FM

Prognosen innehåller många riskfaktorer

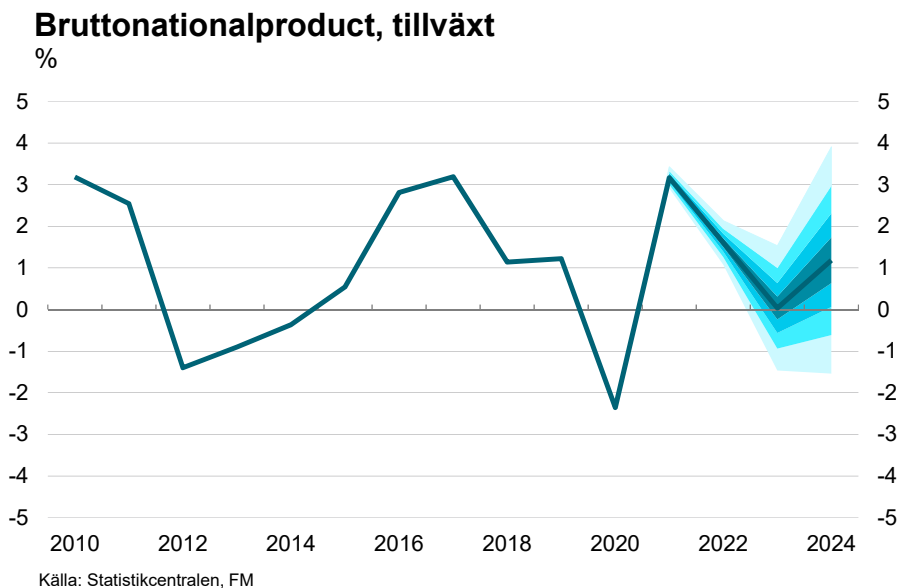
Tillbakagången inom bostadsbyggandet kan bli större än vad som antagits i prognosen. Enbart minskade investeringar har en relativt begränsad inverkan på tillväxten i hela ekonomin, men det bortfall som byggnadsverksamheten orsakar skulle bli större om byggnads- och fastighetsbolagen på bred front skulle ställas inför allvarliga ekonomiska problem. Om prisstegringen fortsätter längre än väntat och räntorna höjs mer än vad som förutspås, blir effekten på bostadsmarknaden och bostadsbyggandet negativ. Dessutom skulle också nedgången i hushållens konsumtion pågå längre än förutspått.

Också utvecklingen inom den internationella ekonomin kan bli svagare än prognosticerat. Särskilt i Kina och Tyskland kan den ekonomiska utvecklingen vara svagare än väntat. Vidare är det möjligt att krigssituationen i Ukraina eller utvecklingen i Ryssland får nya negativa konsekvenser för världsekonomin och för Finlands ekonomi. Då skulle den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen utvecklas sämre än beräknat. Miljörisker, såsom extrema väderfenomen, kan också ha en större inverkan på den ekonomiska utvecklingen och öka riskerna för störningar i ekonomin.

Investeringarna kan också överraska positivt. Energi- och teknikomställningen kan öka investeringarna mer än väntat. Också hushållens konsumtion kan öka snabbare än väntat i och med att inflationen avtar och inkomsterna ökar.

Utsikterna för de offentliga finanserna är höljd i dunkel: osäkerheten i den ekonomiska lägesbilden och i synnerhet osäkerheten i anslutning till utvecklingen av sysselsättningen, lönesumman och den privata konsumtionen leder till osäkerhet i prognostiseringen av de offentliga inkomsterna. Å andra sidan fortsätter de offentliga utgifterna att öka snabbt tills regeringens åtgärder får effekt. Utöver regeringens åtgärder behövs också lokalförvaltningens egna åtgärder, men beslut om sådana åtgärder har ännu inte fattats. Skuldkvoten kommer inte att öka om det åtgärdsprogrammet på 6 miljarder euro som fastställts i regeringsprogrammet genomförs målmedvetet. Å andra sidan visar sensibilitetsanalysen av skuldkvoten att den är känslig även för små förändringar i realekonomin. Således ser riskerna i de offentliga finanserna sammantaget sett ut att öka under prognosperioden.

Osäkerheten i den ekonomiska tillväxtprognosen kan beskrivas med konfidensintervaller, som baserar sig på tidigare prognosfel. Konfidensintervallen beskriver det intervall med vilket den faktiska utvecklingen med 80 procents sannolikhet har besannats i tidigare prognoser. Dessa konfidensintervall innefattar dock endast den normala osäkerhet som är förknippad med prognoser och beaktar inte de särskilda riskfaktorer som ingår i varje prognosomgång.

Tabell 1. Centrala prognostal

	2021	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
	md euro	procentuell volymförändring					
BNP till marknadspris	251	-2,4	3,2	1,6	0,0	1,2	1,8
Import	99	-6,2	6,0	8,3	-3,8	3,6	4,3
Totalutbud	350	-3,4	3,9	3,5	-1,2	1,9	2,5
Export	99	-7,8	5,8	3,5	-0,8	4,1	3,8
Konsumtion	190	-2,3	3,6	1,4	0,4	0,7	1,3
privat	128	-3,8	3,5	1,7	-0,2	1,0	1,8
offentlig	62	1,2	3,9	0,8	1,8	-0,1	0,4
Investeringar	59	-1,0	1,0	3,2	-3,1	2,1	4,4
privat	49	-3,3	4,3	3,6	-3,6	1,1	2,3
offentlig	10	9,3	-11,8	1,3	-0,5	7,2	13,7
Totalefterfrågan	349	-3,4	3,7	3,3	-1,2	1,9	2,5
inhemsk efterfrågan	250	-1,7	3,0	3,2	-1,4	1,0	2,0

Tabell 2. Andra centrala prognostal

	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
BNP, md euro	238	251	269	282	291	303
Tjänster, volymförändring, %	-2,9	4,3	3,2	1,9	1,2	1,6
Industri, volymförändring, %	-1,5	2,0	-1,3	-4,0	0,4	2,2
Arbetets produktivitet, förändring, %	0,2	1,4	0,7	-0,2	1,2	1,3
Sysselsatta, förändring, %	-1,5	2,4	2,5	0,3	0,1	0,6
Sysselsättningsgrad (15–64 åringar), %	70,7	72,3	73,8	73,8	73,8	74,3
Sysselsättningsgrad (20–64 åringar), %	75,2	76,6	78,1	78,2	78,3	78,9
Arbetslöshetsgrad, %	7,7	7,7	6,8	7,1	7,2	7,0
Konsumentprisindex, förändring, %	0,3	2,2	7,1	6,2	2,2	1,7
Förtjänstnivåindex, förändring, %	1,9	2,4	2,4	4,3	3,5	3,3
Bytesbalans, md euro	1,3	1,0	-9,8	-3,8	-3,4	-4,1
Bytesbalans, i förhållande till BNP, %	0,5	0,4	-3,6	-1,4	-1,2	-1,3
Korta räntor (3 mån, Euribor), %	-0,4	-0,5	0,3	3,5	3,6	3,0
Långa räntor (statens obligationer, 10 år), %	-0,2	-0,1	1,7	3,1	3,2	3,2
Offentliga utgifter, i förhållande till BNP, %	57,2	55,7	53,4	54,7	54,7	54,6
Skattegrad, i förhållande till BNP, %	41,8	43,1	42,9	41,7	40,8	40,6
Offentliga sektorns finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-5,6	-2,9	-0,8	-2,4	-3,2	-3,4
Statens finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-5,5	-3,2	-1,6	-3,3	-3,4	-4,2
Offentliga sektorns bruttoskuld, i förhållande till BNP, %	74,7	72,5	72,9	74,2	76,8	78,9
Statens skuld, i förhållande till BNP, %	52,4	51,3	52,7	54,3	56,4	58,4

1 Ekonomiska utsikter

1.1 Den internationella ekonomin

1.1.1 Världsekonomin

Utsikterna för världsekonomin löper i två riktningar. Å ena sidan växer ekonomin rätt snabbt i Förenta staterna, Japan och många utvecklingsländer, å andra sidan försämras utsikterna i Europa och Kina. I globalt perspektiv är byggandet i svårigheter nästan överallt, medan fastighetssektorn är i kris, särskilt i Europa och Kina. Inflationen har avtagit, men den underliggande inflationen är fortfarande snabb i många ekonomier. På grund av Rysslands anfallskrig fortgår spänningen i Europa. De geopolitiska motsättningarna kastar en skugga över utsikterna för världshandeln. Tillväxten i världsekonomin avtar till 2,6 procent i år och ökar till 2,9 procent 2024.

I Förenta staterna var den ekonomiska tillväxten rätt snabb i början av 2023 eftersom realinkomsterna stabiliserade sig och sysselsättningsläget var gott. Den underliggande inflationen har varit nedåtgående i ungefär ett år och centralbankens räntehöjningscykel anses redan vara nära sitt slutpunkt. De ledande indikatorerna tyder på försämrade utsikter inom industrin medan utsikterna för efterfrågan på tjänster fortfarande rätt gynnsamma. Betydande offentliga investeringar i ren teknik skapar positiva utsikter, även om offentliga stöd till privata investeringar väcker farhågor i fråga om konkurrensläget. Totalproduktionen ökar med 1,6 procent i år och tillväxten ökar till 1,7 procent 2024.

Den snabba tillväxten i Kina i början av året blev kortvarig och utsikterna för den närmaste tiden är mycket utmanande. Den inhemska konsumtionen är anspråkslös och utrikeshandeln minskar också. Konsumentpriserna sjönk i juli, men detta indikerar inte ännu nödvändigtvis en långvarig deflation. Fastighetssektorns svåra situation ledde till en kris i somras. Den svåra situationen har lett till en mer expansiv penningpolitik. Under 2023 har det även talats om stimulansåtgärder inom finanspolitiken. Ekonomin växer med 4,6 procent i år och tillväxten ökar till 4,8 procent 2024.

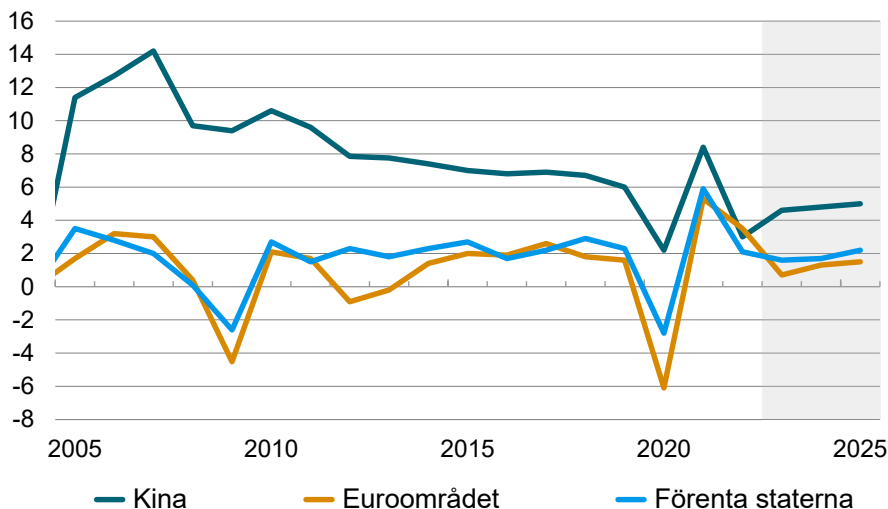
Ekonomi växte snabbt i Japan under årets andra kvartal, då den svaga yenen satte fart på exporten. Inflationen har äntligen stigit till drygt tre procent under 2023. Centralbanken är dock mycket försiktig i sin penningpolitik. Politiken för kontroll av avkastningskurvan har dock blivit något mindre strikt. Inköpschefsindexen för tjänster är fortfarande rätt positiva, vilket tyder på att den privata konsumtionen tros fortsätta öka. Bruttonationalprodukten ökar med 1,6 procent 2023, men tillväxten avtar till närmare sin potential, dvs. 1,3 procent nästa år.

Efter den relativt positiva utvecklingen i början av 2023 blir utsikterna allt dystrare för Europas del. I euroområdet har i synnerhet inköpschefsindexen för tjänster sjunkit snabbt. Situationen för industrins del försämrades redan tidigare och utsikterna för den närmaste framtiden är dystra. I synnerhet i Tyskland har industrin haft avsevärda problem med högre energipriser och den snabba elektrifieringen av bilmarknaden. Å andra sidan ökar den avtagande inflationen och de omfattande löneförhöjningarna realinkomsterna. Arbetslösheten är rekordlåg och konsumenternas förtroende håller i det stora hela på att återhämta sig. I många europeiska ekonomier är byggandet i fritt fall, särskilt i Sverige, där antalet nya bostadsprojekt har rasat till under en tredjedel jämfört med året innan. Den ekonomiska tillväxten i euroområdet avtar till 0,7 procent i år och återhämtar sig till 1,3 procent 2024. I Sverige krymper totalproduktionen med 0,6 procent i år, men börjar växa nästa år tack vare en export som stöds av den svaga kronan.

Också i Storbritannien har konsumentprisökningen avtagit sedan i våras. Sedan i somras har de ekonomiska siffrorna sett något bättre ut än väntat. Å andra sidan märks konsekvenserna av utträdet ur EU fortfarande i ekonomin. Väsländernas sanktioner har börjat göra verkan i Ryssland. Rubelkursen har försämrats kraftigt, exporten har försvagats och underskottet i federationens statsfinanser har fördjupats. I Indien ser den ekonomiska situationen fortsatt bra ut och landet har också i övrigt börjat spela en större roll i världsekonomin. Indiens kontribution till världsekonomin tillväxt närmar sig redan Kinas.

Bruttonationalprodukt

volymförändring, %

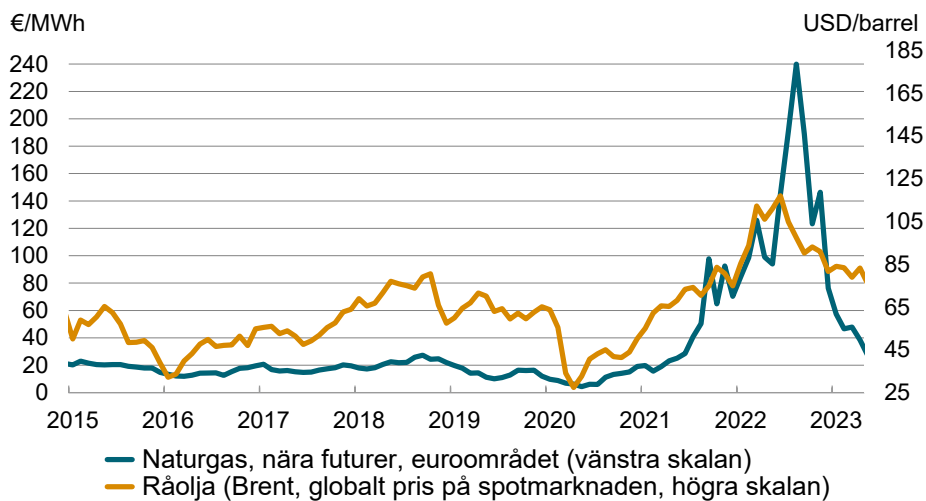
Källa: Nationella statistikmyndigheter, FM

Stämningen på den internationella finansmarknaden har på senaste tiden varit lugn. De korta marknadsräntorna börja sannolikt sjunka eftersom penningpolitiken förväntas ta en ny riktning, men en återgång till nollräntor är inte i sikte. Den framtida utvecklingen av de långa räntorna är fortfarande oklar och påverkas också av andra faktorer. De europeiska bankerna är i relativt gott skick och det råder inte heller i övrigt någon större obalans på marknaden. Ett tecken på detta är de stabila ränteskillnaderna när det gäller statliga lån. En eventuell risk värd att nämnas är att inflationen fortsatt överstiger centralbankernas målnivåer och att oväntade marknadsstörningar kan leda till kedjereaktioner och längre gående konsekvenser.

Under sommaren har priset på råolja stigit närmast på grund av de produktionsbegränsningar som Saudiarabien och Ryssland har infört. I övrigt har läget på energi- och råvarumarknaden blivit allt stabilare. Priset på naturgas i Europa har sjunkit till sin lägsta nivå på två år, men det är mycket störningskänsligt. Utvecklingen av elpriserna har stabiliserats, även om de antas stiga något under de närmaste månaderna i och med den kommande uppvärmningssäsongen. Prisnedgången på industriråvaror väntas fortsätta på grund av den svaga situationen inom industrin.

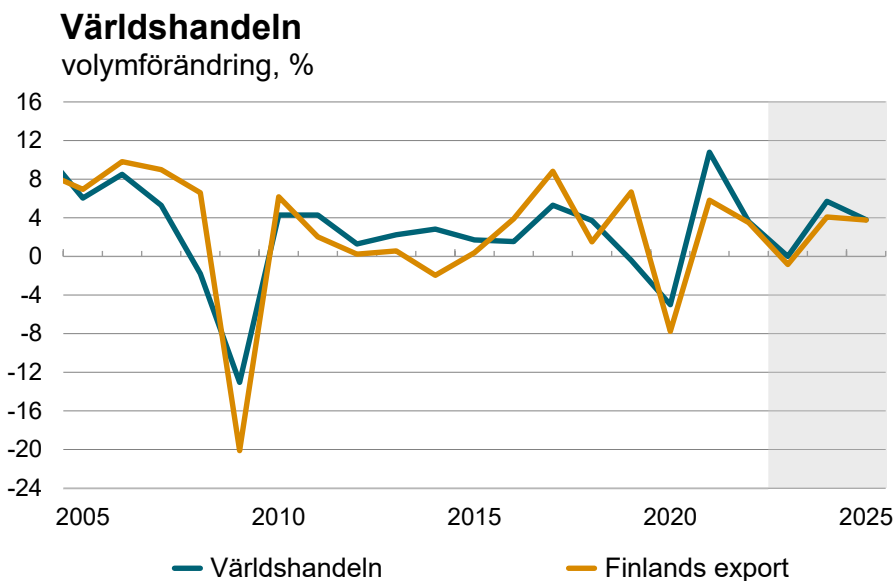
Råvarupriser

Källa: Intercontinental Exchange (ICE), Macrobond

1.1.2 Världshandeln

Den rätt positiva utvecklingen inom världshandeln bromsade upp i slutet av 2022, och i början av 2023 har tillväxten nästan stannat av. En av orsakerna till detta är att företagen har minskat sina överstora lager. Trots den förväntade återhämtningen kommer världshandeln totalt sett inte alls att öka i år. Detta framgår också av det stora negativa tillväxtarvet från i fjol. Under 2024 når handeln upp till en tillväxt på 5,7 procent när efterfrågan återhämtar sig i många ekonomier och lagerminskningen upphör.

Källa: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis, Statistikcentralen, FM

1.1.3 Risker

Riskerna i anslutning till den ovan beskrivna ekonomiska utvecklingen är övervägande negativa. En påtaglig risk är att euroområdet går in i en recession under den senare hälften av året. En faktor som ökar risken är i synnerhet den svaga utvecklingen inom industrin. Dessutom skulle en sämre utveckling än väntat inom byggandet ytterligare stärka recessionen. Det är likaså möjligt att energisituationen i Europa försvagas under den kommande vintern. Stora länders betydande satsningar på grön ekonomi kan leda till en ogynnsam konkurrenssituation. Fortsatta extrema väderfenomen kan försvaga den ekonomiska aktiviteten globalt och i vilket fall som helst öka de ekonomiska störningarna.

En klarare förbättring av sysselsättningsläget i kombination med att inflationen avtar snabbare än väntat skulle öka realinkomsterna och stödja den ekonomiska återhämtningen mer än i basscenariot. De åtgärder som Kina och USA nyligen vidtagit för att förbättra sina relationer kan minska de geopolitiska riskerna, men relationerna kan också snabbt försämrats.

Tabell 3. Bruttonationalprodukt

	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
	procentuell volymförändring					
Världen (PPP)	-2,9	6,6	3,3	2,6	2,9	3,1
Euroområdet	-6,2	5,4	3,4	0,7	1,3	1,5
EU	-7,0	5,3	3,2	0,6	1,3	1,5
Tyskland	-4,2	3,1	1,9	-0,2	1,1	1,4
Frankrike	-7,7	6,4	2,5	0,6	1,6	1,5
Sverige	-2,3	5,9	2,9	-0,6	1,2	1,7
Storbritannien ¹	-11,0	7,6	4,1	-0,2	1,0	1,1
Förenta staterna	-2,8	5,9	2,1	1,6	1,7	2,2
Japan	-4,3	2,3	1,0	1,6	1,3	0,6
Kina	2,2	8,4	3,0	4,6	4,8	5,0
Indien ²	-5,8	9,1	7,2	6,2	6,4	6,1
Ryssland	-2,7	5,6	-2,1	1,5	0,5	1,0

¹ Storbritanniens utträde ur Europeiska unionen trädde i kraft fullständigt den 1 januari 2021.

² Räkenskapsår (1.4.-31.3.)

Källa: Nationella statistikmyndigheter, FM

Tabell 4. Utgångsantaganden

	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
Världshandelns tillväxt, %	-5,0	10,8	3,6	0,0	5,7	3,8
USD/EUR	1,14	1,18	1,05	1,09	1,10	1,09
Industrins råvarupriser, EO, € (2015=100)	100,0	140,1	154,6	128,4	121,0	118,0
Råolja (Brent), \$/barrel	43,4	70,7	98,7	82,3	82,2	77,9
3 mån. Euribor, %	-0,4	-0,5	0,3	3,5	3,6	3,0
Statens obligationer (10 år), %	-0,2	-0,1	1,7	3,1	3,2	3,2
Exportens marknadsandel (2010=100) ¹	97,0	92,6	92,5	91,8	90,4	90,4
Importpriser, %	-4,9	9,7	19,4	-4,0	-1,2	1,8

¹ Ökningen av exporten jämfört med tillväxten inom världshandeln

Källa: CPB, Macrobond, HWWI, Statistikcentralen, FM

1.2 Utrikeshandeln

1.2.1 Export och import

Utrikeshandeln minskade i början av året och 2023 antas bli ett svagt år särskilt när det gäller importen, i synnerhet som fjolåret var ett bra år. Räntehöjningarna och den snabba inflationen försvagar utsikterna för utrikeshandeln, men under 2024 vänder utvecklingen i en positiv riktning, när inflationen avtar och räntorna sjunker. Under 2024 leder tillväxten inom världshandeln till ökad export och importen utvecklas gynnsamt fram till 2025, alltså mot slutet av prognosperioden.

Under 2022 ökade i synnerhet importen men också exporten, till följd av att företagen fyllde på sina lager. På grund av Rysslands anfallskrig ökade osäkerheten ytterligare särskilt i fråga om tillgången på produkter. I början av 2023 hade lagren avvecklats, vilket också har märkts i form av en tynande världshandel. Inom flera branscher syns detta under 2023 som en minskning av efterfrågan både i Finland och på viktiga exportområden. Å andra sidan vänder utvecklingen 2024, när en livligare ekonomisk aktivitet och efterfrågan ökar utrikeshandelns volymer.

Utrikeshandeln med tjänster har ökat kraftigt åren efter covid-19-pandemin, och när det gäller importen har turismen legat nära nivån före pandemin. Under prognosperioden ökar utrikeshandeln med tjänster långsammare än under tidigare år, och särskilt under de första åren 2023 och 2024, då importen och exporten av tjänster följer den långsammare ekonomiska utvecklingen både i Finland och i euroområdet.

Världshandeln krympte kraftigt under det första kvartalet 2023 och de svaga utsikterna mot slutet av året för euroområdet och flera andra viktiga exportmarknader återspeglas i exporten av både varor och tjänster ännu fram till början av 2024. Statistiken för första hälften av 2023 tyder på att exporten inte har minskat särskilt mycket, men i slutet av året kommer varuexporten att minska mera markant, även om en överlåtelse av ett stort kryssningsfartyg infaller i slutet av året. Produktionen inom skogsindustrin samt el- och elektronikindustrin minskade under början av året, vilket återspeglas i exportvolymerna. Exporten av tjänster väntas öka i slutet av året, vilket för sin del ökar exporten något 2023 och den exportminskningen blir endast 0,8 procent.

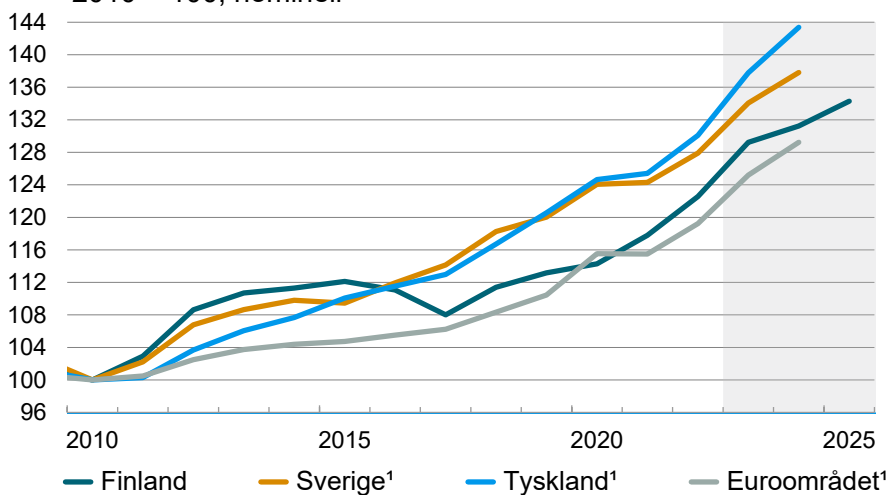
År 2024 börjar exporten växa till följd av tillväxten inom världshandeln. Den kraftigaste tillväxten infaller i slutet av året, medan tillväxten i början av året fortfarande är långsammare. Exporten ökar dock till 4,1 procent 2024 och den positiva utvecklingen fortsätter under 2025, då exporten ökar med 3,8 procent.

När det gäller importen har början av året varit svag och varuimporten har enligt statistiska uppgifter krympt kraftigt. Det beror delvis på den ovan nämnda förändringen i lagercykeln, då företagen avvecklar lager från tidigare år. Också de avtagande investeringarna lämnar avtryck i den minskade importen. Euroområdets svaghet påverkar likaså importen, när det inte är nödvändigt att importera mellanprodukter för exportföretagens behov. Importen av tjänster ökade å andra sidan i början av året, men ökningen kommer att avta mot slutet av året. Importen minskar med 3,8 procent 2023.

År 2024 börjar importen öka klart när den ekonomiska utvecklingen återhämtar sig såväl nationellt som internationellt. Importen ökar med 3,6 procent 2024. I slutet av prognosperioden 2025 påskyndas importökningen av att investeringarna och försvarsanskaffningarna ökar, och importen ökar då med 4,3 procent.

Arbetsenhetskostnader

2010 = 100, nominell

¹ Europeiska kommissionens prognos

Källa: Europeiska kommissionen, Statistikcentralen, FM

Tabell 5. Utrikeshandeln

	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
	procentuell volymförändring					
Export av varor och tjänster	-7,8	5,8	3,5	-0,8	4,1	3,8
Import av varor och tjänster	-6,2	6,0	8,3	-3,8	3,6	4,3
	procentuell prisförändring					
Export av varor och tjänster	-3,4	9,8	18,6	-4,1	-1,3	1,8
Import av varor och tjänster	-4,9	9,7	19,4	-4,0	-1,2	1,8

1.2.2 Priser och bytesbalans

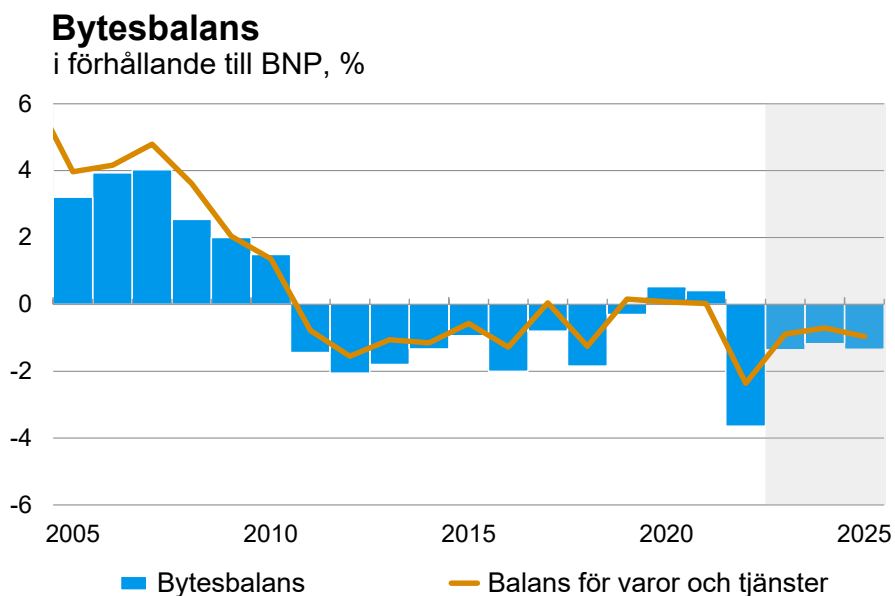
Priserna inom utrikeshandeln har sjunkit kraftigt i början av 2023, efter att ha ökat exceptionellt snabbt året innan. Nedgången har i synnerhet berott på lägre energipriser, även om prisnedgången i utrikeshandeln med energiprodukter ser ut att ha avtagit under sommaren. Också priserna på flera råvaror sjönk kraftigt redan under den senare hälften av 2022. Både import- och exportpriserna på varor har sjunkit under början av 2023, medan priserna på tjänster har stigit. Importpriset sjunker med 4,0 procent och exportpriset med 4,1 procent 2023.

Prisnedgången inom utrikeshandeln avtar i slutet av 2023, men nedgången väntas fortsätta ännu under 2024. År 2024 börjar priserna åter stiga, men på årsnivå sjunker de ännu med 1,2 procent för importens och med 1,3 procent för exportens del. Prisstegringen upprätthålls särskilt av den löneökning som höjer priserna inom utrikeshandeln med tjänster. Löneökningen är dock inte snabbare än i konkurrentländerna, vilket är bra med tanke på Finlands konkurrenskraft. Prisstegringen för snabbas 2025, då import- och exportpriserna stiger med 1,8 procent.

Den ännu kraftigare nedgången i varuimportens volym 2023 leder till ett överskott i handelsbalansen och minskar därmed underskottet i bytesbalansen. Underskottet i tjänstebalansen ökade starkt 2022, då särskilt värdet av importen av ICT-tjänster och övriga företagstjänster samt turismen ökade betydligt mer än exporten. När det gäller utrikeshandeln inom turismen handlar det om en återgång till situationen före covid-19-pandemin. Underskottet i tjänstebalansen kvarstår under hela

prognosperioden. Dessutom väntas ökningen av försvarsutgifterna och de ökade investeringarna i slutet av prognosperioden leda till att varu- och tjänstebalansen fortsatt uppvisar ett underskott.

Under prognosperioden minskar underskottet i bytesbalansen till 3,8 miljarder euro 2023 och 3,4 miljarder euro 2024, men bytesbalansen uppvisar fortfarande ett underskott och ökar mot slutet av prognosperioden med 4,1 miljarder euro. Bytesbalansen beräknas bli -1,4 procent i förhållande till BNP 2023 och -1,2 procent 2024.

Källa: Statistikcentralen, FM

Tabell 6. Bytesbalansen

	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
	md euro					
Balans för varor och tjänster	0,2	0,1	-6,3	-2,5	-2,1	-2,9
Faktorinkomster och transfereringar, netto	1,1	1,0	-3,4	-1,3	-1,4	-1,2
Bytesbalans	1,3	1,0	-9,8	-3,8	-3,4	-4,1
Bytesbalans, i förhållande till BNP, %	0,5	0,4	-3,6	-1,4	-1,2	-1,3

1.3 Inhemsk efterfrågan

1.3.1 Privat konsumtion

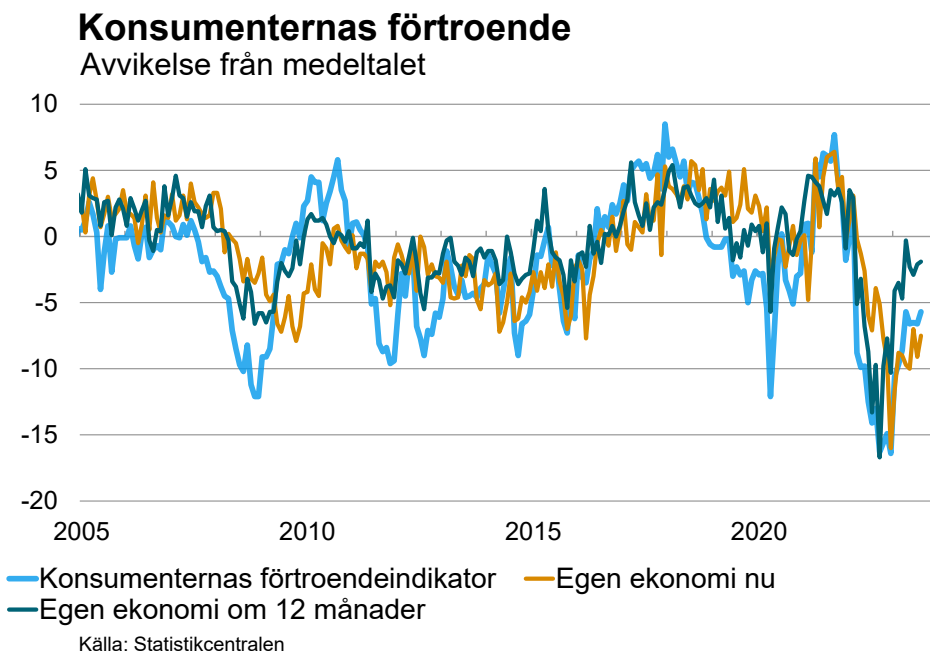
Den privata konsumtionen ökade knappt alls under det andra kvartalet jämfört med föregående kvartal, och stannade klart under nivån för motsvarande period året innan. Övrigt bromsades konsumtionsökningen upp under det andra kvartalet av i synnerhet den minskade konsumtionen av tjänster, men också åtgången på varaktiga konsumtionsvaror minskade under början av året.

Inflationen som försvagat hushållens köpkraft minskade under sommaren till under 7 procent, men prisnivån är fortfarande hög i förhållande till hushållens disponibla inkomster. Hushållens bostadslån är i huvudsak bundna till Euribor-räntan på 12 månader, vilket innebär att räntehöjningen drabbar hushållen fullt ut i år.

Ökningen av lönesumman avtar i år i och med att uppgången i sysselsättningen avstannar, även om löntagarnas inkomstnivå stiger rejält. Inte heller sparkvoten, som var negativ redan i slutet av förra året, stöder en ökad konsumtion. Den privata konsumtionen minskar med 0,2 procent i år när den höga prisnivån och de stigande räntorna bromsar upp ökningen av hushållens realinkomster.

År 2024 börjar den privata konsumtionen öka i och med att reallönerna stiger och räntehöjningen avstannar. Den försämrade sysselsättningsutvecklingen och nedskärningarna i sociala förmåner dämpar dock ökningen av hushållens disponibla inkomster och återhämtningen av den privata konsumtionen. År 2025 ökar den privata konsumtionen klart snabbare i och med att köpkraften ökar.

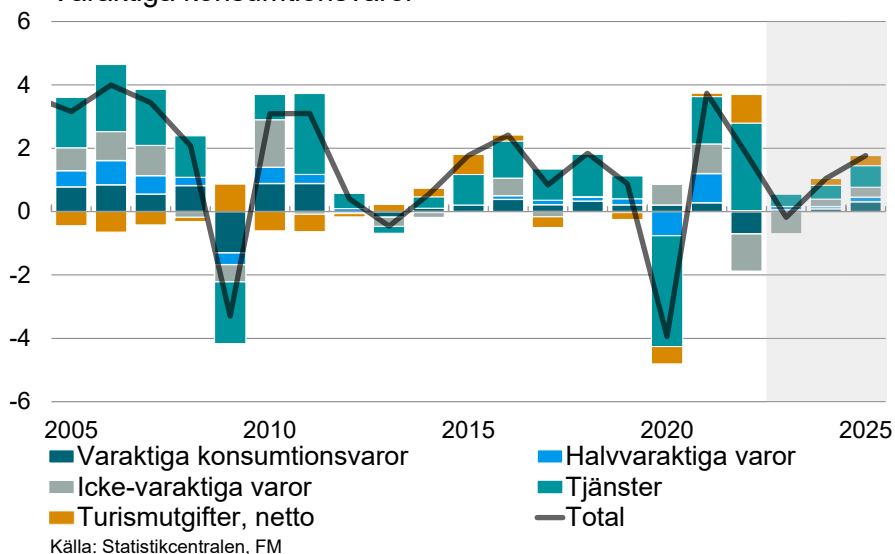

Konsumenternas förtroende ligger fortfarande under långtidsmedelvärdet, även om deras syn på den egna ekonomin på tolv månaders sikt sedan april redan har legat mycket nära detta medelvärde.

Konsumtionen av varaktiga konsumtionsvaror sjönk under början av året. Den första registreringen av personbilar har stannat på en mycket låg nivå. En konsumentförtroendekät visade att planerna på att köpa kapitalvaror var fortsatt mycket vaga under sommaren, vilket innebär att konsumtionen av hållbara varor inte kommer att öka i nämnvärd grad under 2023. Tillväxten ökar snabbare 2024 när köpkraften och förtroendet ökar.

Hushållens konsumtionsutgifter

Varaktiga konsumtionsvaror

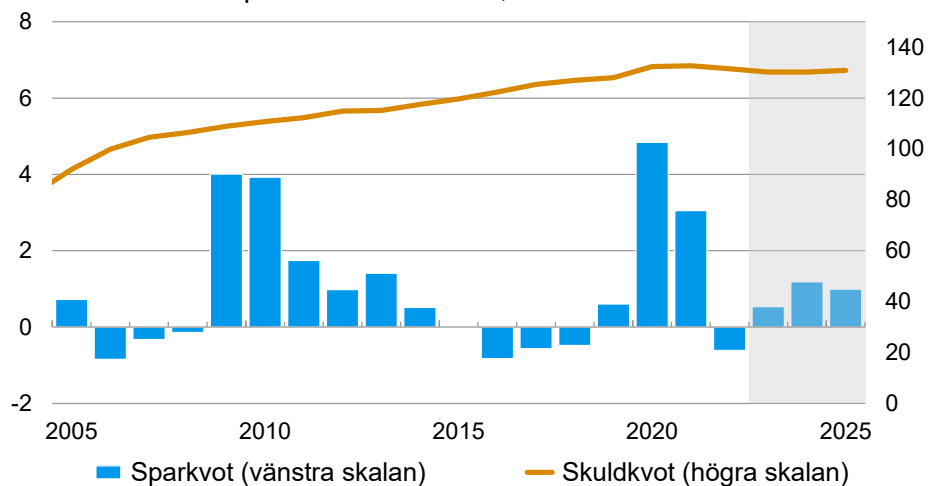

Minskningen av konsumtionen av icke varaktiga varor stannade av i början av året. Till följd av den höga prisnivån och det negativa tillväxtarvet minskar konsumtionen av icke varaktiga varor 2023, även om marknadspriserna på el redan ligger på en normal nivå. När priserna på livsmedel och gällande elavtal jämnas ut börjar konsumtionen av icke varaktiga varor åter öka 2024.

Konsumtionen av tjänster har inte ökat nämnvärt i början av året, även om t.ex. antalet semesterresor till utlandet blev klart fler jämfört med året innan och har redan stigit till nivån före coronapandemin. Den snabba prisstegringen på tjänster bromsade konsumtionsökningen i början av året, men konsumtionen av tjänster ökar något i slutet av 2023 då inkomstnivån och pensionerna stiger. År 2024 ökar konsumtionen av tjänster snabbare när köpkraften förbättras.

Hushållens sparande och skuldsättning

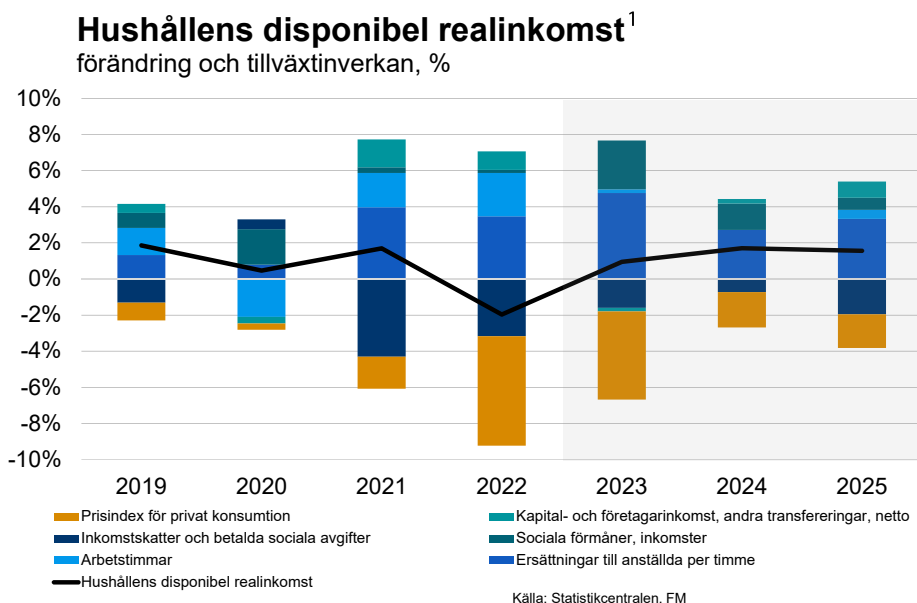
andel av de disponibla inkomsterna, %

Källa: Statistikcentralen, FM

Hushållens sparkvot blev klart negativ i fjol då konsumtionen steg snabbare än de disponibla inkomsterna. Sparkvoten förutspås åter bli positiv under prognosperioden, i och med ökningen av de disponibla inkomsterna.

Ökningen av hushållens skuldsättningsgrad stannade av i fjol. I år väntas skuldsättningsgraden sjunka i och med att ökningen av hushållens lånestock klart avtar och hushållens disponibla inkomster ökar med över 5 procent.

Den disponibla realinkomsten, som mäter hushållens sammanlagda köpkraft, förutspås vända uppåt i år i och med att prisstegringen inom den privata konsumtionen avtar, medelinkomsterna stiger och de sociala förmånerna ökar kraftigt i och med indexhöjningarna. Ökningen av hushållens köpkraft beräknas bli snabbare 2024 och 2025 när inflationen avtar ytterligare.

Prisstegringen inom den privata konsumtionen beräknas avta till 4,9 procent 2023 och till 2 procent 2024.

1 Kontributionen från inkomstskatter och betalda sociala avgifter och priset på privat konsumtion visas med motsatta tecken i figuren, eftersom deras tillväxt minskar hushållens disponibel realinkomst.

Tabell 7. Konsumtion

	2021	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
	andel, %	procentuell volymförändring					
Privat konsumtion	100,0	-3,8	3,5	1,7	-0,2	1,0	1,8
Hushåll	95,9	-3,9	3,7	1,8	-0,2	1,0	1,8
Varaktiga konsumtionsvaror	8,0	2,4	3,1	-7,9	0,8	1,2	4,3
Halvvaraktiga konsumtionsvaror	7,5	-9,4	12,0	0,4	1,4	1,0	2,0
Dagliga varor	28,8	2,4	3,3	-4,2	-2,8	1,0	1,4
Tjänster	51,5	-6,7	2,9	5,6	0,8	0,9	1,5
Icke vinstsyftande samfund	4,1	0,5	-2,7	-1,2	-0,2	1,0	1,8
Offentlig konsumtion		1,2	3,9	0,8	1,8	-0,1	0,4
Totalt		-2,3	3,6	1,4	0,4	0,7	1,3
Priset på privat konsumtion		0,3	1,8	6,1	4,9	2,0	1,9
Priset på offentlig konsumtion		2,6	2,8	4,0	5,6	3,1	3,7
Hushållens disponibla inkomster		0,8	3,5	4,0	5,9	3,7	3,5
Hushållens disponibla realinkomster		0,4	1,7	-2,0	1,0	1,7	1,6
		procent					
Konsumtionens förhållande till bruttonationalprodukten (till löpande priser)		75,4	75,7	75,5	76,1	75,8	75,6
Hushållens sparkvot		4,8	3,1	-0,6	0,5	1,2	1,0
Hushållens skuldkvot ¹		132,4	132,7	131,5	130,3	130,3	130,9

¹ Hushållens skulder i slutet av året i förhållande till deras disponibla inkomst.

1.3.2 Offentlig konsumtion

Enligt nationalräkenskaperna avtog ökningen av den offentliga konsumtionen och sjönk till 0,8 procent 2022. Ökningen avtog bland annat på grund av att de extra utgifterna till följd av covid-19-epidemin minskade.

Ökningen av den offentliga konsumtionen beräknas nå upp till 1,8 procent år 2023. Den offentliga konsumtionen har ökat i snabb takt under årets första hälft. Många tidsbundna utgiftsökningar upphörde vid regeringsperiodens slut, men å andra sidan överfördes en hel del anslag från i fjol till innevarande år. Dessutom upprätthålls konsumtionsökningen av ökade åldersrelaterade utgifter, ändrade uppgifter för välfärdsområdena och kostnaderna för inledandet av deras verksamhet samt av utgifter för ökade anskaffningar av försvarsmateriel och för migration till följd av Rysslands anfallskrig.

Den offentliga konsumtionen minskar något 2024. Konsumtionsutgifterna minskar bland annat som en följd av regeringens omkostnadsbesparingar samt av att kostnaderna för att starta upp och organisera välfärdsområdena minskar. Konsumtionsökningen beräknas tillta något 2025. Tillväxten förblir dock måttfull, eftersom de anpassningsåtgärder som skär ner den offentliga konsumtionen fortsätter under hela regeringsperioden.

Värdet av den offentliga konsumtionen stiger under prognosåren främst på grund av den snabba prisökningen. Den tilltagande inflationen överförs delvis med fördröjning till priset på den offentliga konsumtionen, bland annat på grund av långa avtal om köpta tjänster. Löneutvecklingen inom den offentliga sektorn påskyndas dessutom av redan avtalade program för utveckling av lönesystemen inom kommun- och välfärdsområdena samt av det avtal om löneharmonisering som förhandlats fram för välfärdsområdena.

1.3.3 Investeringar

Räntehöjningen har klart försvagat bostadsmarknaden. De stigande räntekostnaderna och den osäkra prisutvecklingen har lett till att konsumenterna tvekar med bostadsköp, vilket minskar efterfrågan på bostadskrediter. Efter de senaste årens livliga byggande har byggherrarna råkat i en situation där de har gott om osålda bostäder. Många planerade byggobjekt för nya bostäder har därför lagts på hyllan.

Investeringarna i bostadsbyggande minskar i år. Den ökade osäkerheten minskar också annat husbyggande samt anläggningsarbeten. Den avtagande ekonomiska tillväxten och de stigande räntorna har också minskat investeringar i maskiner och anläggningar, men investeringarna i grön omställning kommer att sätta fart på investeringarna under de kommande åren.

De privata investeringarna förutspås minska med 3,6 procent 2023, men vända uppåt igen med 1,1 procent 2024. År 2025 väntas de privata investeringarna öka med 2,3 procent. Totalt sett ligger investeringarna kvar på 24 procent i förhållande till BNP, men privata investeringar minskar till 19 procent och resterande 4-5 procent utgörs av offentliga investeringar.

Även om underskottet begränsar den offentliga sektorns investeringsmöjligheter, beräknas investeringsgraden öka. Statens investeringar motiveras av strävan att stärka cybersäkerheten, gränskontrollen och försvaret samt av RRF-finansieringen för investeringar. Dessutom ökar lagen om statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet avsevärt statsförvaltningens investeringar från 2024 till och med 2030. År 2025 väntas flygvapnets första leveranser av multifunktionella jaktplan, vilket leder till att de offentliga investeringarna ökar betydligt.

Inom lokalförvaltningen fortsätter investeringstrycket på grund av migrationen och behoven att reparera byggnadsbeståndet. Antalet investeringsprojekt inom social- och hälsovården är fortfarande stort. Den nya regeringens beslut kan ha en betydande inverkan på utvecklingen av de offentliga investeringarna under de kommande åren.

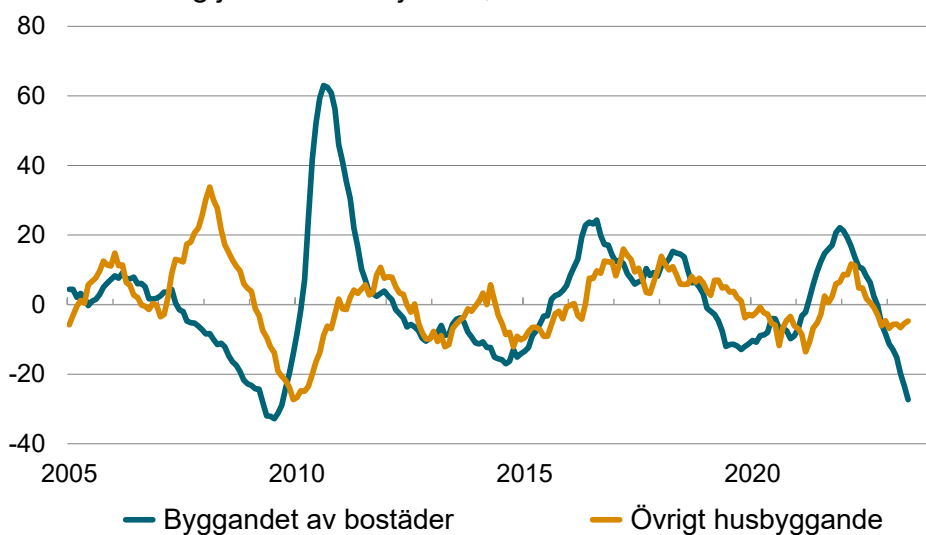
Flera byggprojekt har skjutits upp på grund av det svaga läget på bostadsmarknaden. Bostadsbyggandet har avtagit redan sedan början av 2022, men särskilt mot slutet av förra året har både antalet påbörjade byggprojekt och antalet bygglov totalt minskat klart. I fjol, dvs. 2022, ökade bostadsinvesteringarna med 1,7 procent. Det livliga byggandet under de senaste åren och den snabbt förändrade räntemiljön har lett till en kris för försäljningen av nya bostäder och ökat den osålda bostadsreserven. Det påverkar inledandet av byggandet av nya bostäder och minskar bostadsinvesteringarna i år.

Investeringarna i bostadsbyggande minskar 2023 och 2024. Tillväxten väntas återhämta sig 2025. Minskningen för 2023 förutspås bli 7,0 procent och för 2024 4,0 procent. Även om prognosen för bostadsbyggande innehåller en risk för ännu större tillbakagång, finns det fortfarande efterfrågan. Både urbaniseringen och invandringen upprätthåller behovet av bostadsproduktion. I slutet av prognosperioden kommer antalet påbörjade bostadsbyggen att närma sig långtidsmedelvärdet.

Omkring hälften av investeringarna härrör från byggande, av vilket drygt hälften är bostadsbyggande. Bostadsbyggandet är dock inte enbart beroende av nyproduktion, utan utgör omkring hälften av bostadsbyggnadsinvesteringarna. Resten består av reparationsbyggande, som för närvarande håller igång investeringarna. Visserligen håller ökningen på att avta också i det avseendet. Reparationsbyggandets potential ligger särskilt i energilösningar, men det ekonomiska läget håller tillbaka genomförandet av projekt.

Volymindex för nybyggandet förändring jämfört med fjolåret, %

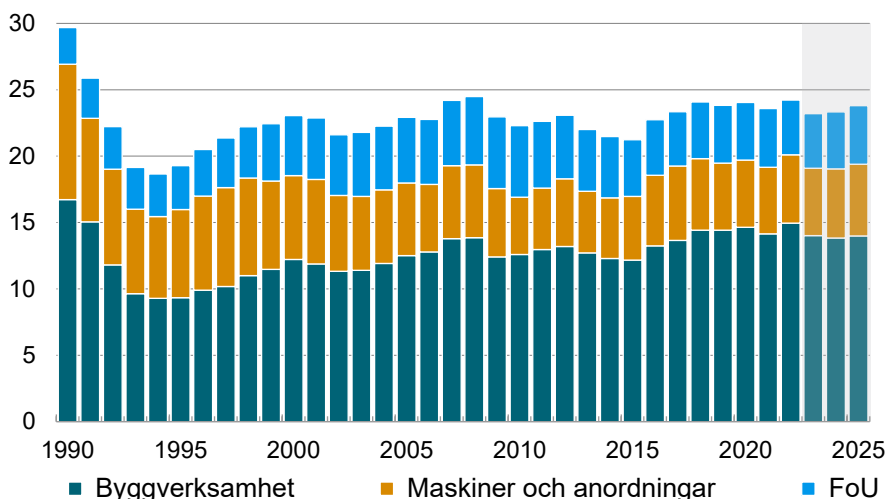

Källa: Statistikcentralen

Övriga husbyggnadsinvesteringar har ännu 2022 hållit husbyggandet uppe. I övriga husbyggnadsinvesteringar ingår både industri-, lager- och affärsbyggnader. När det gäller lokalbyggnation är förväntningarna fortfarande mer positiva än i fråga om bostadsbyggande och en vändning mot tillväxt förutspås ske redan 2024. Investeringsprojekt i lokalbyggnation påverkas av den ekonomiska osäkerhet som råder samt av de svaga tillväxtutsikterna. Övriga husbyggnadsinvesteringar förutspås minska med 2 procent i år, vända uppåt med cirka 2 procent 2024 och med 4 procent 2025.

Tillbakagången i anläggningsarbeten följer närmast av det livliga byggandet året innan av bl.a. vindkraftverk. Byggandet av vindkraftverk fortsätter, men de områden inom anläggningsarbeten som följer av bostadsbyggande skjuts upp. Anläggningsarbetena väntas minska med 6 procent 2023 och återhämta sig redan från och med 2024 och uppvisa en årlig tillväxt på 6–7 procent.

Investeringar i förhållande till BNP, %

Källa: Statistikcentralen, FM

Volymen av investeringar i maskiner och anläggningar vände nedåt i slutet av fjol-året i och med att efterfrågan försvagades och räntorna steg. Kapacitetsutnyttjandet har sjunkit och företagen har inte längre brist på produktionskapacitet. Minskningen i produktionsinvesteringar fortsätter ännu i år. Investeringsutsikterna är dock övervägande goda, eftersom Finland är priskonkurrenskraftigt och utsikterna för produktion av billig ren energi ljusa. Inom industrin är investeringsförväntningarna positiva och särskilt i fråga om vindkraft finns det exceptionellt många investeringsplaner. Om de och andra investeringar som hänför sig till energiomställningen kommer i gång ökar investeringarna betydligt redan 2025, även om största delen av projekten genomförs först senare.

Enligt uppföljning från Finlands näringsliv finns det redan investeringsplaner för grön omställning i Finland till ett belopp av cirka 140 miljarder euro. De flesta av dessa planer kommer troligtvis inte att genomföras, men det finns hur som helst betydligt fler investeringsplaner än normalt. Om investeringarna genomförs kommer största delen av dem att infalla i slutet av decenniet, men i synnerhet investeringar i landbaserad vindkraft kommer att göras också under de närmaste åren. Största delen av investeringsplanerna hänför sig till vindkraft och väte- eller stålproduktion som utnyttjar vindkraft.

Investeringarna i forskning och produktutveckling samt i program och databaser minskade i fjol efter den mycket snabba tillväxten år 2021. FoU-investeringarnas tillväxt stöds dock under de kommande åren av det parlamentariska målet att fram till 2030 höja Finlands FoU-finansiering till 4 procent i förhållande till BNP. De åtgärder som hänför sig till målet, såsom skatteavdrag för FoU-utgifter, som trädde i kraft i början av 2023, samt de stöd och lån som betalas ur EU:s facilitet för återhämtning och resiliens ökar investeringarna. Den snabba energiomställningen och över huvud taget den tekniska omställning som håller på att förändra produktionsätten inom många branscher främjar likaså forsknings- och produktutvecklingen.

Tabell 8. Realinvesteringar enligt kapitalvarutyp

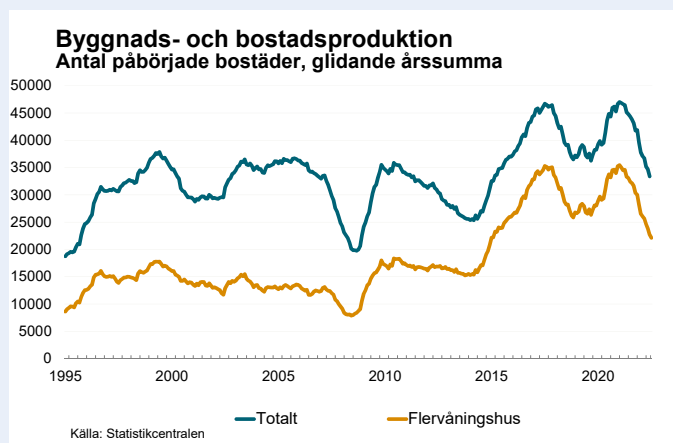
	2021	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
	andel, %	procentuell volymförändring					
Husbyggande	50,6	-2,4	-0,5	2,0	-4,9	-1,4	2,3
Bostäder	29,6	-3,2	2,8	1,7	-7,0	-4,0	1,0
Övriga hus	21,0	-1,5	-4,8	2,5	-2,0	2,0	4,0
Anläggningsverksamhet	9,4	10,7	-2,4	20,2	-6,0	6,0	7,0
Maskiner och apparater	21,3	-1,0	2,4	3,0	-0,5	6,0	7,0
FoU-investeringar ¹	18,7	-2,5	5,7	-1,8	1,0	5,0	5,0
Totalt	100,0	-1,0	1,0	3,2	-3,1	2,1	4,4
Privata	82,3	-3,3	4,3	3,6	-3,6	1,1	2,3
Offentliga	17,7	9,3	-11,8	1,3	-0,5	7,2	13,7
Priset på investeringar	2,3	1,2	2,3	6,6	3,6	1,7	1,8
		procent					
Investeringarnas andel av BNP (till löpande priser)							
Fasta investeringar		24,0	23,6	24,2	23,2	23,3	23,8
Privata		19,2	19,4	20,0	19,1	19,0	19,0
Offentliga		4,8	4,2	4,2	4,2	4,3	4,8

¹ Innehåller odlade tillgångar och produkter som skyddas av immateriell äganderätt

Bostadsbyggandets roll i samhällsekonomin

Den nollränteperiod som började 2016 och som pågick ännu i fjol ökade både bostadsköpen och bostadsbyggandet. Det har i synnerhet uppförts många flervåningshus med ett stort utbud av enrummare. Nedgången i fråga om nybyggen har under det senaste året varit snabb. Den livligare bostadsmarknaden syntes också i antalet genomförda köp, men i och med den stigande räntenivån har också köpen minskat betydligt.

Åren 2016–2022 påbörjades byggprojekt motsvarande i genomsnitt 41 000 bostäder, medan motsvarande medeltal för åren 1995–2022 var 33 000 bostäder. Flervåningshuprojekten har under hela denna period ökat från en andel på mindre än 50 procent under 1990-talet på så sätt att flervåningshusbostädernas andel av alla projekt var som högst 2021, dvs. hela 75 procent.

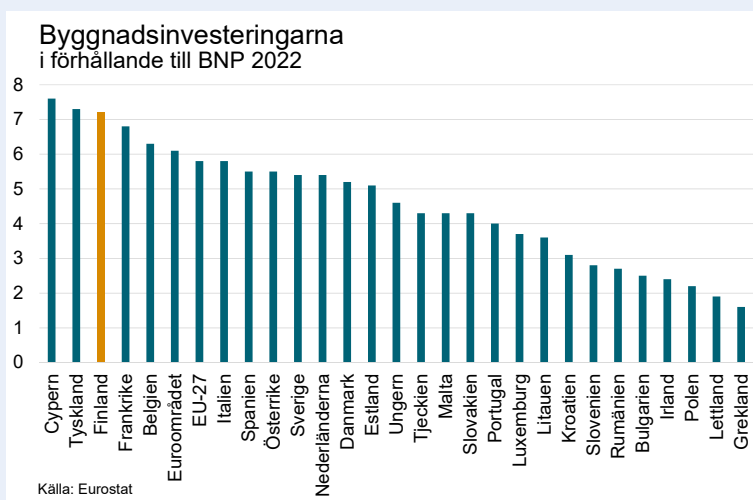

Hur har bostadsbyggandet under de senaste åren påverkat hela ekonomin?

Bostadsbyggandet är en viktig samhällsekonomisk investering. År 2022 uppgick investeringarna i löpande priser till cirka 60 miljarder euro. Av denna summa täckte byggnadsinvesteringarna omkring 60 procent (40,3 miljarder euro). Av byggnadsinvesteringarna var 81 procent husbyggnadsinvesteringar, vilket ytterligare fördelades på bostadsbyggnads - (18,1 miljarder) och övriga husbyggnadsinvesteringar (14,3 miljarder). Något under hälften av husbyggnadsinvesteringarna är reparationsbyggande och resten nybyggnation. Till byggnadsinvesteringarna räknas dessutom anläggningsinvesteringar

(7,8 miljarder). Bostadsbyggnadsinvesteringarna i förhållande till bruttonationalprodukten var 7,2 procent år 2022.

Internationellt sett spelar byggandet en större roll i Finland än i de flesta andra europeiska länder. Då byggnadsinvesteringarna i Finland var omkring 7 procent i förhållande till BNP, var motsvarande medeltal för EU-27-länderna 6,1 procent och för euroområdet 5,8 procent. I Sverige var motsvarande siffra 5,4 procent och i Danmark 5,2 procent. Av EU 27-länderna uppvisade bara Cypern och Tyskland högre siffror Finland.

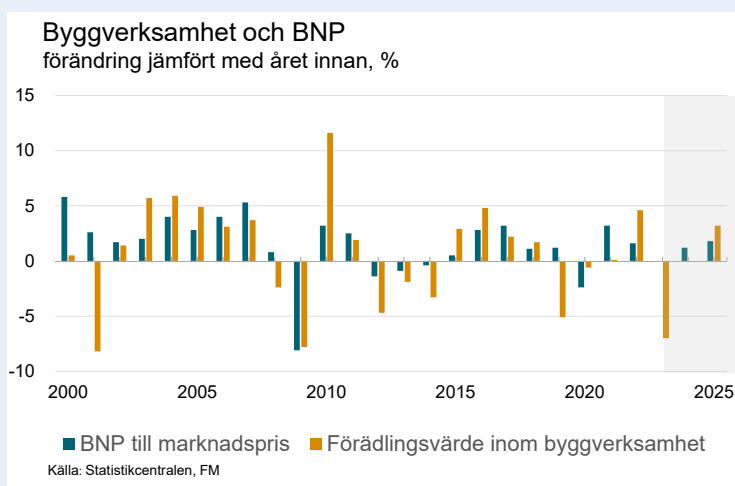
Byggverksamhetens andel av förädlingsvärdet inom ekonomin har varit stabil under hela 2000-talet och varierat mellan 6 och 7 procent. Tidigare var byggandets andel i Finland betydligt högre och före 1990-talets depression var dess andel av förädlingsvärdet ännu rejält över 10 procent. Av total förädlingsvärdet täcker nybyggnation av bostäder lite över 1 procent.

Byggverksamhetens betydelse syns också i sysselsättningen. Byggbranschen sysselsätter i genomsnitt 185 000 personer. Av detta antal sysselsatta arbetar omkring hälften inom specialentreprenad, 40 procent inom husbyggande och resterande tio procent inom byggande av infrastruktur. I år minskar sysselsättningen särskilt inom husbyggande, även om minskningen ännu inte är påtaglig. En orsak till detta är användningen av utländsk arbetskraft, som inte registreras i arbetskraftsundersökningens sysselsättningsciffror. I arbetslöshetstalen syns minskningen i byggbranschen också undantagsvis mindre än under tidigare konjunkturer, även om en stor del av den ökade arbetslösheten härrör från den.

Figuren nedan visar de årliga förändringarna i förädlingsvärdet inom byggande och den sammanfallande årliga förändringen av BNP under 2000-talet. Under en längre granskningsperiod har volymen av BNP och byggnadsinvesteringarna varit överensstämmande. Ofta har förändringarna gått i samma riktning och på så sätt har andelen av BNP förblivit stabil. Livligt byggande under vissa år har följts av snabba nedgångar och efter nedgången har en snabb uppgång återigen följt. Så har det sett ut både 2001 och före finanskrisen 2008–2009. Trots den kongruenta utveckling kan det finnas stora skillnader i BNP och i byggverksamheten. Inte heller stora nedgångar i byggverksamheten har nödvändigtvis lett till en minskning av BNP och inte heller har byggboomar medfört en kraftig ökning i hela ekonomin.

Det här var särskilt tydligt vid nedgången i byggandet 2009 till följd av finanskrisen (-7,8 procent) och den snabba återhämtningen efter stimulansåtgärderna (+11,8 procent). Åren 2015 och 2016 ökade byggandets förädlingsvärde kraftigt, men hade föregåtts av flera år med långsam tillväxt. Klart är att byggnivån 2016–2022 har varit högre än tillväxten inom den övriga ekonomin. Frågan kvarstår om byggandets andel i framtiden kommer att minska, liksom i andra europeiska länder, eller om den återgår till sin tidigare nivå.

De långsiktigt verkande faktorerna inom bostadsbyggande är dock oförändrade. Den ekonomiska tillväxten är fortfarande en central faktor som upprätthåller efterfrågan på bostäder. I Finland fortsätter urbaniseringen och invandringen och dessa håller liv i bostadsbyggandet.

1.4 Inhemsk produktion

1.4.1 BNP

De två första kvartalen 2023 har varit positivare än väntat när det gäller produktionen. Mätt i BNP ökade produktionen under det första kvartalet med 0,3 procent och under det andra kvartalet med 0,6 procent jämfört med tidigare kvartal. Under det andra halvåret av 2022 minskade produktionen fortfarande, även om man för hela årets del uppnådde en positiv tillväxt. Produktionsökningen vilar på en osäker grund och den stödjer sig främst på förväntningarna på tjänsteproduktionen.

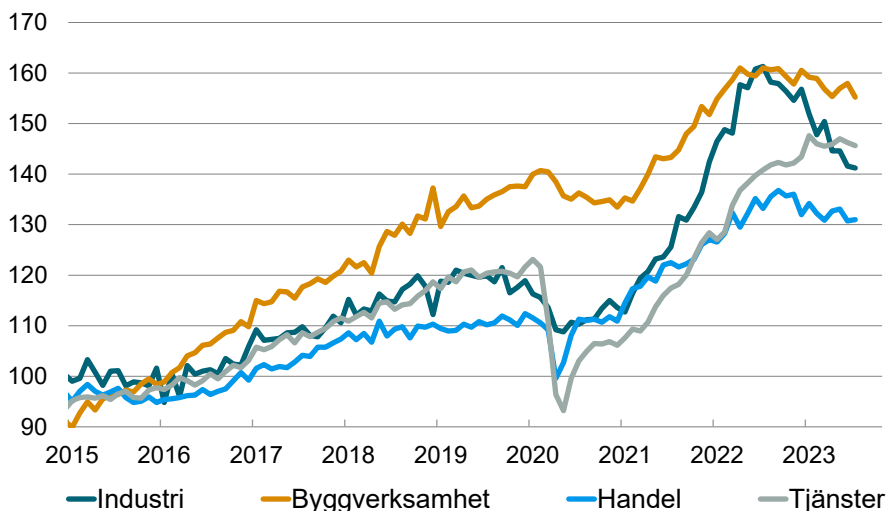
Inom industrigrenarna uppstod en ökning inom den kemiska industrin, även om branschen har rapporterat om svårigheter. Produktionen inom skogs- samt el- och elektronikindustrin minskade däremot. Volymen inom byggverksamhet har minskat redan under flera kvartal. Särskilt tjänstesektorn, inkl. handel samt finans- och försäkringsverksamhet, ökade. Produktionen fortsatte likaså att öka inom informations- och kommunikationsverksamhet samt företagstjänster.

Prisnedgången på råvaror och energi syns ännu inte i prissättningen inom dessa branscher. Prisstegringen har fortsatt inom alla industrigrenar, men också inom jord- och skogsbruk, energiförsörjning och transport. Inom den kemiska industrin har stegringen av kostnadsnivån stannat av. Den höjda kostnadsnivån har överförts till priserna på slutprodukterna och värdet av näringsgrenarnas produktion, vilket inte nödvändigtvis ännu säger något om förändringar i volym eller lönsamhet. Huruvida de höjda priserna syns i företagets lönsamhet beror på branschen och dess kostnadsstruktur samt på konkurrenssituationen. Undantag från näringsgrenarna är skogsindustrin, byggverksamheten och vissa tjänster såsom fastighetsbranschen samt informations- och kommunikationsbranschen, där priserna, granskade näringsgrensvis, har sjunkit under fjolåret.

Huvudbranschernas omsättning

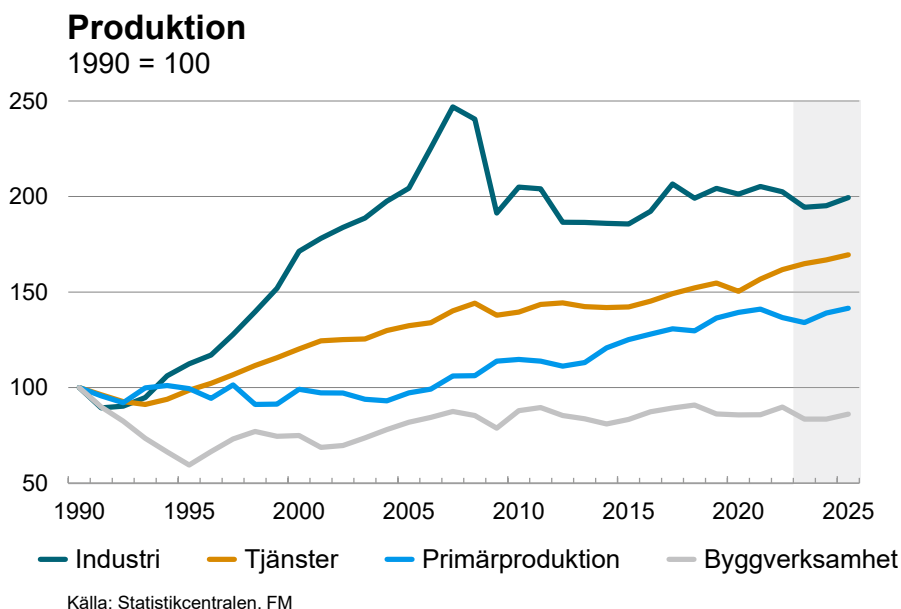
2015 = 100, säsongrensad

Lähde: Tilastokeskus

För hela fjolårets del ökade mervärdet med 2,2 procent. Ökningen var störst inom metallindustrin (4,0 procent) och el- och elektronikindustrin (6,4 procent) samt inom finansierings- och försäkringsverksamhet (9,5 procent). Mest minskade produktionen inom skogsindustrin (-18,4 procent), den kemiska industrin (-10,8 procent) och handeln (-5,2 procent). När dessa siffror jämförs med siffrorna för det första kvartalet är de negativa förändringarna för skogsindustrin 9ögonen fallande, men också de eventuellt konjunktur- och säsongsbetingade variationerna inom t.ex. den kemiska industrin och el- och elektronikindustrin.

År 2023 kommer produktionen inte sammantaget sett att öka och klyftan mellan industri och tjänster kommer åtminstone tills vidare att vara tydligt märkbar. Industriproduktionen minskar klart och tjänstesektorn står för uppkomsten av mervärdet inom samhällsekonomin. Osäkerheten på Finlands viktiga exportmarknader, särskilt i Tyskland och Sverige, fortsätter, vilket i synnerhet påverkar energiintensiva branscher, såsom den kemiska industrin och energiförsörjningen. Inom exportindustrin håller utsikterna på att stabiliseras när det gäller prisnivån och priserna på råvaror antas börja sjunka. De mest negativa utsikterna för 2023 berör byggverksamheten och servicebranscherna inom dess verkningsområde.

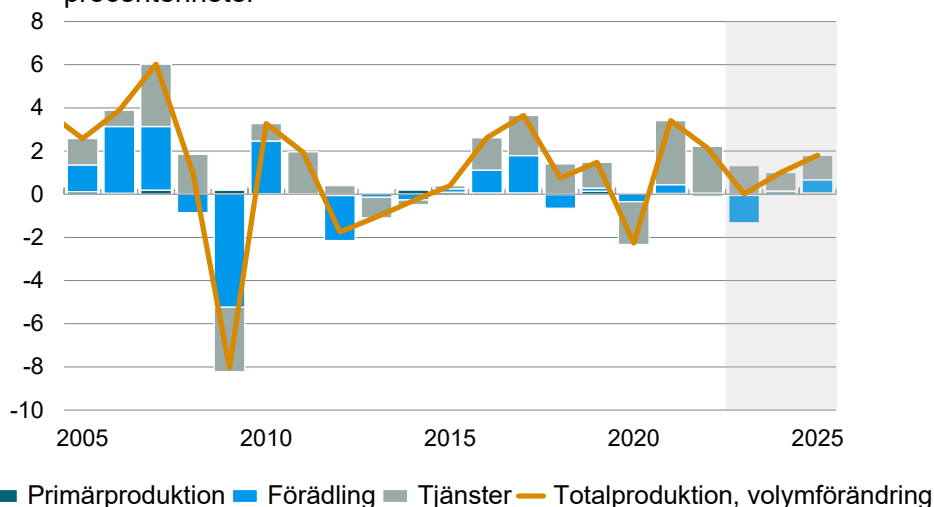

Industriproduktionen minskar 2023 med cirka 4,0 procent. Siffran är klart lägre än vad man antog i början av året och bakom den ligger de dystrare utsikterna för orderstocken samt förtroendesiffrorna. Prognosen för byggnation har också korrigerats nedåt till -7,0 procent och innefattar en risk för nedgång, om man inte kan ersätta det minskande bostadsbyggandet med reparationsbyggande och lokalbyggnation. Inom primärproduktionen minskar skogsbrukets produktion i och med minskad virkesförbrukning inom byggnation och skogsindustri. Produktionen av tjänster ökar i år med 1,9 procent.

År 2024 förutspås den ekonomiska tillväxten återgå till 1,2 procent mätt i mervärde. Fabriksindustrin återhämtar sig i takt med exportmarknaden. Ökningen inom tjänsteproduktionen följer konsumenternas köpkraft, som år 2024 inte längre ökar lika mycket som i år. Företagstjänsterna följer i den övriga industrins kölvatten. Produktionsökningen inom skogsbruket antas påskynda återhämtningen inom primärproduktionen. Ökningen inom byggnadsproduktionen kan fördröjas ännu till 2025 på grund av det överstora utbudet av bostäder.

År 2025 antas den ekonomiska tillväxten ta in på tillväxtpotentialen, vilket ökar den ekonomiska tillväxten något. Ingen förbättring av produktivitetsoökningen förutspås.

Totalproduktionens tillväxtkontributioner procentenheter

Källa: Statistikcentralen, FM

1.4.2 Förädling

De försämrade konjunkturerna har avspeglats i industrins ordergång. Antalet beställningar har minskat sedan slutet av 2022. Detta tyder också på en nedgång i produktionen, och enligt volymindexet för produktionen visar de senaste siffrorna en produktionsnedgång. Jämfört med året innan har produktionen minskat under ästan hela våren. Också mätt utifrån förväntningarna är konjunkturerna inom industrin negativa. Fram till mitten av fjolåret var förväntningarna inom industrin höga, men efter det har det skett en vändning till det sämre.

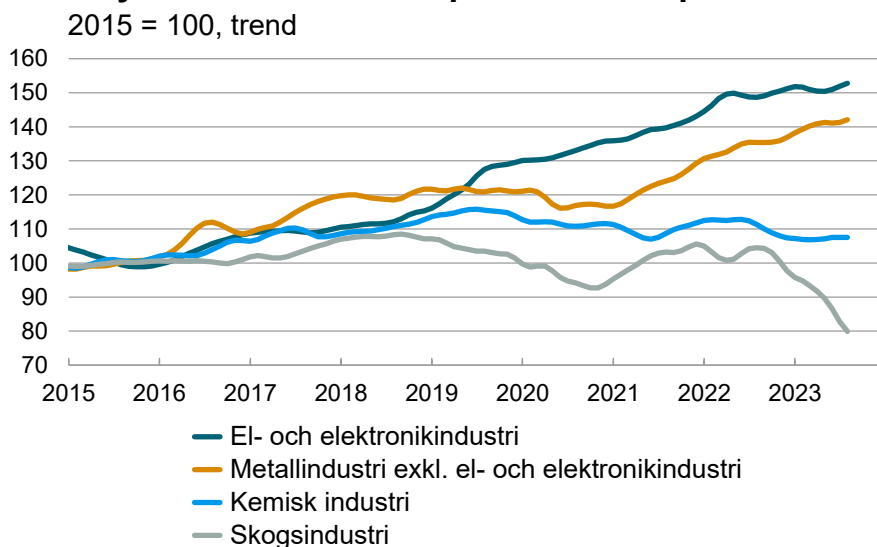
Skogsindustrin har drabbats av svaga exportutsikter och höga kostnader. Särskilt inom sågindustrin och pappersindustrin ser man ett behov av anpassningsåtgärder. Också den minskade byggnationen påverkar sågverksamheten. Cellulosaproduktionen ökar dock i takt med den ökade kapaciteten när en ny bioproduktfabrik inleder sin verksamhet i Kemi under hösten. Sammantaget förutspås en minskning av produktionen inom skogsindustrin. Huvudmarknadsområdet för exporten inom skogsindustrin är Europa och särskilt Tyskland. Kina är också en viktig exportmarknad för cellulosa. Prisnivån på cellulosa har vänt nedåt, men exportpriset är fortfarande högt.

Utsikterna för den kemiska industrin är fortsatt svaga. Produktionen varierar kraftigt från år till år och om man ser till hela branschen så har produktionsvolymen minskat under de senaste åren. Orderstocken och exportvolymen pekar nedåt. Exportpriserna steg fram till slutet av fjolåret, men har i år vänt nedåt. De stigande energipriserna påverkar den energiintensiva näringsgrenen och förväntningarna inom övriga näringsgrenar inverkar direkt på den kemiska industrin. Konjunkturförväntningarna för branschen är nedåtgående i år.

Inom metallindustrin, inkl. metallförädling och maskin- och metallvaruindustrin, har produktionstillväxten stannat av och orderingången börjat minska. Också el- och elektronikindustrin är en viktig exportbransch. I fjol växte branschen fortfarande väl, men i år förutspås produktionen krympa något.

Konjunkturbarometern för industrin antyder en snabb försämring av förväntningarna under de kommande månaderna 2023. Under det andra kvartalet ökade produktionen fortfarande, men förväntningarna i fråga om hösten har klart vänt nedåt.

Volymindex för industriproduktionen per bransch

Källa: Statistikcentralen

Byggnation

År 2022 påbörjades byggandet av nästan 38 000 bostäder. Året innan hade man nått toppen för bostadsbyggande, dvs. närmare 47 000 bostäder. När efterfrågan nu har rasat har det lett till en kris på bostadsmarknaden, i fråga om försäljning av såväl gamla som nya bostäder. För närvarande skjuts inledandet av bostadsprojekt upp trots att bygglov finns, och situationen för byggande av nya höghusbostäder i synnerhet i tätorter är den att det inte lönar sig för stora byggföretag att starta nya projekt.

Under vårens lopp har prognoserna för antalet projekt som ska påbörjas i år sjunkit.

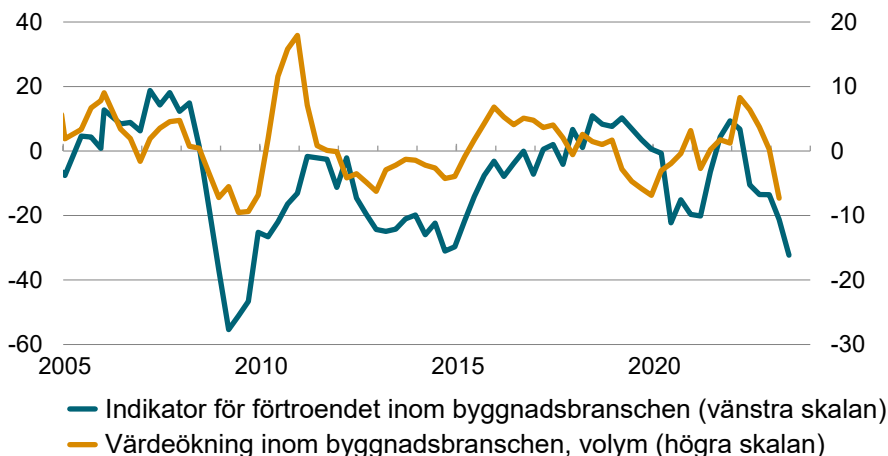
I finansministeriets Raksu-grupp har det beräknats att antalet nya byggprojekt i år ska uppgå till 23 000 bostäder och att byggnationen återhämtar sig något nästa år. Förväntningarna på en relativt snabb vändning inom byggnation gäller fortfarande, vilket återspeglar byggherrarnas vilja att hålla sig kvar på marknaden och delta i produktionen. De negativa förväntningarna har dock nu sjunkit till samma nivå som under pandemin (relationstal -25).

De försämrade utsikterna har också inverkat på hur antalet bygglov utvecklats. Kubikvolymen för byggloven har sedan början av 2022 minskat med cirka 33 procent (mätt med glidande medelvärde) för allt byggande och motsvarande siffra för bostadsbyggande var 45 procent. Den avtagande byggnationen har alltså klart koncentrerats till bostadsbyggande. När det gäller byggande av flervåningshus har kubikvolymerna under motsvarande tid inte minskat mer än vad som gäller bygglov för annat bostadsbyggande eller för påbörjade byggprojekt. Byggandet av flervåningshus är fortsatt populärt bland byggherrarna och i fråga om bygglovsansökningar har man inte reagerat lika snabbt på den förändrade situationen, även om loven inte leder till att byggande inleds.

Omkring hälften av bostadsbyggandet handlar om reparationer och hälften om nybyggande. Den långsamma men jämna tillväxten inom reparationsbyggande balanserar marknaden och ersätter på lång sikt nybyggande. Fjolårets höjda kostnadsnivå har också komplicerat husbolagens reparationsbyggnadsprojekt, och även reparationsbyggandet förutspås undantagsvis minska volymmässigt med en fart av cirka 1 procent i år.

Förtroende och värdeökning inom byggnadsbranschen

säsongrensat saldo och förändring jämfört med fjolåret, %

Källa: Statistikcentralen, Europeiska kommissionen

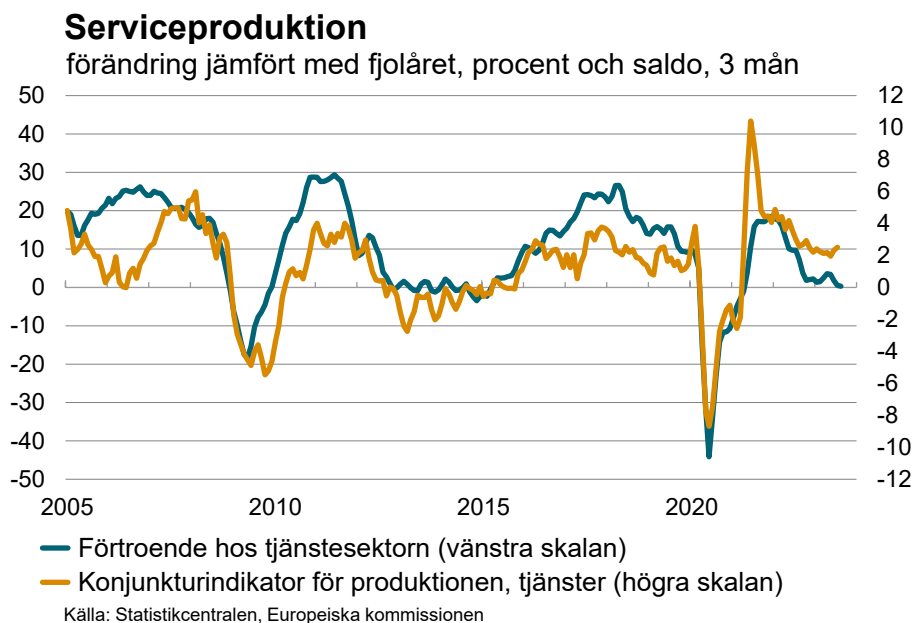
Produktionen inom byggverksamheten förutspås minska i år med $-7,0$ procent och hålla sig på samma nivå 2024, utan tillväxt. Förhoppningen om en vändning i produktionsnivån är mycket osäker och har i snabb takt avtagit när det gäller innevarande år. Produktionen kommer inte att återhämta sig under hösten. I produktionssiffrorna kommer påbörjade projekt att synas med cirka ett års eftersläpning. Fram till 2025 antas byggnadsproduktionen återhämta sig.

1.4.3 Tjänstert

Nivån på tjänsteproduktionen var fortsatt positiv inom de flesta branscher under 2022. Tillväxten inom finans- och försäkringsbranschen ökade kraftigt, vilket torde återspegla räntornas betydelse för omsättningen, närmast inom handeln. Turist- och restaurangbranschen har återhämtat sig från den nedgång som coronapandemin orsakade, men ingen egentlig tillväxt har dock skett. Inom transport- och lagerbranschen ser produktionsnivån ut att permanent stanna på en lägre nivå efter coronapandemin. Det här beror på minskningen i handelns volymer.

Enligt konjunkturbarometern uppskattar servicebranscherna att försäljningen minskar ytterligare, dock så att en positiv vändning sker redan inom ett halvt år. Också inom servicebranscherna har man sett att efterfrågan avtar, vilket för sin del begränsar tillväxten tillsammans den välkända flaskhalsen, nämligen bristen på yrkeskunnig arbetskraft. Inom informations- och kommunikationsbranschen har tillväxten varit fortsatt jämn. Inom transportbranschen försvårar kostnadsökningen klart utvecklingen.

För 2023 förutspås produktionsökningen inom tjänsteproduktionen förbli stabil (1,9 procent).

Tabell 9. Produktion per bransch

	2021	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
	andel, % ¹	procentuell volymförändring					
Industriproduktion	20,6	-1,5	2,0	-1,3	-4,0	0,4	2,2
Byggnad	7,1	-0,6	0,1	4,6	-7,0	0,0	3,2
Jord- och skogsbruk	2,8	2,2	1,2	-3,1	-1,9	3,7	1,8
Industriproduktion och byggnad	27,7	-1,2	1,5	0,2	-4,6	0,2	2,4
Tjänster	69,5	-2,9	4,3	3,2	1,9	1,2	1,6
Produktion till baspris	100,0	-2,3	3,4	2,2	0,0	1,2	1,8
Bruttonationalprodukt till marknadspris		-2,4	3,2	1,6	0,0	1,2	1,8
Arbetets produktivitet inom samhällsekonomin		0,2	1,4	0,7	-0,2	1,2	1,3

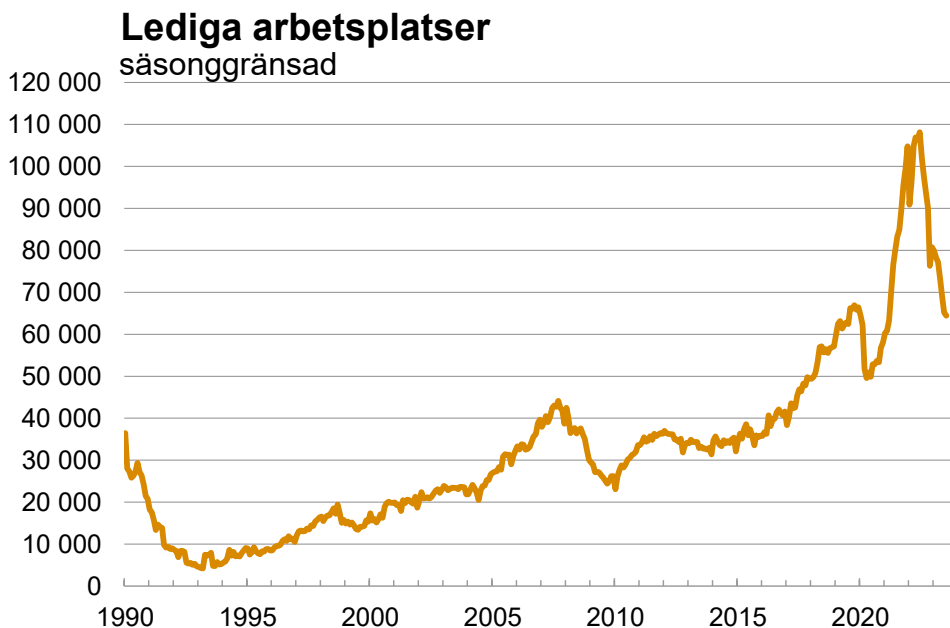
¹ Andel av produktionen, löpande priser

1.5 Arbetskraft

Sysselsättningen går in i en svacka från jämfört med toppnivån. Under årets första hälft ökade antalet sysselsatta med 0,9 procent och sysselsättningsgraden nådde åter ett nytt rekord. På sommaren började arbetsmarknaden utvecklas till det sämre, då antalet arbetslösa och permitterade ökade samtidigt som näringslivets sysselsättningsplaner backade. Dessutom ställdes ett stort antal, i synnerhet män, utanför arbetskraften.

Arbetskraften är rekordstor. Antalet sysselsatta ökade med 11 000 personer under januari-juli. Ännu större var ökningen av arbetskraftsdeltagandet, eftersom särskilt kvinnor kom ut på arbetsmarknaden från att tidigare ha stått utanför. Undantagsvis ökade också arbetslösheten, även om sysselsättningen ökade. Sysselsättningen ökade särskilt inom den offentliga sektorn. Antalet löntagare var större både bland heltids- och deltidanställda. Antalet arbetade timmar ökade lika mycket som antalet sysselsatta, dvs. den genomsnittliga arbetstiden blev inte längre kortare. Av huvudnäringsgrenarna var antalet sysselsatta fler särskilt inom industri, byggnation och offentlig förvaltning. Inom primärproduktionen och handeln minskade antalet sysselsatta.

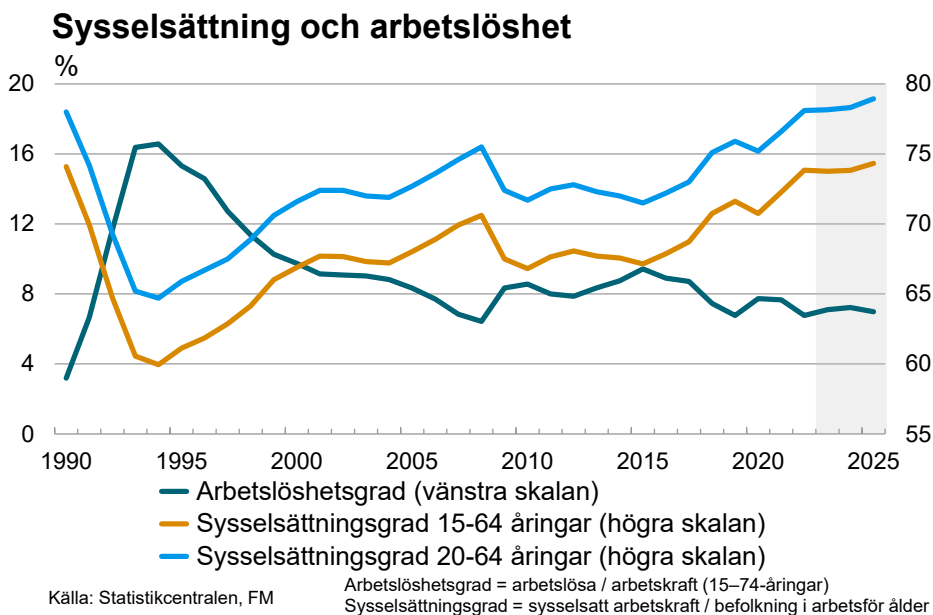
Källa: Arbets- och näringsministeriet

Arbetsmarknaden står vid ett vägskäl. Å ena sidan har antalet sysselsatta i överensstämmelse med trenden fortsatt att öka och trots nedgången finns det fortfarande gott om lediga jobb, men samtidigt har arbetslösheten börjat öka och i synnerhet antalet heltidsanställda löntagare inom den privata sektorn var betydligt färre i juli än året innan. Riktningen på arbetsmarknadens utveckling är således inte längre lika klar som i början av året. Dessutom finns det en hel mängd arbetskraft på arbetsmarknaden eftersom efterfrågan har styrt in nya människor i arbetslivet. Också befolkningen i arbetsför ålder har ökat rätt klart i år till följd av invandringen, vilket är exceptionellt.

Problemen med matchningen på arbetsmarknaden ser ut att ha avstannat under sommaren, men utöver den tillfälliga minskningen i efterfrågan på arbetskraft är bristerna i kompetens en faktor som har en negativ inverkan på förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Företagens utmaningar med att hitta yrkeskunnig arbetskraft minskade under sommaren, särskilt inom byggbranschen, men var fortfarande större än normalt inom servicenäringarna och industrin. Enligt Finlands näringslivs enkäter är det svårt för företagen att hitta lämpliga arbetstagare bland annat på grund av arbetskraftens bristfälliga erfarenhet, specialkompetens och utbildning. Enligt arbets- och näringsministeriet förklaras bristen på arbetskraft inom vissa

branscher av låga medellöner, som inte attraherar. Matchningsproblematiken beror delvis på det ökade utbudet av atypiska anställningar inom vissa branscher, där det finns efterfrågan på heltidsarbete men inget utbud. Dessutom finns det ett överutbud i vissa yrken, särskilt inom kreativa yrken.

Totalproduktionen förutspås 2023 ligga på samma nivå som året innan. Trots det minskar efterfrågan på arbetskraft under årets andra hälft, särskilt inom förädlingsbranscherna. Finlands näringslivs enkäter visar att efterfrågan minskar inte bara inom byggnation och industri utan särskilt inom informations- och kommunikationstjänster samt i transportbranschen. Å andra sidan ökar efterfrågan bland annat inom finansierings- och försäkringsbranschen, varvid antalet sysselsatta inom hela ekonomin ökar något ännu i år medan produktiviteten försämras ytterligare. Den allmänna bristen på kompetent arbetskraft får företagen att hålla fast vid sina arbetstagare, eftersom recessionen ser ut att bli kortvarig och det är sannolikt att permitteringar och annan flexibilitet i arbetslivet är att föredra framför uppsägningar. Återhämtningen av ekonomin ökar fortfarande antalet sysselsatta särskilt 2025, och i synnerhet inom servicenäringarna. Sysselsättningsgraden för 15–64-åringar stiger till över 74 procent 2025.

Arbetslösheten fortsätter att öka. Trots den förbättrande sysselsättningen i början av året ökade också arbetslösheten under januari-juli. Antalet arbetslösa var 16 000 fler än för ett år sedan under samma period. Bland män ökade arbetslösheten mer än bland kvinnor och bland yngre åldersgrupper mer än bland övriga.

Särskilt den avtagande byggnationen ökar arbetslösheten inom förädlingsbranschen i år. Efter den lilla uppgången i år förväntas den ekonomiska återhämtningen minska arbetslösheten nästa år och särskilt därpå följande år. Förutsatt att matchningsproblematiken på arbetsmarknaden och tillgången på arbetskraft områdesvis eller yrkesvis inte utgör ett hinder för arbetsmarknadens funktion på det sätt som antas i prognosen, sjunker arbetslöshetsgraden till cirka sju procent 2025. Det är nästan en procentenhet mer än den nivå på den strukturella arbetslösheten i Finland som beräknats med EU:s gemensamma metod.

Tabell 10. Arbetskraftsbalans

	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
	i medeltal 1000 personer per år					
Befolkning i arbetsför ålder (15–74 åringar)	4133	4123	4120	4126	4116	4109
Befolkning i arbetsför ålder (15–64 åringar)	3421	3417	3421	3436	3435	3434
Arbetskraft (15–74 åringar)	2703	2765	2808	2829	2834	2845
Sysselsatta (15–74 åringar)	2495	2555	2619	2628	2629	2646
varav 15–64 åringar	2420	2470	2526	2534	2536	2552
Arbetslösa (15–74 åringar)	209	212	190	201	205	199
	volymförändring, 1000 personer					
Befolkning i arbetsför ålder (15–64 åringar)	-7	-3	4	15	-1	-1
Sysselsatta (15–64 åringar)	-35	50	56	8	2	16
	procent					
Sysselsättningsgrad (15–64 åringar)	70,7	72,3	73,8	73,8	73,8	74,3
Sysselsättningsgrad (20–64 åringar)	75,2	76,6	78,1	78,2	78,3	78,9
Arbetslöshetsgrad (15–74 åringar)	7,7	7,7	6,8	7,1	7,2	7,0
	1000 personer under året					
Invandring, netto	18	23	34	50	50	25

1.6 Inkomster, kostnader och priser

1.6.1 Löner

Den nedåtgående trenden för reallönerna ser ut att vara förbi. Förtjänstnivåindexet steg snabbare under årets första hälft till 3,6 procent från 2,3 procent året innan. Dessutom uppskattade Statistikcentralen att löneökningen ytterligare har försnabbats under juli-september. Det berodde på att avtalslönerna ökade, eftersom löneglidningarna minskade. Särskilt inom kommunsektorn ökade avtalslönerna klart, men också inom andra branscher inom den offentliga och den privata sektorn betalades högre avtalslöner än året innan. Löneökningarna var särskilt märkbara inom fastighets- och försäkringstjänster samt hälsovårdstjänster, medan ökningen inom förädlingsbranschen bara tilltog en aning. Reallönerna sjönk med nästan fyra procent jämfört med året innan, eftersom inflationen fortfarande klart översteg förtjänstnivåindexets uppgång redan för sjunde kvartalet i rad. Nivån på realinkomsterna sjönk dock inte längre under det andra kvartalet jämfört med början av året.

Under 2023 ingicks ett stort antal nya tvååriga kollektivavtal inom den privata sektorn och den offentliga sektorn. I år är höjningarna enligt de ingångna avtalen vanligen omkring fyra och en halv procent på årsnivå. De är alltså klart större än året innan och de största på 14 år. Dessutom överskrider löneförhöjningarna inom kommun- och välfärdssektorn detta, eftersom avtalen utöver den s.k. allmänna linjen också innehåller kostnader för lönestrukturprogrammet och för samordningen av löner. Lokalförvaltningen leder sålunda löneutvecklingen denna avtalsomgång. Löneglidningarna antas vara omkring en halv procentenhet i hela ekonomin. På så sätt ökar de nominella inkomsterna med drygt fyra procent 2023.

Nästa år är avtalshöjningarnas årliga inverkan ungefär en och en halv procent, eftersom de engångsbonus som betalats i år inte längre ingår i avtalen. Inom lokalförvaltningen är höjningarna klart större också nästa år. På grund av den svaga ekonomin beräknas löneglidningarna inte bli större än i genomsnitt. På så sätt stiger de nominella inkomsterna med drygt tre och en halv procent 2024.

Det finns ännu inte särskilt många kollektivavtal för 2025, vilket innebär att antagandet om att realinkomsterna stiger i hela ekonomin är kopplat till den prognostiserade blygsamma produktivitetsökningen. Höjningarna inom lokalförvaltningen är fortsatt stora. De nominella inkomsterna förutspås öka med drygt tre procent 2025.

Lönesumman ökade med 6,1 procent under det första halvåret. Lönesumman steg på grund av att såväl inkomsterna, resultatbonusarna som sysselsättningen förbättrades. Snabbast var ökningen av lönesumman inom den offentliga sektorn. Inom den privata sektorn ökade lönesumman också snabbt, särskilt inom de näringsgrenar som tidigare drabbats av coronapandemin och som betjänar affärslivet. Inom byggbranschen ökade lönesumman långsammast.

Utvecklingen av lönesumman påverkas förutom av de nominella inkomsterna också av den totala sysselsättningsutvecklingen och av omfördelningen av den mellan olika branscher. När sysselsättningstillväxten avtar förutspås lönesumman öka med cirka fem procent 2023, då tillväxttakten för de nominella inkomsterna antas öka klart. Under de följande åren väntas inkomstökningen avta och sysselsättningstillväxten förbli jämn, varvid lönesumman ökar med cirka fyra procent 2024 och 2025.

Tabell 11. Index för löntagarnas förtjänstnivå och arbetskostnaderna per producerad enhet

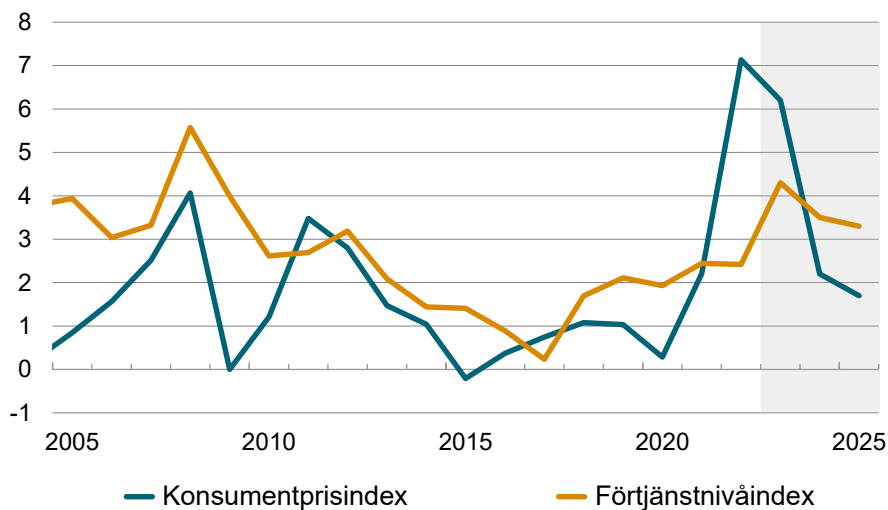
	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
	procentuell förändring					
Avtalslöneindex	1,3	1,8	1,8	3,9	2,8	2,6
Löneglidning m.m.	0,7	0,7	0,6	0,4	0,7	0,7
Förtjänstnivåindex	1,9	2,4	2,4	4,3	3,5	3,3
Real förtjänstnivå ¹	1,6	0,2	-4,7	-1,9	1,3	1,6
Lönesumma	-0,3	5,5	6,4	5,1	3,7	4,0
Medelinkomst ²	1,8	3,5	3,9	4,9	3,7	3,5
Enhetsarbetskostnad i hela samhällsekonomin ³	1,0	3,1	4,0	5,4	1,6	2,3

¹ Förtjänstnivåindex dividerat med konsumentprisindex.

² Hela samhällsekonomin lönesumma dividerad med löntagarnas arbetstimmar. Siffrorna påverkas av strukturförändringar i samhällsekonomin."

³ Löntagaresättningarna dividerade med volymen av bruttofördlingsvärdet till baspris.

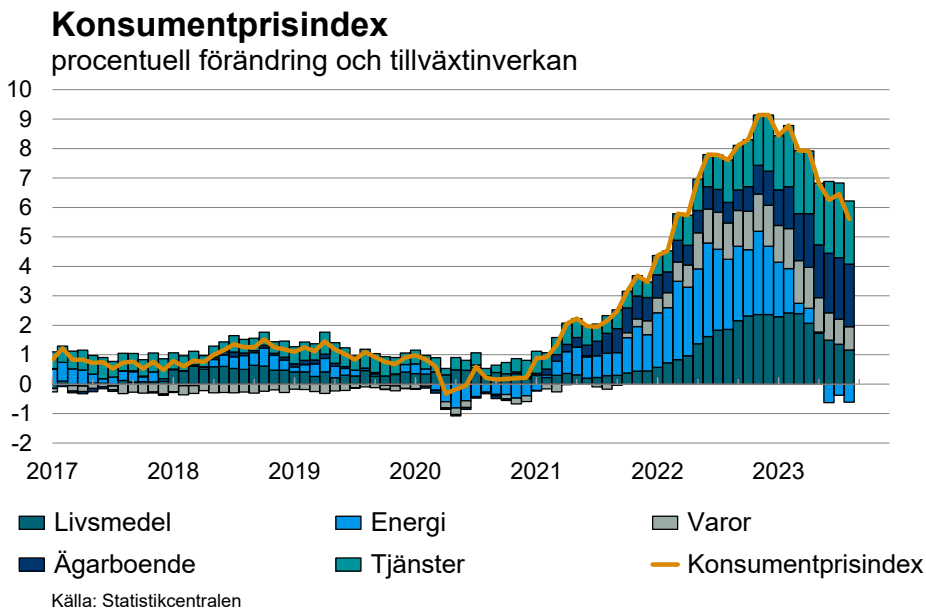
Konsumentpris- och förtjänstnivåindex förändring jämfört med fjolåret, %

Källa: Statistikcentralen, FM

1.6.2 Konsumentpriser

Inflationen har avtagit 2023, men är fortfarande mycket omfattande och det återstår fortfarande en hel del att göra för att nå ECB:s mål på 2 procent. Avmattningen är framför allt en följd av lägre energipriser, men prisstegringen inom övriga poster har likaså avtagit och på månadsnivå har vissa rentav sjunkit. Avmattningen av inflationen bromsas i första hand upp av den fortsatta prisstegringen inom tjänster och av räntornas inverkan på prisindex. Räntorna på bostadslån och konsumtionskrediter utgör nu omkring 3 procentenheter av inflationen.

Energis inverkan på inflationen förblir negativ under återstoden av året, både med avseende på bränslen och el. Priset på råolja har emellertid stigit på nytt i slutet av sommaren på grund av OPEC-ländernas produktionsrestriktioner, eurons sjunkande kurs och den ökade efterfrågan på olja. Mot slutet av året avtar därför bränslenas negativa effekt på konsumentprisindex. Även om oljepriset har stigit förväntar sig marknaden inte en likadan pristopp som 2022. Marknadspriserna på el var på en låg nivå under sommaren och priserna väntas vara betydligt måttligare denna vinter jämfört med förra vintern, trots att volatiliteten i spotpriserna kvarstår. Åren 2024 och 2025 väntas marknadspriset på el vara lägre än 2022 och 2023, men något högre än 2020. I konsumentpriserna syns prissänkningen på el med fördröjning, eftersom många konsumenter har elavtal för viss tid eller tills vidare.

Utöver marknadsutvecklingen påverkas prisprognosen för energi av den nivåkorrigering av prisindex för el som Statistikcentralen gjorde i augusti. Korrigeringen sänker rent tekniskt prisprognosen för el fram till juli 2024, eftersom det poängtal för föregående år som används vid beräkningen av årsförändringen fram till dess ligger på en ursprunglig, icke-korrigerad och därmed högre nivå. På grund av korrigeringen har prissänkningen på el en större negativ effekt på inflationen än vad som tidigare prognosticerats. Elprisets årsförändring kommer i slutet av året att vara

cirka -30 procent och effekten på den totala inflationen mer än en procentenhet negativ. Sammantaget sjunker energipriserna i år med i genomsnitt nästan 3 procent och fortfarande med cirka 7 procent 2024.

Prisstegringen på livsmedel avstannade i april, då priset på färsk mat började sjunka. Den tendensen har hållit i sig men priserna på förädlade livsmedel har fortsatt att stiga på grund av den fördröjning som beror på livsmedelskedjornas avtalsstrukturer, även om prisstegringen på de livsmedlen har avtagit på årsnivå. Även om årsförändringen avtar har producentpriserna inom livsmedelsindustrin ännu inte sjunkit nämnvärt, till skillnad från producentpriserna inom lantbruket. Den avtagande höjningen av producentpriser börjar dock så småningom synas allt tydligare också i priserna på förädlade livsmedel, och sammantaget avtar prisstegringen på livsmedel i slutet av året. Att världsmarknadspriserna vänder uppåt efter att ha sjunkit under mer än ett år föranleder osäkerhet för slutet av prognosperioden.

Under sommaren sjönk varupriserna som mest sedan problemen med produktionsledets leveranskedja började, och för närvarande avtar årsförändringen snabbt eftersom jämförelsepunkten var hög i fjol. När det gäller varupriser är säsongvariationen dock stor. Efterfrågan på varor har förblivit liten, flaskhalsarna i produktionen undanröjts, transportkostnaderna sjunkit och importpriserna på konsumtionsvaror samt producentpriserna i Finland jämnats ut. Därför väntas nedgången i priserna på varor fortsätta även om nivån återstår högre än före energikrisen.

Den allmänna prishöjningen har också märkts i priserna på tjänster. Dessutom har den fortsatt stora efterfrågan påskyndat prisstegringen. Lönestegringen syns allt mer i priserna på tjänster och är den faktor som tydligast upprätthåller inflationen under de kommande åren. Löneutvecklingen håller dock åtminstone tills vidare enbart på att komma i kapp den minskade köpkraften, och det verkar för närvarande inte särskilt sannolikt att en s.k. pris-löne-spiral uppstår. Den prognosticerade löneutvecklingen håller inflationen i fråga om tjänster på cirka 3,4 procent 2024 och 3 procent 2025. Å andra sidan har också utsikterna för tjänstesektorn försvagats på senare tid. När efterfrågan minskar kan företagen inte nödvändigtvis överföra alla stigande kostnader till priserna och prognosen för priserna på tjänster kan till och med vara alltför hög.

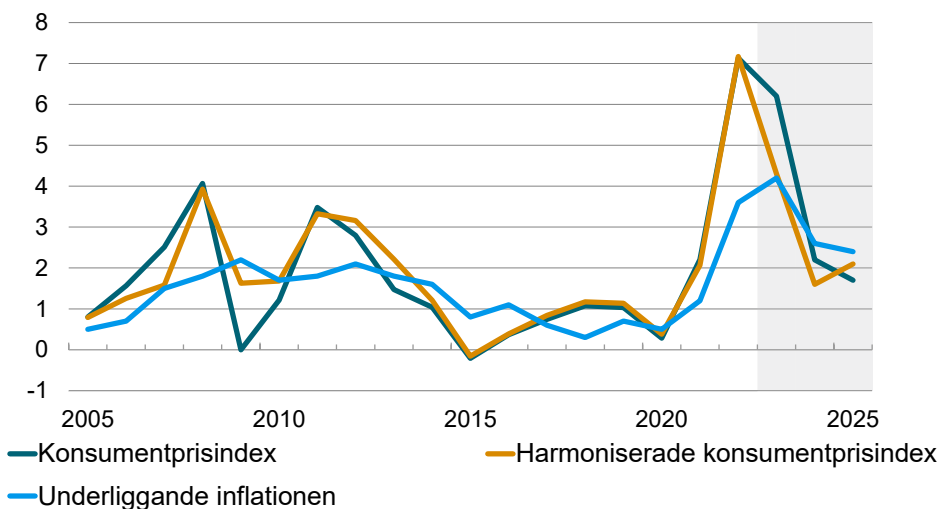
De stegrade boendekostnaderna för ägarboende har under den senaste tiden varit markant i det nationella konsumentprisindexet. Även om de övriga posterna i fråga om ägarboende har en allt mindre positiv inverkan på indexet, har inverkan av de stigande räntorna på bostadslån ökat betydligt. För många hushåll realiserar effekten av de stigande räntorna ännu i slutet av året, eftersom den genomsnittliga räntan på bostadslån i juli var bara 3,6 procent, medan räntan på nya bostadslån var i genomsnitt 4,6 procent. Dessutom påverkas konsumentprisindex av stigande räntorna på konsumtionskrediter. Räntornas inverkan på index börjar sjunka vid årsskiftet, men först i slutet av 2024 är den förväntade ränteutvecklingen noll. Ägarboende och räntor på konsumtionskrediter ingår inte i konsumentskorgen för det harmoniserade indexet för konsumentpriser, varför det nationella konsumentprisindexet är högre i år och nästa år. Å andra sidan är effekten den motsatta när räntorna sjunker 2025; det harmoniserade konsumentprisindexet är högre än det nationella.

Under prognosperioden är inflationseffekten av de skatteändringar som skrivits in i regeringsprogrammet liten. Om man antar att de indirekta skatteändringarna fullt ut syns i priserna, är den sammanlagda inflationseffekten av ändringarna i alkohol-, bränsle- och tobaksbeskattningen 2024 cirka -0,04 procentenheter. År 2025 är skatteändringarnas inverkan på inflationen cirka 0,15 procentenheter och den största höjande faktorn är ändringarna i mervärdesbeskattningen.

År 2023 är inflationen i genomsnitt 6,2 procent mätt enligt det nationella konsumentprisindexet. Inflationen är dock betydligt långsammare i slutet av året. Den underliggande inflationen stiger från och med 2022, eftersom prisstegringen på tjänster och varor fortfarande ökade under årets första hälft. Den höga prisnivån och de stigande räntorna har minskat efterfrågan och pristrycket lättar gradvis. Prisnivån förblir dock högre än nivån före energikrisen.

Konsumentprisindex

Förändring jämfört med fjolåret, %

Källa: Statistikcentralen, FM

Inflationen avtar till 2,2 procent i år och sjunker till 1,7 procent 2025. Inflationen avtar alltså klart under prognosperioden, men stannar på en högre nivå än under de senaste åren. Den viktigaste faktorn här är de stigande priserna på tjänster, vilket påverkar inflationen mest under de kommande åren både i Finland och i euroområdet. Marknadens inflationsförväntningar på längre sikt har för euroområdet under sommaren legat på den högsta nivån på 13 år. Förutom löneutvecklingen beror förväntningarna på antaganden att den stagnerande globaliseringen, förbättringen av krisberedskapen i produktionskedjorna, bekämpningen av klimatförändringen och dess konsekvenser samt handelstvister kommer att höja priserna också under de kommande åren.

Tabell 12. Prisindex

	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
	procentuell förändring					
Exportprisindex ¹	-3,4	9,8	18,6	-4,1	-1,3	1,8
Importprisindex ¹	-4,9	9,7	19,4	-4,0	-1,2	1,8
Konsumentprisindex	0,3	2,2	7,1	6,2	2,2	1,7
Harmoniserat konsumentprisindex	0,4	2,1	7,2	4,3	1,6	2,1
Underliggande inflationen ²	0,5	1,2	3,6	4,2	2,6	2,4
Basprisindex för hemmamarknadsvaror inklusive skatter	-3,3	10,1	20,3	-3,5	-2,9	1,9
Byggnadskostnadsindex	-0,2	5,4	8,2	3,0	-0,4	1,0

¹ Enligt nationalräkenskaperna

² Harmoniserade konsumentprisindex, utan energi och livsmedel.

1.7 Utsikter på medellång sikt 2026–2027

På medellång sikt uppskattas den ekonomiska produktionen öka måttligt. År 2026 beräknas bruttonationalprodukten öka med cirka 1,7 procent och 2027 beräknas tillväxten bli cirka 1,6 procent. Utvecklingen av bruttonationalprodukten stöds bland annat av ökade privatinvesteringar, som uppskattas återhämta sig till följd av lägre marknadsräntor. Finlands ekonomi beräknas fortfarande ligga under sin normala kapacitet 2026. Produktionen närmar sig dock den uppskattade potentiella produktionsnivån och produktionsgapet sluts 2027.

Den positiva utvecklingen på arbetsmarknaden beräknas fortsätta på medellång sikt. Sysselsättningsgraden (15–74-åringar) förväntas öka måttligt 2026 och 2027. År 2027 uppskattas sysselsättningsgraden vara ca 75,2 procent. Arbetslöshetsgraden beräknas för sin del sjunka för att 2027 uppgå till 6,4 procent.

Konsumentprisstegringen beräknas plana ut. Åren 2026 och 2027 beräknas förändringen i konsumentpriserna bli 2 procent per år, vilket motsvarar Europeiska centralbankens inflationsmål.

Utvecklingsprognosen på medellång sikt bygger på en uppskattning av hur den potentiella produktionen utvecklas, eftersom den är tänkt att definiera tillväxtförutsättningarna för ekonomin efter utvecklingen på kort sikt.¹ Begreppet potentiell produktion avser den produktionsnivå som genom en långsiktig ekonomisk tillväxt eller en hållbar produktionsnivå som garanterar en stabil inflationsnivå kan uppnås med normal ekonomisk kapacitet. Under 2023–2027 beräknas den potentiella produktionen öka med i genomsnitt cirka 1,1 procent per år.

Utvecklingen av den potentiella produktionen beror på utvecklingen av arbetsinsatsen, kapitalstocken och den totala produktiviteten. Inverkan av förändringen i arbetsinsatsen på den potentiella produktionstillväxten är obetydlig fram till 2025, varefter ökningen av arbetsinsatsen stannar av och bidrar till att minska den potentiella produktionen. Arbetsinsatsens obetydliga tillväxtkontribution är en följd av den negativa utvecklingen av antalet arbetade timmar. Det är inte bara arbetsinsatsen som påverkar ekonomins produktionsvillkor, det gör också kapitalstocken. Kapitalstockens tillväxt ökar den potentiella produktionstillväxten med ungefär en halv procent per år 2023–2027.

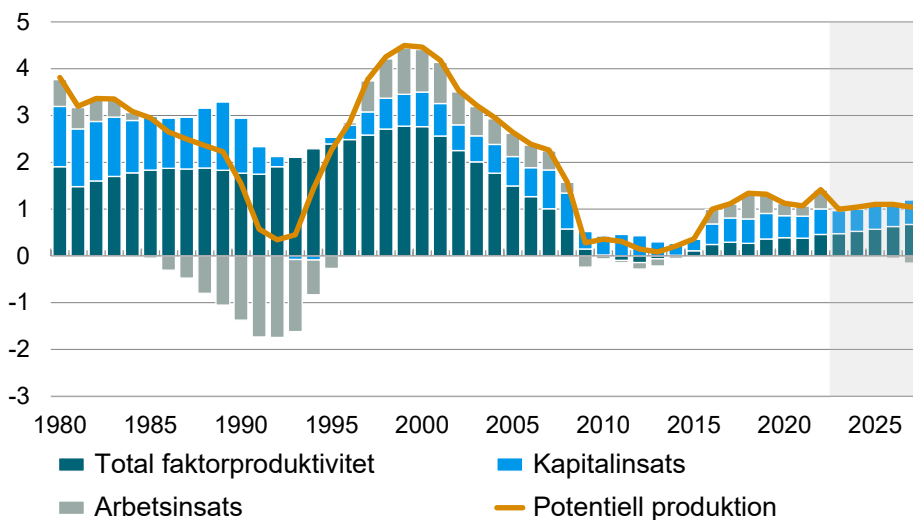
Den tredje tillväxtkällan för en ökad potentiell produktion är totalproduktiviteten. Dess tillväxt har förstärkts något under de senaste åren jämfört med början av 2010-talet. Produktivitetsökningen är dock svag jämfört med början av 2000-talet. Den svagare tillväxten förklaras bl.a. av den ekonomiska strukturförändringen. Produktionen inom branscher med hög produktivitet har krympt och hela den ekonomiska strukturen har blivit allt mer serviceorienterad. Också i andra utvecklade

---

1 Utgångspunkten är att den ekonomiska tillväxten för åren $t+3$ och $t+4$ uppskattas så att produktionsgapet (produktionsgapet anger hur mycket den ekonomiska produktionen vid en viss tidpunkt avviker från sin potentiella nivå) sluts senast år $t+4$. I exceptionella konjunktursituationer kan man dock avvika från detta basala antagande, om det är klart att iakttagandet av formeln skulle ge icke trovärdiga resultat. Då kan produktionsgapet beroende på situationen vara positivt eller negativt år $t+4$. Vid bedömningen av den potentiella produktionen och produktionsgapet använder finansministeriet den produktionsfunktionsmetod som EU-kommissionen och medlemsländerna utvecklat tillsammans. Den potentiella produktionstillväxten indelas i uppskattningar av utvecklingen av den potentiella arbetsinsatsen, kapitalet och den totala produktiviteten. Den potentiella produktionen och produktionsgapet är icke skönjbara variabler, vars bedömning är förenad med osäkerhet särskilt under en kraftig konjunkturcykel och en snabb förändring i produktionsstrukturen.

ekonomier har en långsam produktivitetstökning som i allmänhet förekommer. Åren 2023–2027 beräknas trendtillväxten för totalproduktiviteten vara i genomsnitt cirka 0,5 procent per år, medan tillväxten i början av 2000-talet nådde upp till i genomsnitt cirka två procent per år.

Tillväxt i potentiell produktion samt delfaktorer enligt EU-metoden, %

Källa: Statistikcentralen, FM

Tabell 13. Nyckeltal på medellång sikt

	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**	2027**
BNP till marknadspris, volymförändring, %	3,2	1,6	0,0	1,2	1,8	1,7	1,6
BNP, md euro	251	269	282	291	303	316	328
Konsumentprisindex, förändring, %	2,2	7,1	6,2	2,2	1,7	2,0	2,0
Arbetslöshetsgrad, %	7,7	6,8	7,1	7,2	7,0	6,6	6,4
Sysselsättningsgrad, %	72,3	73,8	73,8	73,8	74,3	74,8	75,2
Den offentliga sektorns finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-2,9	-0,8	-2,4	-3,2	-3,4	-3,0	-2,8
Statsförvaltningen	-3,2	-1,6	-3,3	-3,4	-4,2	-3,7	-3,5
Kommunförvaltningen ¹	-0,3	-0,2	-0,1	-0,2	-0,3	-0,3	-0,4
Välfärdsområdena			-0,4	-0,5	-0,3	-0,4	-0,5
Socialskyddsfonderna	0,6	1,0	1,4	0,9	1,4	1,5	1,5
Den strukturella balansen, i förhållande till BNP, %	-2,4	-0,4	-1,3	-2,2	-2,8	-2,7	-2,9
Den offentliga sektorns bruttoskuld, i förhållande till BNP, %	72,5	72,9	74,2	76,8	78,9	80,4	81,6
Statsskulden, i förhållande till BNP, %	51,3	52,7	54,3	56,4	58,4	59,6	60,6
Produktionsgap, % av potentiella produktionen ²	-1,0	-0,7	-1,9	-1,7	-1,0	-0,5	0,0
Potentiell produktionstillväxt,%	1,1	1,4	1,2	1,0	1,1	1,1	1,1

¹ Utan välfärdsområdena från och med 2023² Beräknad enligt EU:s gemensamma metod

2 De offentliga finanserna

2.1 Samtliga offentliga samfund

Saldot i Finlands offentliga finanser försvagas avsevärt i år jämfört med 2022. Den ekonomiska tillväxten har avstannat och många tidigare beslutade åtgärder och utgiftsökningen till följd av inflationen leder till ett större underskott i år. Trots regeringens åtgärder för att stärka de offentliga finanserna försämras de under de närmaste åren. Den ekonomiska tillväxten tilltar i slutet av prognosperioden jämfört med de närmaste åren och samtidigt får anpassningsåtgärderna effekt, vilket leder till att det finansiella saldot blir bättre. De offentliga finanserna uppvisar dock ett betydande underskott.

Den offentliga skuldkvoten har stigit till en historiskt hög nivå både av strukturella orsaker och på grund av flera kriser i början av decenniet. Trots anpassningsåtgärderna ökar skuldkvoten småningom under prognosperioden. Anpassningsåtgärdernas inverkan dämpas delvis av att ränteutgifterna ökar. De offentliga finanserna uppvisar på lång sikt ett strukturellt underskott och därmed ett hållbarhetsunderskott.

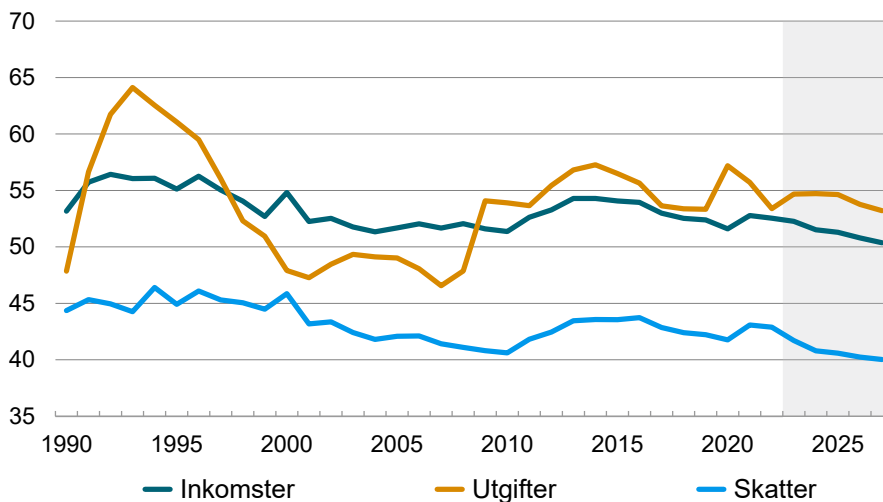
Inom den offentliga ekonomin uppvisar statsförvaltningen det största underskottet. De anpassningsåtgärder som regeringen beslutat om gäller också statsförvaltningen från och med 2024 och underskottet minskar därmed en aning. Besparingar riktas bland annat mot inkomstöverföringar och omkostnader. Å andra sidan görs också satsningar till exempel på forsknings- och utvecklingsverksamhet. Under de närmaste åren kommer det också att uppstå sådana utgifter i anslutning till beredskapen som har budgeterats redan tidigare. Skatteinkomsterna ökar måttligt när många skattebaser växer allt snabbare samtidigt som den ekonomiska tillväxten tilltar. Underskottet i statsfinanserna minskar dock mycket långsamt och förblir stort under hela granskningsperioden.

Inom lokalförvaltningen uppvisar kommunförvaltningen i kalkylen över utgiftstrycket fortfarande ett litet underskott. Det allt äldre byggnadsbeståndet, flyttningsrörelsen och byggandet av infrastruktur håller kommunernas

investeringsutgifter på en hög nivå. Valfärdsområdena beräknas uppvisa ett underskott i slutet av det år då verksamheten inleds. Underskottet beror bl.a. på omfattande investeringar och på personalutgifter. Valfärdsområdena påverkas också av besparingarna i regeringsprogrammet. Valfärdsområdenas egna besparingar beaktas i prognosen i den mån man har fått tillräcklig visshet om dem.

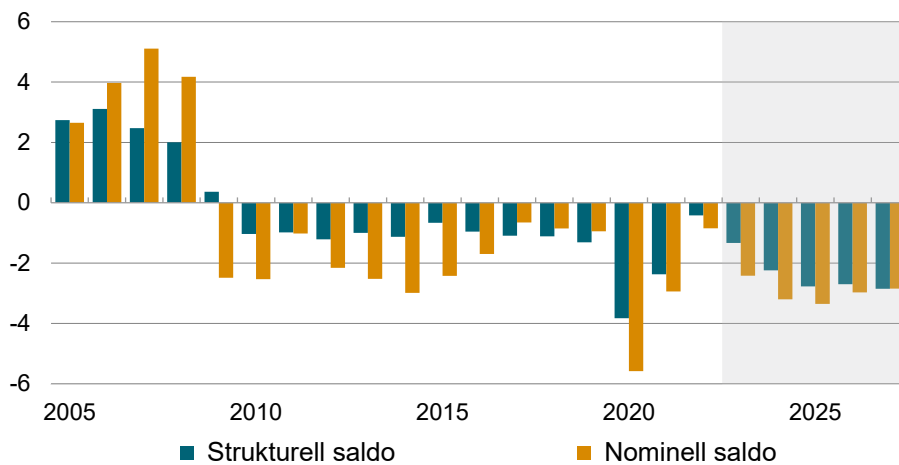
Arbetspensionsanstaltens överskott stannar på drygt en procent under de närmaste åren. Pensionsutgifterna ökar, men å andra sidan ökar arbetspensionsanstaltens kapitalinkomster i skälig utsträckning. De övriga socialskyddsfondernas saldo stärks under prognosperioden av den förbättrade sysselsättningen och nedskärningarna i sociala förmåner. Å andra sidan sänks arbetslöshetsförsäkringspremien kraftigt från ingången av 2024. Socialskyddsfonderna är i det närmaste i balans under prognosperioden.

De offentliga samfundens inkomster, skatter och utgifter i förhållande till BNP, %

Nominell och strukturell saldo hos den offentliga sektorn i förhållande till BNP, %

Beräkningarna baserar sig på EU-kommissionens produktionsfunktionsapproach

Källa: Statistikcentralen, FM

Tabell 14. Offentliga samfund¹

	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
	md euro					
Direkta skatter	38,0	42,1	45,7	45,6	48,0	49,3
Skatter på produktion och import	33,1	34,7	36,4	36,4	36,8	37,8
Socialförsäkringsavgifter	27,6	30,5	32,2	34,1	33,1	34,9
Skatter och socialskyddsavgifter totalt ²	99,4	108,1	115,2	117,4	118,8	123,0
Kapitalinkomst	6,7	6,8	7,0	9,2	10,5	11,6
Försäljnings- och avgiftsintäkter	15,8	16,5	17,5	18,9	19,2	19,6
Övriga inkomster	1,0	1,0	1,4	1,6	1,4	1,3
Inkomster totalt	122,8	132,4	141,1	147,2	149,9	155,4
Löner och insatsförbrukning	57,3	61,0	64,0	69,3	71,2	73,5
Subventioner	4,4	4,0	3,0	2,6	2,7	2,6
Socialförmåner och -bidrag	53,9	54,8	55,6	59,6	62,2	63,5
Övriga transfereringar	6,6	6,8	6,8	6,8	6,5	6,8
Kapitalavgifter	1,7	1,3	1,5	2,4	3,5	4,1
Bruttoinvestering	11,7	10,6	11,3	11,8	12,7	14,5
Övriga utgifter	0,6	1,3	1,3	1,4	0,6	0,6
Utgifter totalt	136,1	139,8	143,4	154,0	159,3	165,6
Konsumtionutgifterna	57,7	61,7	64,6	69,7	72,2	75,1
Nettoutlåning (+) / nettoupplåning (-)	-13,3	-7,4	-2,3	-6,8	-9,3	-10,2
Statsförvaltningen	-13,1	-8,1	-4,4	-9,4	-9,9	-12,6
Kommunförvaltningen ³	-0,1	-0,9	-0,5	-0,3	-0,6	-0,9
Välfärdsområdena				-1,1	-1,4	-1,0
Arbetspensionsanstalterna	0,3	1,7	2,3	3,0	2,9	3,9
Övriga socialskyddsfonder	-0,3	-0,1	0,3	1,1	-0,3	0,5
Primärt överskott⁴	-11,6	-6,1	-0,8	-4,4	-5,8	-6,1

¹ Enligt nationalräkenskaperna² Innehåller kapitalskatter³ Lokalförvaltningen till 2022⁴ Nettoutlåning utan bruttoränteutgifter

Tabell 15. Parametrar för den offentliga ekonomin

	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
	i förhållande till BNP, %					
Skatter och socialskyddsavgifter	41,8	43,1	42,9	41,7	40,8	40,6
Den offentliga sektorns utgifter ¹	57,2	55,7	53,4	54,7	54,7	54,6
Den offentliga sektorns nettoutlåning	-5,6	-2,9	-0,8	-2,4	-3,2	-3,4
Statsförvaltningen	-5,5	-3,2	-1,6	-3,3	-3,4	-4,2
Kommunförvaltningen ²	-0,0	-0,3	-0,2	-0,1	-0,2	-0,3
Välfärdsområdena				-0,4	-0,5	-0,3
Arbetspensionsanstalterna	0,1	0,7	0,9	1,0	1,0	1,3
Övriga socialskyddsfonder	-0,1	-0,1	0,1	0,4	-0,1	0,1
Primärt överskott ³	-4,9	-2,4	-0,3	-1,6	-2,0	-2,0
Den offentliga sektorns skuld	74,7	72,5	72,9	74,2	76,8	78,9
Statsskulden	52,4	51,3	52,7	54,3	56,4	58,4
Sysselsättning inom den offentliga sektorn, 1000 personer	648	667	682	679	679	677
Staten	144	146	150	151	151	147
Kommunförvaltningen ²	493	508	519	263	261	263
Välfärdsområdena				252	255	254
Socialskyddsfonderna	12	13	13	13	13	13

¹ EU harmonisering² Lokalförvaltningen till 2022.³ Nettoutlåning utan bruttoränteutgifter

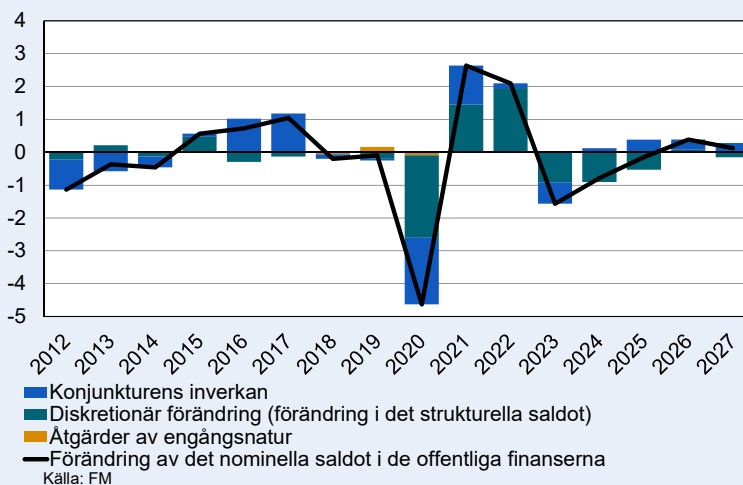
Dimensionering av finanspolitiken

Den finansiella ställningen för de offentliga finanserna försämras 2023–2025. Detta förklaras i huvudsak av det allt sämre ekonomiska läget, de ökande ränteutgifterna och ändringarna i dimensioneringen av finanspolitiken. Mätt med förändringen i det strukturella saldot, dvs. det saldo som rensans på konjunkturreffekten, håller dimensioneringen av finanspolitiken på att bli stimulerande i år och nästa år. Förändringen under innevarande år förklaras delvis av de utgifter i anslutning till beredskapen som budgeterats för innevarande år samt av den snabba ökningen av ränteutgifterna. Nästa år försämras det strukturella saldot också en aning, vilket i stor utsträckning förklaras av sänkningen av arbetslöshetsförsäkringspremien.

De offentliga finanserna försvagas strukturellt också utan de egentliga traditionella stimulansåtgärderna, eftersom befolkningens åldrande årligen ökar de offentliga utgifterna. De sparåtgärder i de offentliga finanserna som regeringen beslutat om träder stegvis i kraft från och med 2024, och de kommer under de närmaste åren att täckas av andra förändringar vid granskningen av förändringen i det strukturella saldot.

Beräkningen av det strukturella underskottet är förenad med stor osäkerhet i samband med konjunktursvängningar och resultaten kan förändras väsentligt i efterhand i och med uppdateringen av statistiken. I fråga om 2022 och 2023 är tolkningen av förändringarna i det strukturella saldot förknippad med extra stor osäkerhet, eftersom konjunkturkomponenten inte nödvändigtvis helt beaktar de ovanliga förändringarna i prisnivån. Den accelererande inflationen 2022 ökade inkomsterna i de offentliga finanserna 2022, vilket syns i en förbättring av det strukturella underskottet, samt ökar de indexbundna utgifterna 2023, vilket syns i en försämring av det strukturella underskottet. Från och med prognosåret 2024 finns det ingen motsvarande osäkerhet i fråga om variationerna i prisnivån.

Förändring av saldöt i de offentliga finanserna procentenheter

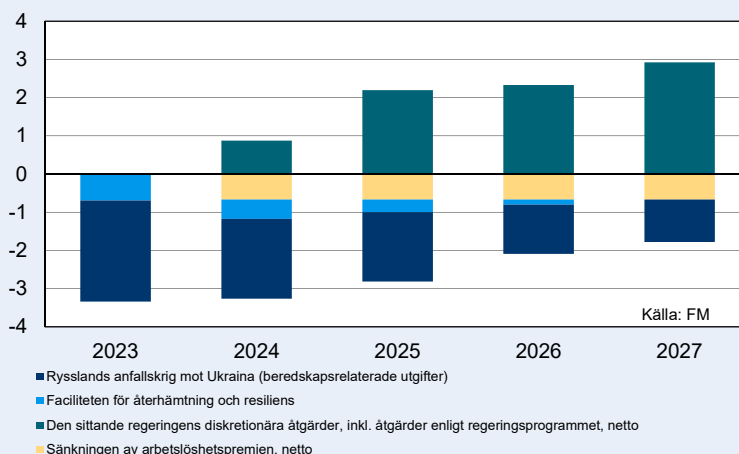
Dimensioneringen av finanspolitiken kan också granskas genom att räkna samman olika beslut så att säga "nedifrån och upp". I följande figur beskrivs kumulativt och budgetårsvis storleksordningen av de effekter på de offentliga utgifterna och inkomsterna som följer av regeringens beslut och omfattningen av de åtgärder som påverkar utgifterna kumulativt per budgetår. Jämförelsen mellan den sittande regeringens åtgärder är den tekniska planen för de offentliga finanserna våren 2023, och siffrorna presenteras i enlighet med vad som budgeterats.

Figurens gröna balk visar den nuvarande regeringens utgifts- och inkomstbeslut. Den mörkblå balken åskådliggör också de beslut från föregående valperiod som gäller beredskap inför Rysslands anfallskrig mot Ukraina och som ännu har en väsentlig inverkan på utsikterna för de offentliga finanserna inom den närmaste framtiden. EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (den ljusblå balken) har en avtagande inverkan på de offentliga finanserna under prognosperioden.

Regeringen har beslutat om sparåtgärder inom de offentliga finanserna¹ som är något över 3 miljarder euro på 2027 års nivå². I beräkningen har också beaktats de skattebeslut som under valperioden är neutrala i fiskalt avseende. I kalkylen har beaktats sänkningen av arbetslöshetsförsäkringspremien, som avsevärt försämrar saldoto i de offentliga finanserna från och med 2024. Regeringen beslutade vid budgetförhandlingarna hösten 2024 att genom skärpt beskattning återta den del av avgiftsrabatten, dvs. en åtgärd från regeringens sida som ansågs påverka avgiftsrabatten. I kalkylen har också regeringens investeringspaket beaktats till den del som det har budgeterats. Sammantaget stärks de offentliga finanserna med cirka 1 miljarder euro i slutet av valperioden.

Finanspolitiken blir stramare mot slutet av valperioden.

Diskretionära åtgärder 2023-2027 inverkan på de offentliga finanserna, md euro

- 1 Många utgiftsåtgärder har också en indirekt inverkan på skatteinkomsterna och i åtgärderna har nettoeffekten på de offentliga finanserna beaktats.
- 2 I figuren Regeringens övergripande finanspolitik på sid. 79 beskrivs de åtgärder som beaktats i prognosen.

Regeringens finanspolitiska helhet

Statsminister Orpos regering har ställt som mål att saldot i de offentliga finanserna ska förbättras så att underskottet under innevarande valperiod, dvs. senast 2027, är högst en procent i förhållande till bruttonationalprodukten. Målet är att stabilisera skuldkvoten och på längre sikt varaktigare vända den i en mer permanent nedåtgående riktning så att den i slutändan ligger på samma nivå som i de övriga nordiska länderna.

För att nå målet ska utgifterna inom de offentliga finanserna anpassas med ett nettobelopp som år 2027 uppgår till cirka 4 miljarder euro. Anpassningarna ska ske genom beslut av regeringen. Som en del av anpassningsåtgärderna har regeringen dessutom dragit upp riktlinjer för strukturpolitiska åtgärder för att ytterligare 100 000 personer ska vara sysselsatta och de offentliga finanserna stärkas med cirka 2 miljarder euro på 2027 års nivå. Regeringen genomför under valperioden ett tidsbegränsat investeringsprogram på fyra miljarder euro. Programmet finansieras med intäkter från försäljning av statlig egendom.

I finansministeriets makroekonomiska prognos hösten 2023 har de åtgärder i regeringsprogrammet beaktats som det fattats beslut om i samband med budgetmanglingen hösten 2024. Alla åtgärder har dock inte beaktats som sådana. I denna figur granskas hur ett belopp om 6 miljarder har behandlats i prognosen.

Av sparpaketet på 4 miljarder euro har cirka 3 miljarder euro beaktats i prognosen på 2027 års nivå. Den mest betydande skillnaden har att göra med välfärdsområdenas egna besparingar. Dessa beaktas i prognoserna i takt med att välfärdsområdena med tillräcklig säkerhet har beslutat om besparingarna.

Ändringarna i den sociala tryggheten stärker de offentliga finanserna via de övriga socialskyddsfonderna. Utan separata beslut har detta ingen inverkan på den offentliga skuldkvotens utveckling. Dessutom har Sysselsättningsfonden föreslagit en avsevärd sänkning av arbetslöshetsförsäkringspremien. Såväl arbetstagarna som arbetsgivarna drar nytta av sänkningen. Även om sänkningen av arbetslöshetsförsäkringspremien minskar utgifterna inom de offentliga finanserna och ökar skatteinkomsterna något, kommer sänkningen att öka underskottet när man beaktar samtliga offentliga samfund. Enligt de riktlinjen regeringen drog upp vid budgetförhandlingarna 2024 ska beskattningen skärpas från ingången av nästa år till den del regeringsprogrammets besparingar anses inverka på sänkningen av arbetslöshetsförsäkringspremien.

Skatteinkomsterna ökar med sammanlagt 0,2 miljarder euro¹. Således kan man uppskatta att de besparingar som berör socialskyddsfonderna leder till en motsvarande överföring till sektorer som ackumulerar skuld.

Regeringens strukturpolitiska helhet har också delvis beaktats i prognosen för realekonomin. Åtgärderna består i stor utsträckning av åtgärder som ökar utbudet av arbetskraft och som inriktas på att förnya arbetsmarknaden. För att den önskade effekten ska uppnås krävs det också en betydande ökning av efterfrågan på arbetskraft och draghjälp i den internationella ekonomin. I prognosen är den ekonomiska tillväxten anspråklös på kort sikt och ökar inte efterfrågan på arbetskraft nämnvärt. Vidare har utarbetandet och den detaljerade utformningen av alla åtgärder ännu inte påbörjats. En del av de personer som är föremål för åtgärderna har med tanke på arbetsmarknadens behov brister i kompetensen, varvid sannolikheten för sysselsättning minskar eller det förekommer fördröjningar när det gäller att hitta ett lämpligt jobb. Insatserna har dock stor potential och på längre sikt beräknas arbetskraften öka till följd av dem. I prognosen ingår således ännu inte den potential på cirka 2 miljarder euro som uppstår genom den allt snabbare ekonomiska tillväxten.

Av investeringspaketet på 4 miljarder euro har det fastställts att utgifterna ska användas i den mån inkomster kan allokeras för finansieringen av dem. Vid budgetförhandlingarna hösten 2024 beslutade regeringen allkocera en del av investeringspaketets åtgärder. Sammanlagt beslutades det om investeringar på cirka 0,6 miljarder euro 2024–2027. I detta syfte överförs cirka 0,8 miljarder euro från Statens bostadsfond till statsbudgeten. Resten av investeringspaketet förblir en ramreservering, och åtgärderna har ännu inte beaktats i prognosen. Investeringspaketet ökar underskottet enligt nationalräkenskaperna. I nationalräkenskaperna bokförs inte försäljning av egendom och överföringar inom statsförvaltningen till de offentliga samfundens totalinkomster. Även om egenomsförsäljningar eller överföringar av tillgångar inte påverkar underskottet, minskar de skuldsättningen.

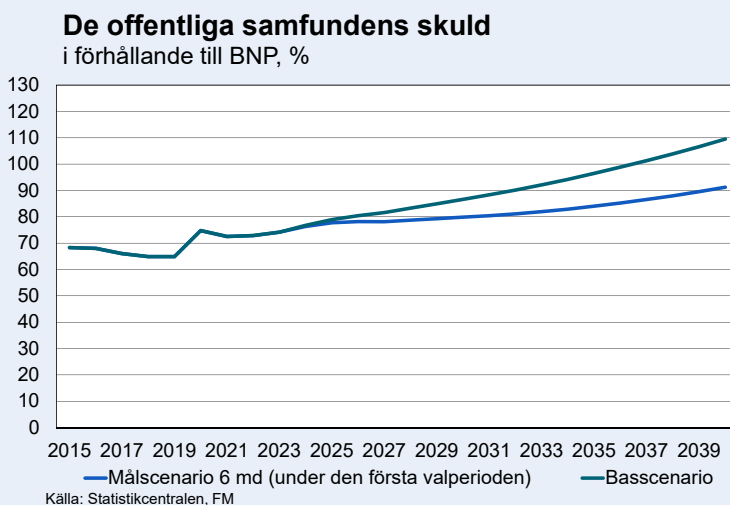
---

1 Den skattesärpning som beslutades vid budgetförhandlingarna uppgår till cirka 145 miljoner euro och 55 miljoner euro är en automatisk ökning av skatteinkomsterna till följd av sänkningen av arbetslöshetsförsäkringspremien.

När ramnivån för statsfinanserna fastställdes beslutade regeringen också om tilläggsbudgetreserveringar och andra odelade reserver för kommande år. Om reserverna utnyttjas fullt ut ökar den offentliga skulden med sammanlagt 2 miljarder euro under valperioden 2024–2027. De senaste åren har det varit brukligt att helt och hållet använda avsättningarna och reserverna. Användningen av reserveringarna beaktas i prognosen allteftersom åtgärderna riktas tillräckligt och beslut om dem fattas.

Figur 1 visar basscenariot för skuldkvoten för de offentliga finanserna och regeringens målsatta utveckling, där regeringsprogrammets övergripande finanspolitik förverkligas fullt ut under innevarande valperiod, vilket man också avsåg under regeringsförhandlingarna. På grund av den sammantagna effekten av stora underskott, ökade skuldskötselkostnader och en svag ekonomisk tillväxt fortsätter skuldkvoten enligt referensscenariot att växa långt in i framtiden.

Läget i de offentliga finanserna har försämrats jämfört med uppskattningarna i början av sommaren 2023, och regeringens åtgärder förbättrar inte de offentliga finanserna som väntat. Skuldkvoten stabiliseras emellertid momentant under valperioden, även om den är högre än vad som ännu sommaren 2023 beräknades. Saldot i de offentliga finanserna når därför inte det mål som sattes upp i slutet av valperioden.

2.1.1 De offentliga samfundens skuld

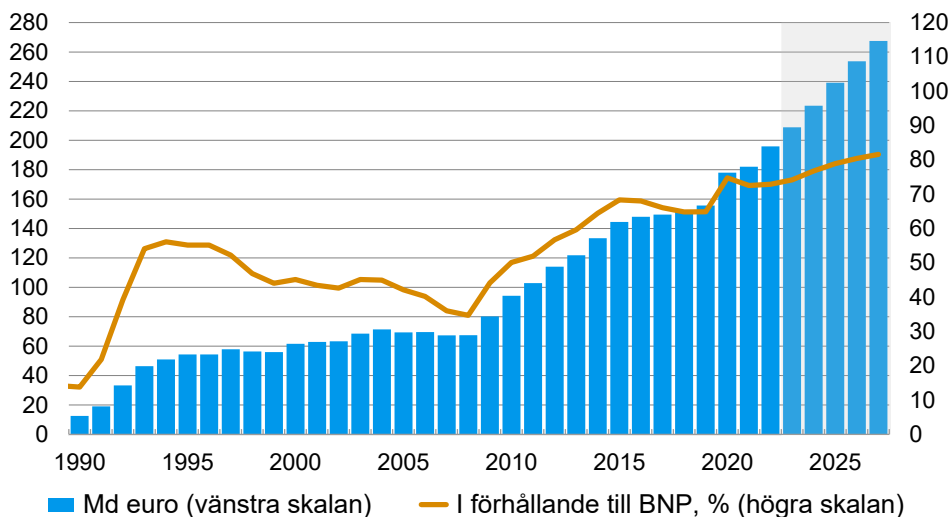
De offentliga samfundens skuldkvot ökade i fjol till 72,9 procent i förhållande till BNP. Skuldbeloppet ökade med 13,8 miljarder euro och uppgick till 195,8 miljarder euro. Skuldkvoten fortsätter att öka i år i och med det prognosticerade stora underskottet och den långsamma ekonomiska tillväxten. Skuldkvoten fortsätter att öka under hela prognosperioden. Skuldkvoten är cirka 81,6 procent 2027.

Skulden ökar under de kommande åren särskilt inom statsförvaltningen, med över 10 miljarder euro per år, men också kommunförvaltningens och välfärdsområdenas skuldsättning ökar fortfarande sammanlagt cirka 2–3 miljarder euro per år. Socialskyddsfondernas skuld krymper något när Sysselsättningsfondens skulder förfaller.

De faktorer som påverkar förändringen i skuldkvoten specificeras nedan (tabell 17). Skuldkvoten ökar under de närmaste åren på grund av det stora primära underskottet inom stats- och lokalförvaltningen samt de snabbt växande ränteutgifterna för detta år. Det primära underskottet ökar till en början och situation förbättras något 2026–2027. Den ekonomiska tillväxten å sin sida minskar skuldkvoten, men tillväxtens effekt dämpas och skuldkvoten börjar öka snabbare. Övriga orsaker beskriver utgifter eller inkomster som inte inverkar på underskottet enligt nationalräkenskaperna, men som har betydelse för upplåningen. Finansieringen av jaktplansprojektet kommer att öka behovet av upplåning från och med i år. Jaktplansanskaffningarnas effekt på underskottet märks först från och med 2025 i takt med de planerade leveranserna. Också ARA-räntestödslånestocken beräknas öka med 1,1 miljarder euro per år, vilket ökar den offentliga skulden.

Till den offentliga skulden hänförs också andra poster utöver skulden inom budgetekonomin. När det gäller staten omfattar skulden till exempel flera budgetexterna enheters och bolags skulder, räntestödslån som beviljats för hyres- och bostadsrättsbostäder samt säkerheter i anslutning till derivatavtal som använts vid hanteringen av statens skuldportfölj. I lokalförvaltningens skuld inkluderas också flera kommunägda bolags skulder samt skulder motsvarande beloppet av räntestödslån med anknytning till hyresbolag med kommunbakgrund. Socialskyddsfondernas skuld består av Sysselsättningsfondens skuld och kontantsäkerheter som hänför sig till arbetspensionsanstalternas derivat.

De offentliga samfundens skuld

Källa: Statistikcentralen, FM

Tabell 16. Ändringen av de offentliga samfundens skuldförhållande och faktorerna som påverkar det

	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**	2027**
Skuldförhållandet, i förhållande till BNP, %	72,5	72,9	74,2	76,8	78,9	80,4	81,6
Ändring av skuldförhållandet	-2,2	0,4	1,3	2,6	2,2	1,5	1,2
Faktorer som påverkar ändringen av skuldförhållandet							
Primära finansiella balans (utan arbetspensionanstalterna)	3,1	1,2	2,6	3,0	3,3	2,9	2,6
Ränteutgifterna	0,5	0,5	0,8	1,2	1,3	1,4	1,6
Övriga faktorer ¹	-2,0	3,4	1,2	0,8	0,5	0,3	0,0
Ändring av BNP	-3,8	-4,8	-3,3	-2,4	-3,0	-3,1	-3,0
Anskaffning av finansieringsmedel (netto), arbetspensionanstalterna	0,7	0,9	1,0	1,0	1,3	1,3	1,3

¹ Övriga faktorer inkluderar statens privatiseringsinkomster, utlåning samt effekterna av faktorer hänförande till värdering och periodisering av inkomster och utgifter. Plusmärkt effekt höjer och minusmärkt effekt sänker skuldförhållandet.

Stokastisk granskning av den offentliga samfundens skuldkvot

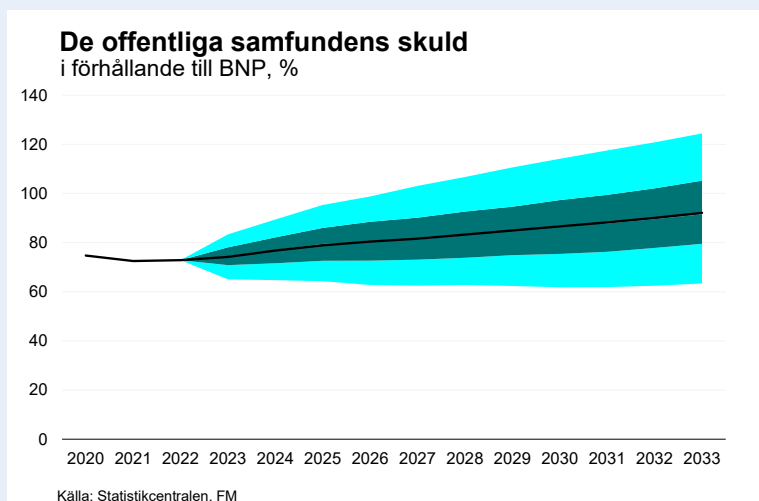
Den framtida utvecklingen av ekonomin och de offentliga finanserna är förenad med stor osäkerhet. I prognosen beskrivs utvecklingen av bruttonationalprodukten, räntenivån och nyckeltalen för de offentliga finanserna under de närmaste åren, men också efter den normala prognosperioden kommer det att finnas ett stort behov av information om hur de offentliga finanserna och den osäkerhet som sammanhänger med dem kommer att utvecklas.

Osäkerheten kring den framtida utvecklingen av skuldkvoten (skuld i förhållande till BNP) inom den offentliga sektorn kan granskas genom stokastiska simuleringar. Den osäkerhet som hänför sig till skuldkvotens utveckling har ett direkt samband med osäkerheten i fråga om den framtida utvecklingen av så kallade skuldpåverkande faktorer (ökningen av bruttonationalprodukten, den implicita realräntan och det primära saldoto i förhållande till BNP). Osäkerheten kring utvecklingen av dessa påverkande faktorer och av själva skuldkvoten kan beaktas i granskningen med hjälp av stokastiska skuldsimuleringar.

Allmänt taget produceras stokastiska skuldsimuleringar genom att utnyttja den historiska utvecklingen av ovannämnda skuldpåverkande faktorerna. I de stokastiska simuleringarna beräknas 1000 alternativa utvecklingsförlopp för de skuldpåverkande faktorerna och vidare för skuldkvotens utveckling, vilka baserar sig på statistisk variation i det förflutna. Med hjälp av dessa kan sannolikhetskalkyler göras av skuldbanan och olika typer av solfjädersdiagram skapas.^{1 2}

-
- 1 Den metod som finansministeriet använder framgår av [metodbeskrivningen](#).
  - 2 Resultaten av simuleringarna beror på de antaganden som simuleringarna utgår ifrån. I synnerhet antagandena om fördelningen av de tillfälliga chocker som används i simuleringarna och deras inbördes tidsmässiga beroende inverkar väsentligt på simuleringarnas slutresultat. I den här granskningen har de chocker som använts i simuleringarna härletts ur normalfördelningen. Dessutom antas chockerna vara oberoende i tid och att deras förväntade värde är 0.

Figur 1. Utvecklingen av de offentliga samfundens skuldkvot är förenad med osäkerhet på lång sikt.

Enligt prognosen stiger skuldkvoten till nästan 82 procent 2027 och i den långsiktiga kalkylen över utgiftstrycket i de offentliga finanserna till drygt 91 procent 2033. Osäkerheten är dock stor och ökar över tid: de offentliga samfundens skuldkvot ligger 2033 med en säkerhet på 90 procent mellan 63 och 124 procent och med en säkerhet på 50 procent mellan 80 och 105 procent.

I prognosens basscenario har inte alla åtgärder i regeringsprogrammet beaktats (se ram Regeringens finanspolitiska helhet). Enligt en uppskattning som baserar sig på simulering är sannolikheten för att de offentliga samfundens skuldkvot utan ytterligare åtgärder kommer att vara mindre än år 2022 efter två valperioder är 20 procent (se tabell 1). På basis av granskningen kan man sluta sig till att det är mycket osannolikt att Finlands skuldkvot börjar minska betydligt. En relativt sannolik och avsevärt svagare utveckling är ett framtida scenario som är betydligt sämre än prognosen och kalkylen över utgiftstrycket, dvs. där skuldkvoten är över 100 procent 2031 är möjlig med en sannolikhet på 20 procent, vilket innebär en avsevärt svagare utveckling.

Tabell 1. Sannolikheten för skuldkvoten utan ytterligare åtgärder för att konsolidera de offentliga finanserna.³

	2024	2027	2031
Sannolikheten att skuldkvoten är under 60 procent:	0 %	0 %	0 %
Sannolikheten att skuldkvoten är under 75 procent:	40 %	30 %	20 %
Sannolikheten att skuldkvoten är under 80 procent:	70 %	50 %	30 %
Sannolikheten att skuldkvoten är över 100 procent:	0 %	10 %	20 %
Sannolikheten att skuldkvoten är mindre än år 2022:	30 %	20 %	20 %

3 Observera att sannolikheterna i tabellen har beräknats med hjälp av simulerade värden för skuldkvoten.

2.2 Statsförvaltningen

Statsförvaltningens finansiella ställning försämras avsevärt 2023 och trots de sparåtgärder som statsminister Orpos regering aviserat ser det ut som om det kommer att finnas ett stort underskott efter 2025. Det försämrade läget beror också på tidigare åtgärder som ökat utgifterna, den långsamma ekonomiska tillväxten och de ökade ränteutgifterna. Utan anpassningsåtgärder skulle saldot i de offentliga finanserna vara sämre än dagens prognos. I slutet av prognosperioden ökar statsförvaltningens investeringar märkbart på grund av leveranserna av de multifunktionella jaktplanen F-35. Statsförvaltningens utgifter belastas av de extra utgifter som Rysslands anfallskrig medför för försvaret, invandringen och försörjningsberedskapen. Dessutom stiger statsförvaltningens skuldhanteringskostnader i slutet av prognosperioden till över fyra miljarder euro.

I statsförvaltningens prognos beaktas de beslut som ingår i planen för de offentliga finanserna eller i budgetpropositionen för 2024. Genom anpassningsåtgärderna börjar statsförvaltningen från och med 2024 uppnå utgiftsbesparingar som

ökar mot slutet av regeringsperioden¹. De mest kännbara sparkomplexen hänför sig till finansieringsandelarna för sociala förmåner samt till nedskärningar i finansieringen av välfärdsområdena till följd av att deras uppgifter minskar. Dessutom riktas omkostnadsbesparingar till nästan alla förvaltningsområden.

Statsförvaltningens finansiella ställning 2023 kommer att vara betydligt svagare än året innan. Försämringen orsakas framför allt av att inkomstökningen avtar när den ekonomiska tillväxten stannar nära nollstrecket och av flera utgifter i anslutning till beredskapen. Försvarsmaktens finansiering ökas och de invandringsrelaterade utgifterna antas ligga på en högre nivå än tidigare år på grund av flyktingar från Ukraina. Olika typer av elstöd syns både genom att statens utgifter ökar och inkomsterna minskar, även om en del av de budgeterade stöden ser ut att bli oanvända. Utgiftsökningen bromsas upp av att kostnaderna till följd av covid-19-epidemin utgår och tidigare överenskomna framtidsinvesteringar är fullgjorda.

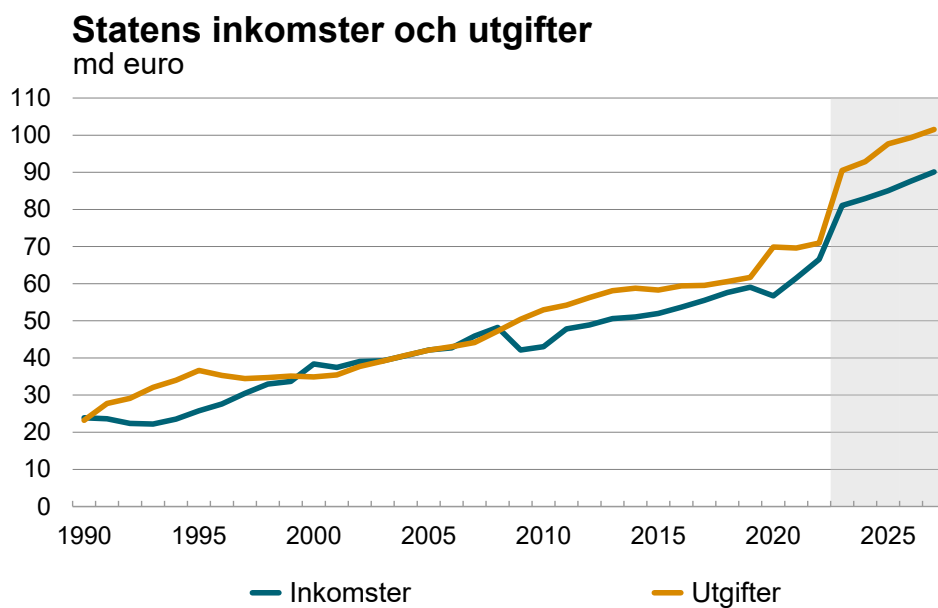
Även om den ekonomiska tillväxten ser ut att förbättras 2024 och åtgärderna i regeringens anpassningsprogram genomförs, ser underskottet ut att bli betydande. De mest kännbara sparåtgärderna gäller sociala förmåner och finansieringen av välfärdsområdena. Investeringarna ökar bland annat på grund av åtgärderna för att avveckla det eftersatta underhållet och dessutom ökar redan fattade beslut om lagen om finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet avsevärt statsförvaltningens FoU-utgifter från 2024 till 2030. Målet är att tillsammans med den privata sektorn till öka FoU-utgifternas andel av BNP till 4 procent fram till 2030.

Underskottet för 2025–2027 är betydande, men förefaller inte längre att bli större. Från och med 2025 ökar utgifterna avsevärt på grund av många beslutsbaserade åtgärder: utgifterna för försvarsmaktens F35-projekt, den ökade tilläggsfinansieringen för FoU-verksamhet, den tilläggsfinansiering som riktas till försvarsmakten och de ökningarna som hänför sig till gränsbevakningen åren 2025–2026. I slutet av prognosperioden ökar investeringarna också till följd av marinens fartygsanskaffningar. Finlands betalningsandel av finansieringen av återhämtningsinstrumentet ska betalas 2028–2058. År 2025 överförs ansvaret för att ordna arbets- och

---

1 Mer om regeringsprogrammets anpassningsåtgärder i ruta " Budgeten och ramarna för statsfinanserna för 2024"

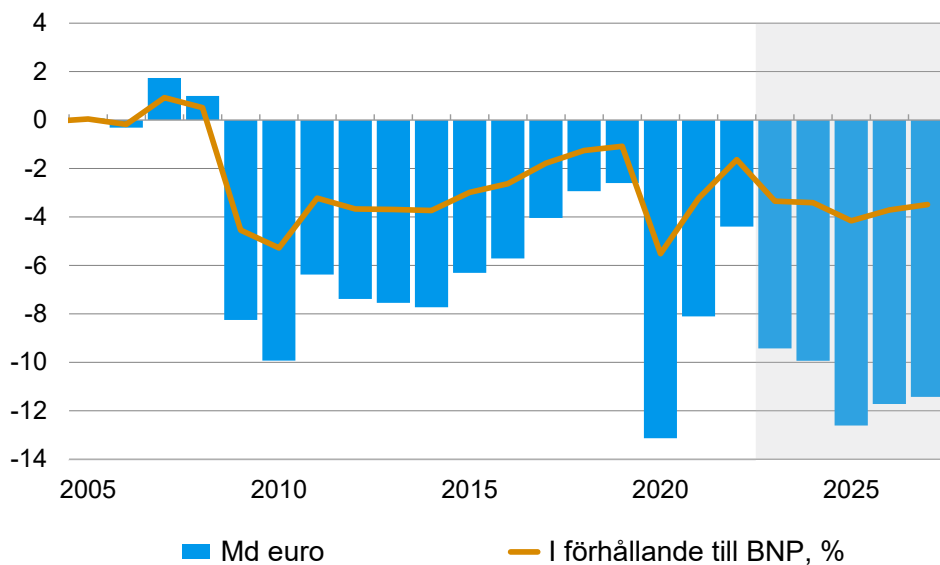
närings tjänster från statsförvaltningen till kommunerna. Reformen är kostnadsneutral för statsförvaltningen eftersom kostnaderna för organiseringsansvaret gottgörs som ökade inkomstöverföringar till kommunerna.

Källa: Statistikcentralen, FM

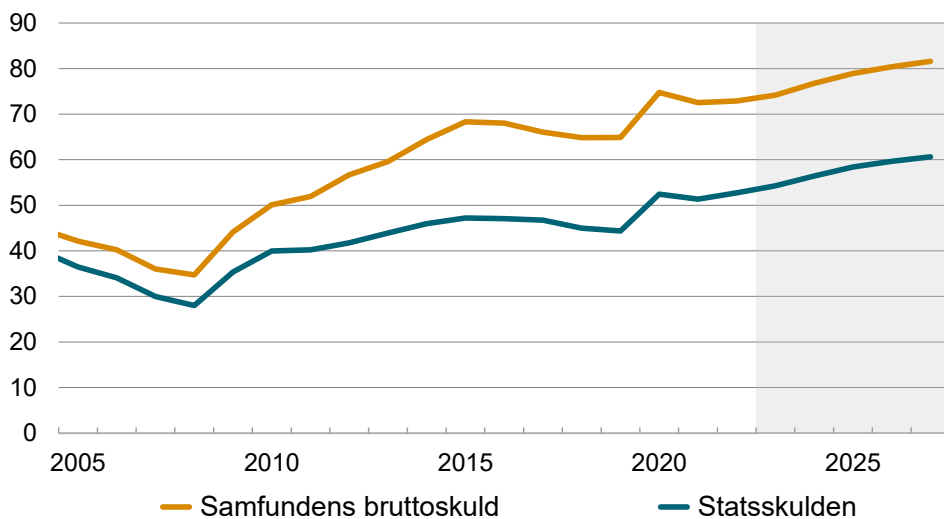

Statens finansiella sparande

Källa: Statistikcentralen, FM

De offentliga samfundens skuld i förhållande till BNP, %

Källa: Statistikcentralen, FM

Tabell 17. Statsförvaltning¹

	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
	md euro					
Direkta skatter	13,4	16,3	19,1	32,4	34,1	35,1
Skatter på produktion och import	33,1	34,7	36,4	36,4	36,8	37,8
Sociala avgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatter och sociala avgifter totalt ²	47,3	51,8	56,4	70,0	71,8	73,9
Försäljnings- och avgiftsintäkter	4,3	4,3	4,4	4,7	4,8	4,9
Kapitalinkomster	1,8	2,0	2,0	2,2	2,2	2,3
Övriga inkomster	3,4	3,4	3,7	4,1	4,1	4,0
Inkomster totalt	56,7	61,5	66,6	81,1	82,9	85,0
Löner och kollektiva avgifter samt insatsförbrukning	14,8	15,6	16,7	19,0	19,4	19,7
Kapitalutgifter	1,6	1,2	1,3	1,9	2,9	3,4
Subventioner	3,9	3,5	2,5	2,2	2,2	2,2
Sociala förmåner och understöd	4,7	4,8	4,9	5,5	5,6	5,5
Övriga transfereringar	39,1	38,7	39,2	55,3	56,2	58,9
till övriga offentliga samfund	33,2	32,6	33,1	49,2	50,5	53,0
Fasta bruttoinvesteringar	4,7	4,1	4,6	5,2	5,8	7,3
Övriga utgifter	0,9	1,7	1,6	1,6	0,7	0,7
Utgifter totalt	69,9	69,6	71,0	90,5	92,9	97,6
Konsumtionsutgifter	15,1	16,0	17,3	19,4	19,9	20,2
Nettoutlåning (+) / nettoupplåning (-)	-13,1	-8,1	-4,4	-9,4	-9,9	-12,6
Primärt saldo ³	-11,6	-6,9	-3,1	-7,5	-7,0	-9,2

¹ Enligt nationalräkenskaperna² Inkluderar gåvo- och arvsskatt³ Nettoutlåning utan bruttoränteutgifter

Budgeten för 2024 och ramarna för statsfinanserna

Budgetpropositionen för 2024 baserar sig på den så kallade tekniska planen för de offentliga finanserna, som publicerades i mars 2023, samt på programmet för statsminister Orpos regering. Nästa års budgetproposition uppvisar ett underskott på 11,5 miljarder euro, vilket ska täckas genom ytterligare upplåning. Balansen inom statens budgetekonomi försämras med 3,2 miljarder euro jämfört med den ordinarie budgeten för 2023. Om man jämför med det som budgeterats för 2023 (inklusive den andra tilläggsbudgetpropositionen), försämras balansen med 1,3 miljarder euro.

Anslagen i budgetpropositionen uppgår till 87,9 miljarder euro, vilket är 6,5 miljarder euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Ökningen av anslagsnivån jämfört med 2023 förklaras bland annat av de lagfästa och avtalsbaserade indexjusteringarna 2024 (1,7 miljarder euro), ränteutgifter (1,6 miljarder euro) samt ändringarna i den statliga finansieringen av välfärdsområdena (3,4 miljarder euro utan indexjustering). Ökningen av finansieringen till välfärdsområdena förklaras bland annat av att 1,9 miljarder euro av finansieringen för 2023 betalades ut redan i december 2022, vilket minskar jämförelsetalet för 2023. Utgiftsnivån minskas å andra sidan av regeringsprogrammets reformer och utgiftsbesparingar.

År 2024 beräknas inkomsterna inom budgetekonomin (exklusive upplåning) uppgå till cirka 76,3 miljarder euro och skatteinkomsterna till cirka 66,8 miljarder euro. Inkomsterna ökar med ca 3,3 miljarder euro jämfört med den ordinarie budgeten för 2023. I inkomstberäkningen har beaktats de ändringar i beskattningsgrunderna som bestämts i regeringsprogrammet. De nya ändringar i beskattningsgrunderna som regeringen föreslår är sammantaget i viss mån åtstramande med avseende på statsfinanserna 2024.

Statens budgetekonomis inkomster, utgifter och jämvikt, miljarder euro

	2023	2024	2025	2026	2027
Inkomster	73,1	76,3	77,5	79,9	81,9
Utgifter ¹	83,2	87,9	90,2	91,1	92,5
Jämvikt	-10,2	-11,5	-12,7	-11,3	-10,6

¹ Utgifterna för 2025–2027 har omvandlats till nominella priser med hjälp av prognosen för prisindexet för offentliga utgifter.

Ramen för valperioden 2024–2027

Regeringen har förbundit sig till det ramförfarande som gäller utgifterna i statsfinanserna. Regeringsprogrammets skrivningar och andra åtgärder genomförs inom de gränser som ramen för valperioden tillåter. Med ramförfarandet säkerställs en utgiftspolitik för statsfinanserna som är ansvarsfull och långsiktig

samt främjar ekonomisk stabilitet. Ramförfarandet anger ett maximibelopp för ramutgifterna som är cirka 85 procent av utgifterna i statsbudgeten för 2024. Utanför ramarna är bland annat utgifter som växlar med konjunkturna och automatiken i finansieringen, ränteutgifterna för statsskulden och finansinvesteringarna.

Regeringen fastställde den 9 oktober 2023 i sin plan för de offentliga finanserna den reella ramen för statsfinanserna för 2024–2027. Grunden utgörs av den föregående regeringens så kallade tekniska rambeslut (den 23 mars 2023). Då ramnivån fastställdes beaktades utgiftsökningarna och utgiftsminskningarna enligt regeringsprogrammet, förelade på ramåren. Av ramnivån reserveras 400 miljoner euro per år för tilläggsbudgeten och en gradvis ökande ofördelad reserv på 250 miljoner euro för 2027.

Åren 2024–2027 ökar BNP-värdet med i genomsnitt ca 3,9 procent per år. Skatteinkomsterna ökar under motsvarande period med i genomsnitt ca 3,6 procent per år. Skattegrunderna påverkas i huvudsak av den allmänna ekonomiska aktiviteten. Utvecklingen av skattegrunderna för punktskatter påverkas dock i mindre utsträckning, varför skatteinkomsterna som helhet kommer att öka långsammare än utvecklingen av BNP.

Under ramperioden krymper underskottet till 10,6 miljarder euro fram till 2027. Att underskottet förblir stort förklaras bland annat av de ökade ränteutgifterna, det ökande finansieringsbehovet i välfärdsområdena, den svaga utvecklingen av punktskatteinkomsterna, utgifterna för HX-projektet, de tilläggssatsningar på säkerhet och stöd till Ukraina (inkl. mottagningsutgifter) som man beslutat om under föregående valperiod samt ökningen av FoU-anslagen.

lakttagelser jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna

Jämfört med vårens tekniska plan för de offentliga finanserna har uppskattningen av underskottet i statsfinanserna under 2024–2027 minskat med i genomsnitt ca 0,2 miljarder euro. Utgifterna för 2024–2027 har minskat med i genomsnitt 0,8 miljarder euro jämfört med vårens plan för de offentliga finanserna. Å andra sidan har uppskattningen av de inlutna skatteinkomsterna försvagats betydligt i fråga om hela granskningsperioden, med i genomsnitt ca 1,1 miljarder euro.

Den minskade utgiftsbudgeten förklaras till stor del av regeringsprogrammets reformer och besparingar. Å andra sidan beräknas också skatteinkomsterna bli klart mindre än kalkylerat i planen för de offentliga finanserna från i våras, vilket bland annat beror på klarare uppgifter om utfallet och sämre utsikter än väntat samt på andra oförutsedda faktorer. Däremot har uppskattningen av inkomster av blandad natur höjts, eftersom det 2024–2026 görs en extra intäktsföring

på sammanlagt 800 miljoner euro ur Statens bostadsfond till statsbudgeten för finansiering av det investeringsprogram som fastställts i regeringsprogrammet. Dessutom har tidpunkten för inkomsterna från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens senarelags, vilket ökar intäktskalkylen med 0,4 miljarder euro 2024.

Faktorer som bidragit till förändringen i jämvikten hos statens budgetekonomi jämfört med tekniska planen för de offentliga finanserna (den 23 mars 2023), miljarder euro

	2024	2025	2026	2027
Jämviktskalkyl, tekniska planen för de offentliga finanserna (den 23 mars 2023)	-11,6	-11,8	-11,3	-12,0
Precisering av utgiftsstaten	0,4	0,1	0,7	2,2
Utgiftsposter enligt regeringsprogrammet (Bilaga B, netto)	0,8	1,4	1,8	2,5
Investeringsprogram enligt regeringsprogrammet (utgifter som hittills budgeterats)	-0,3	-0,1	-0,1	-0,1
Övriga utgiftsposter som regeringen beslutat om	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1
Stödpaket till Ukraina (anskaffning av försvarsmateriel)	0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Ytterligare beredskap för efterhandsgranskning av välfärdsområdenas finansiering	0,0	-0,7	-0,3	0,0
Ändrade uppskattningar av ränteutgifterna för statsskulden	0,2	0,1	0,0	0,1
Medlemsavgiften till EU (ändrade betalningstidpunkter)	0,3	-0,1	-0,2	-0,3
Annan ändring av utgifterna (netto)	-0,5	-0,3	-0,1	0,2
Precisering av inkomststaten	-0,3	-1,0	-0,7	-0,7
Nya skattegrundsändringar (netto)	0,1	0,1	0,0	-0,1
Ändrade uppskattningar av blandade intäkter och ränte- och dividendintäkter samt intäkter av aktieförsäljning	0,1	0,0	0,0	0,0
Ändrade uppskattningar av inkomster av blandad natur	1,3	0,3	0,2	0,1
Andra faktorer som påverkat inkomststaten (inklusive uppgifter om influtna belopp och den nya konjunkturprognosen)	-1,8	-1,3	-0,9	-0,7
Förändring totalt	0,1	-0,9	0,0	1,4
Jämviktskalkyl, planen för de offentliga finanserna (den 9 oktober 2023)	-11,5	-12,7	-11,3	-10,6

Tabell 18. Verkningar av de största förändringarna i de offentliga samfundens skatteintäkter

	2022	2023**	2024**	2025**	2026**	2027**
	mn euro					
Förvärvsinkomstskatter	-633	-1379	-869	-663	-565	-628
Genomsnittlig höjning av kommunalskatteprocenten	0	0	0	0	0	0
Kapitalinkomstskatt	0	-3	1	5	0	0
Samfundsskatt	33	14	7	28	201	82
Andra direkta skatter	-107	400	0	0	0	0
Mervärdesskatt	-21	-350	1	0	0	0
Energiskatt	178	64	24	8	15	0
Andra indirekta skatter	62	62	44	-0	0	0
Socialskyddsavgifter	-338	285	-512	161	-379	-16

2.3 Kommunförvaltningen

Enligt nationalräkenskaperna minskade lokalförvaltningens underskott i förhållande till BNP i fjol till 0,2 procent. Också 2023 ser relativt bra ut inom kommunförvaltningen¹, men på grund av social- och hälsovårdsreformen är situationen fortfarande osäker. En vändning till det sämre kan emellertid ske när den gynnsamma inkomstutvecklingen i början av året avtar. Inom kommunförvaltningen orsakas trycket särskilt av att kostnaderna stiger snabbt, eftersom personalkostnaderna utgör kommunförvaltningens största utgiftspost och de avtalsenliga löneförhöjningarna 2023 jämte engångsposter höjde lönerna mer än vanligt.

Kommunförvaltningens omkostnader ökar 2024–2027 huvudsakligen på grund av högre priser, eftersom servicebehovet inom utbildningen (inkl. småbarnspedagogiken) i kalkylen över utgiftstrycket under ramperioden fortsättningsvis minskar på grund av lägre nativitet och mindre åldersklasser. Endast 2025 utgör ett undantag, då kommunerna övertar ansvaret för ordnandet av arbets- och näringstjänsterna

1 I prognosen ingår Helsingfors social- och hälsovård och räddningsväsende i välfärdsområdenas undersektor.

samtidigt som deras finansieringsansvar för arbetslöshetsförmånerna breddas. Avtalshöjningarna inom kommunsektorn höjer personalkostnaderna med ca 3 procent 2024. År 2024 ligger avtalshöjningarna på en betydligt mer moderat nivå än i år på grund av att de engångsposter som betalas till kommunbranschens personalen 2023 upphör. De stigande personalkostnaderna dämpas nästa år på grund av en betydande sänkning av arbetslöshetsförsäkringspremien, vars inverkan också har en positiv effekt på skatteinkomsterna. Under 2025–2027 antas kommunbranschens inkomstutveckling vara något snabbare än den allmänna inkomstutvecklingen på grund av det överenskomna utvecklingsprogrammet för lönesystemen inom branschen. Den förändring i prisindex för basservicen som beskriver kommunernas kostnadsutveckling är i genomsnitt 3,1 procent per år 2024–2027.

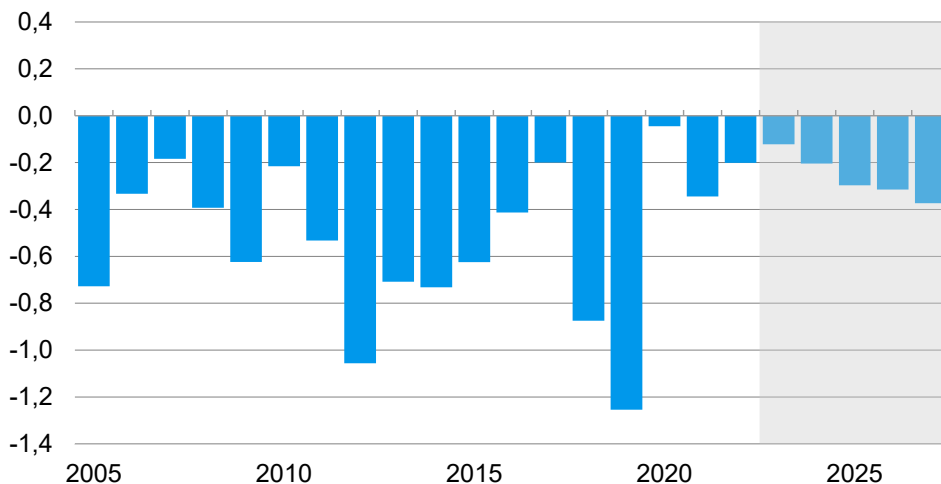
Sammantaget kan konsekvenserna för kommunförvaltningen av regeringsprogrammet, som syftar till omfattande anpassningsåtgärder inom den offentliga ekonomin, tills vidare anses vara mycket måttfulla. De viktigaste satsningarna i regeringens beslut som direkt påverkar kommunerna gäller bland annat stärkandet av den grundläggande utbildningen och främjandet av jämlikhet i undervisningen. Dessutom ökar regeringens beslut om höjning av den nedre gränsen för fastighetsskatten kommunernas skatteinkomster med ca 108 miljoner euro från 2024. Den största nedskärningen som regeringen riktar direkt mot kommunerna är indexbromsen på en procentenhet av statsandelarna åren 2024–2027, vars kumulativa inverkan är 111 miljoner euro fram till 2027. I utvecklingsprognosen utgår man inte från att kommunerna omedelbart anpassar sina utgifter till följd av indexnedskärningen. Statsandelarna minskar dels på grund av indexbromsen, dels på grund av preciseringen av överföringskalkylerna för social- och hälsovården, vars inverkan från och med 2024 stäms av via statsandelarna. I år minskas dessutom obalansen mellan de inkomster och utgifter som överförs till välfärdsområdena från kommunernas statsandelar 2024 och 2025.

Investeringsstrycket inom kommunförvaltningen beräknas förbli stort bland annat på grund av byggnadsbeståndets ålder, flyttningsrörelsen och den gröna omställningen. De osäkra utsikterna för investeringsmiljön och den stigande räntenivån kan dock skjuta upp investeringar eller utgöra ett hinder för dem. Investeringarna antas återgå till en normal tillväxttakt efter 2023.

Kommunförvaltningens finansiella ställning beräknas vara närapå i balans i år, men underskottet börjar växa redan nästa år när utgifterna ökar snabbare än inkomsterna. I slutet av ramperioden ökar kommunförvaltningens underskott till 0,4

procent i förhållande till bruttonationalprodukten, vilket innebär ett anpassningstryck på kommunerna under de kommande åren. Underskotten ökar kommunförvaltningens skuld, men skuldkvoten ökar endast något 2024–2027.

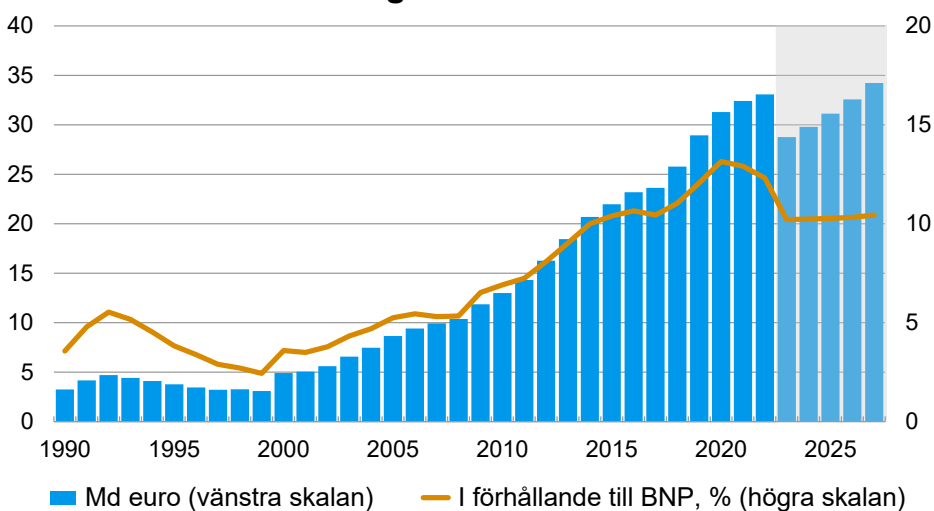
Kommunalförvaltningens finansiella sparande i förhållande till BNP, %

Inkl. välfärdsområdena till slutet av 2022

Källa: Statistikcentralen, FM

Kommunalförvaltningens skuld

■ Md euro (vänstra skalan)   — I förhållande till BNP, % (högra skalan)

Inkl. välfärdsområdena till slutet av 2022

Källa: Statistikcentralen, FM

Tabell 19. Kommunförvaltning¹

	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
	md euro					
Skatter och socialskyddsavgifter totalt	24,6	25,8	26,6	13,3	13,8	14,2
därav kommunalskatt	20,5	20,8	21,8	9,1	9,6	9,9
samfundsskatt	2,2	3,0	2,8	1,9	1,9	1,9
fastighetsskatt	2,0	2,0	2,0	2,2	2,3	2,4
Försäljnings- och avgiftsintäkter	10,7	11,4	12,3	9,6	9,8	9,9
Transfereringar från staten	17,7	17,6	18,3	8,0	7,7	8,7
Övriga inkomster ²	1,7	1,7	1,7	1,6	1,7	1,7
Inkomster totalt	54,6	56,5	58,9	32,5	33,0	34,5
Löner och kollektiva avgifter samt insatsförbrukning	40,7	43,5	45,3	24,6	25,0	25,9
Socialt bistånd och naturaförmåner	5,3	5,6	5,9	0,7	0,8	1,1
Övriga transfereringar	1,9	1,9	1,8	1,6	1,6	2,1
Kapitalutgifter	0,1	0,1	0,2	0,4	0,5	0,5
Bruttoinvestering	7,0	6,4	6,5	5,5	5,7	6,0
Övriga utgifter	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1
Utgifter totalt	54,7	57,4	59,5	32,9	33,6	35,4
Konsumtionsutgifter	38,8	41,6	43,2	20,6	21,2	22,4
Nettoutlåning (+) / nettoupplåning (-)	-0,1	-0,9	-0,5	-0,3	-0,6	-0,9
Primärt saldo ²	0,0	-0,7	-0,4	0,1	-0,1	-0,4

¹ Enligt nationalräkenskaperna² Nettoutlåning utan bruttoränteutgifter

2.4 Velfärdsområdesförvaltningen

Velfärdsområdenas finansiella ställning uppvisar till en början ett underskott. Underskottet är 0,4 procent i förhållande till BNP 2023. Sektorns finansiella ställning försvagas av den snabba kostnadsökningen och i synnerhet av att personalkostnaderna ökar snabbare än den allmänna inkomstnivån. Också investeringarna ligger på en hög nivå. Sektorns saldo 2024–2027 är cirka -0,4 procent i förhållande till BNP.

I regeringsprogrammet för statsminister Orpo finns flera ändringar som hänför sig till velfärdsområdenas uppgifter och som minskar kostnaderna eller ökningen av dem och därmed också den statliga finansieringen. Dessutom har det i regeringsprogrammet för områdena uppställts målet att bromsa kostnadsökningen med cirka 0,9 miljarder euro fram till 2027. Effekten av områdenas egna åtgärder har inte beaktats i prognosen, utan de beaktas när åtgärderna preciseras och genomförs. Inom många områden håller man på att förbereda åtgärder för att stävja kostnadsökningen.

I år har velfärdsområdenas utgifter ökat på grund av den snabba ökningen av löner och priser. Även om problemen med tillgången på personal har dämpat löneutgifterna, har priserna på tjänster stigit snabbt. Många områden har kompenserat personalbristen genom köpta tjänster. Utvecklingen inom velfärdsområdena i år är osäkrare än vanligt, eftersom det utifrån det första verksamhetsåret är svårare att bedöma och tolka ekonomiska uppgifter.

Velfärdsområdena får sin finansiering i huvudsak från staten. Den statliga finansieringen ökar i takt med det ökade servicebehovet, prisnivån och områdenas ändrade uppgifter. Den statliga finansieringen har i fråga om priserna kopplats till den allmänna inkomstnivån, men de löneförhöjningar som överenskommit för de följande åren överskrider klart den förväntade ökningen av den allmänna inkomstnivån, vilket årligen försämrar områdenas finansiella ställning. I prognosen beaktas beredskapen att i efterskott justera områdenas finansiering till det belopp som framgår av ramreserveringen i planen för de offentliga finanserna.

Prognosen för velfärdsområdena är av samma karaktär som kalkylen över utgiftstrycket och dess förverkligande är förknippat med många risker. Områdenas utgifter kan öka till exempel på grund av att priserna stiger mer än väntat. Utgifterna kan också visa sig bli lägre än det kalkylerade trycket, om områdena kan

genomföra besparingar och effektiviseringsåtgärder. Det är också möjligt att personalbristen bromsar ökningen av områdenas utgifter åtminstone på kort sikt, om inte aktörerna blir tvungna att ta till lönekonkurrens om arbetskraften. Inledandet av välfärdsområdenas verksamhet är också förenat med många osäkerhetsfaktorer. Också utmaningarna i anknytning till det statistiska materialet påverkar prognosens tillförlitlighet.

Till välfärdsområdessektorn räknas i prognosen de nya välfärdsområdenas verksamhet, HUS-sammanslutningen samt Helsingfors stads räddningsväsende och social- och hälsovårdsuppgifter.

Tabell 20. Välfärdsområdena¹

	2023**	2024**	2025**
	md euro		
Försäljnings- och avgiftsintäkter	3,7	3,8	3,9
Transfereringar från staten	25,7	26,5	28,3
Övriga inkomster	0,2	0,2	0,2
Inkomster totalt	29,6	30,5	32,5
Löner och insatsförbrukning	23,7	24,6	25,8
Socialt bistånd och naturaförmåner	5,7	6,0	6,3
Kapitalutgifter	0,1	0,1	0,2
Bruttoinvestering	1,1	1,1	1,1
Övriga utgifter	0,1	0,1	0,1
Utgifter totalt	30,6	31,9	33,5
Konsumtionsutgifter	25,5	26,5	27,9
Nettoutlåning (+) / nettoupplåning (-)	-1,1	-1,4	-1,0
Primärt saldo ²	-1,0	-1,3	-0,8

¹ Kansantalouden tilinpidon mukaan ml. Helsingin sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi

² Nettoluotonanto ilman bruttokorkomenoja

Tabell 21. Lokalförvaltningen (Kommunförvaltningen+Välfärdsområdena)¹

	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
	md euro					
Försäljnings- och avgiftsintäkter	10,7	11,4	12,3	13,3	13,6	13,8
Skatter	24,6	25,8	26,6	13,3	13,8	14,2
Transfereringar från staten	17,7	17,6	18,3	33,7	34,2	37,0
Övriga transfereringar	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3
Övriga inkomster	1,5	1,5	1,5	1,6	1,7	1,7
Inkomster totalt	54,6	56,5	58,9	62,1	63,5	67,0
Löner och kollektiva avgifter samt insatsförbrukning	40,7	43,5	45,3	48,2	49,6	51,7
Sosiaaliavustukset ja luontoismuotoiset etuudet	5,3	5,6	5,9	6,5	6,8	7,3
Övriga transfereringar	1,9	1,9	1,8	1,7	1,7	2,1
Kapitalutgifter	0,1	0,1	0,2	0,5	0,6	0,7
Bruttoinvestering	7,0	6,4	6,5	6,6	6,9	7,1
Övriga utgifter	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1
Utgifter totalt	54,7	57,4	59,5	63,5	65,5	68,9
Konsumtionsutgifter	38,8	41,6	43,2	46,1	47,7	50,3
Nettoutlåning (+) / nettouplåning (-)	-0,1	-0,9	-0,5	-1,4	-2,0	-1,9
Primärt saldo ²	0,0	-0,7	-0,4	-0,9	-1,4	-1,2
Prisindexet för välfärdsområden				3,52	2,53	2,91
Förtjänstnivåindex för välfärdsområden				6,0	4,7	6,6

¹ Enligt nationalräkenskaperna² Nettoutlåning utan bruttoränteutgifter

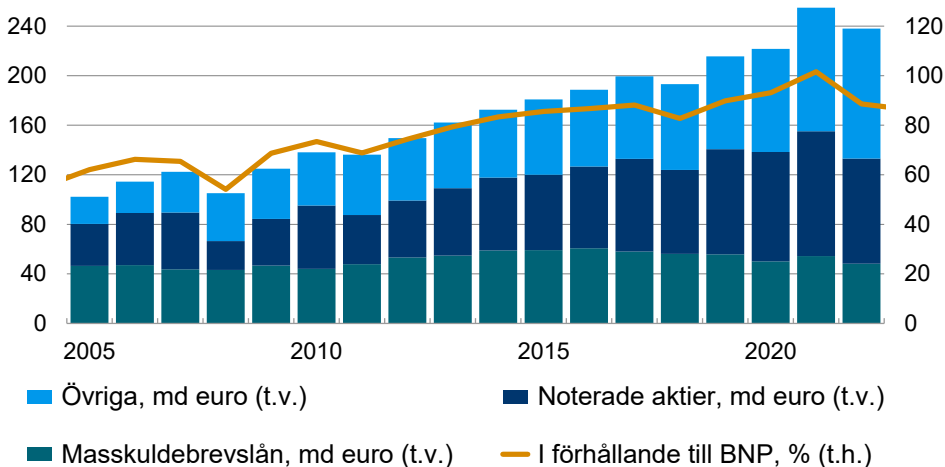
2.5 Socialskyddsfonderna

2.5.1 Arbetspensionsanstalterna

Arbetspensionsanstalternas överskott i fjol uppgick till 0,9 procent i förhållande till BNP. I år förbättras sektorns överskott bara en aning, dvs. till 1 procent. På grund av de stora indexhöjningarna ökar arbetspensionsutgifterna snabbt i år, dvs. med över 9 procent. Samtidigt bedöms den snabbt stigande räntenivån höja ränte- och fondavkastningen på arbetspensionsmedlen. I slutet av förra året uppgick arbetspensionsmedlen till 91 procent av BNP. Arbetspensionsmedlen har ökat måttligt under årets första hälft. Dessutom ökar inkomsterna av arbetspensionsavgifterna då lönesumman stiger med omkring 4 procent per år under de följande två åren.

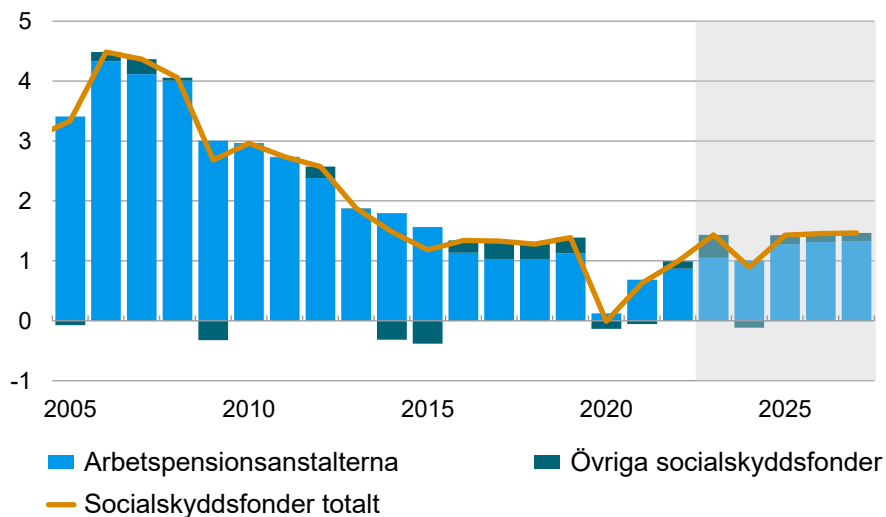
År 2024 är sektorns saldo oförändrat på 1 procent i förhållande till BNP. De följande åren kommer saldot att ligga på cirka 1,3 procent i förhållande till BNP. Kapitalinkomsterna fortsätter att öka och likaså pensionsutgifterna, i och med de höga indexhöjningarna. Överskottet ökar dock då arbetspensionsanstalternas inkomster ökar snabbare än deras utgifter.

Arbetspensionsbolagens placeringsstock samtliga medlemssamfund

Källa: Arbetspensionsförsäkrarna TELA, Statistikcentralen, FM

Socialskyddsfondernas finansiella ställning i förhållande till BNP, %

Tabell 22. Socialskyddsfonder¹

	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
	md euro					
Kapitalinkomster	3,5	3,4	3,6	5,5	6,7	7,7
Socialskyddsavgifter	27,6	30,4	32,2	34,1	33,1	34,9
arbetsgivarnas avgifter	16,7	18,9	20,3	21,4	21,1	22,2
försäkrades avgifter	10,8	11,5	11,9	12,7	12,1	12,8
Transfereringar från övriga offentliga samfund	17,2	16,8	16,2	16,9	17,4	17,3
Övriga inkomster	0,9	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9
Inkomster totalt	49,2	51,5	52,9	57,5	58,1	60,8
Löner och insatsförbrukning	1,7	1,9	1,9	2,1	2,1	2,2
Socialt bistånd och naturaförmåner	43,8	44,4	44,8	47,7	49,8	50,7
Övriga utgifter	3,6	3,6	3,5	3,6	3,6	3,6
Utgifter totalt	49,2	49,9	50,2	53,4	55,5	56,5
Konsumtionsutgifter	3,8	4,1	4,2	4,3	4,5	4,6
Nettoutlåning (+) / nettoupplåning (-)	-0,0	1,6	2,7	4,0	2,6	4,3
Arbetspensionsanstalterna	0,3	1,7	2,3	3,0	2,9	3,9
Övriga socialskyddsfonder	-0,3	-0,1	0,3	1,1	-0,3	0,5

¹ Enligt nationalräkenskaperna² Nettoutlåning utan bruttoränteutgifter

2.5.2 Övriga socialskyddsfonder

De övriga socialskyddsfonderna består i huvudsak av Folkpensionsanstalten, som sköter den grundläggande sociala tryggheten, och av Sysselsättningsfonden, som ansvarar för det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa. Övriga socialskyddsfonders saldo visade i fjol ett överskott på 0,1 procent i förhållande till BNP. I år uppvisar sektorn ett överskott på cirka 0,4 procent i förhållande till BNP.

År 2024 börjar sektorns utgifter krympa som en följd av åtgärderna i regeringsprogrammet. De här åtgärderna sänker bland annat arbetslöshetsförmånerna, bostadsbidraget, vuxenutbildningsstödet och flera andra förmåner. Effekten av åtgärderna i regeringsprogrammet kommer att stärkas ytterligare under de följande åren. Inverkan på förmånerna 2024 är en utgiftsminskning på cirka 1 miljard euro. Beloppet ökar till cirka två miljarder före 2027.

Arbetslöshetsförsäkringspremierna halveras 2024 på grund av de åtgärder som avtalats i regeringsprogrammet och på grund av att fondens konjunkturbuffert står sig väl. Premiesänkningen minskar avgiftsintäkterna med omkring 1,4 miljarder euro. Dessutom minskar den statliga finansieringen av förmånerna. Sektorns saldo 2024 är cirka -0,1 procent i förhållande till BNP. Sektorn uppvisar åter ett överskott på 0,1 procent 2025 och förblir på plussidan under hela granskningsperioden.

Tabell 23. Socialförsäkringsavgifter och pensionsindex

	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
Socialförsäkringsavgifter¹						
Arbetsgivare						
Sjukförsäkring	1,34	1,53	1,34	1,53	1,14	1,35
Arbetslöshetsförsäkring	1,26	1,43	1,51	1,54	0,82	0,82
Arbetspensionsförsäkring (ArPL)	15,23	16,93	17,38	17,37	17,35	17,36
Kommunernas pensionsförsäkring	20,78	20,60	20,34	19,84	19,84	19,84
Löntagare						
Sjukförsäkring	1,18	1,36	1,18	1,36	1,01	1,21
Arbetslöshetsförsäkring	1,25	1,40	1,50	1,50	0,79	0,79
Arbetspensionsförsäkring (ArPL)	7,47	7,47	7,47	7,47	7,47	7,46
Förmånstagare						
Sjukförsäkring	1,65	1,65	1,50	1,57	1,52	1,54
Pensionsindex						
Arbetspensionsindex	2617	2631	2691	2874	3032	3096
Folkpensionsindex	1633	1639	1674	1805	1906	1944

¹ Årliga medeltal. Arbetsgivaravgifterna samt de försäkrades arbetslöshets- och arbetspensionsavgifter som procent av lönerna. Siffrorna är vägda medeltal.

2.6 De offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet

Den åldrande befolkningen har redan under de senaste tio åren medfört ökade pensionsutgifter och skapar ett betydande tryck på de offentliga finansernas hållbarhet på längre sikt. I synnerhet den växande andelen äldre ökar hälso- och sjukvårdsutgifterna under de närmaste decennierna. Det nuvarande totala skatteuttaget räcker förslår inte i framtiden för att finansiera utgifterna. Samtidigt minskar befolkningen i arbetsför ålder, vars skatter finansierar välfärdstjänsterna och den sociala tryggheten.

Mellan de offentliga inkomsterna och utgifterna råder det på lång sikt en obalans, det vill säga ett hållbarhetsunderskott. Beräkningen av hållbarhetsunderskottet anger exakt hur mycket de offentliga finanserna bör stärkas inom den närmaste framtiden, för att balansen i de offentliga finanserna ska upprätthållas på lång sikt. Efter anpassningen ska det med andra ord inte längre finnas något behov av att höja skatteuttaget, skära ned utgifterna, genomföra strukturella reformer som stärker de offentliga finanserna eller öka skuldsättningen. Hållbarhetskalkylen anger dock inte vad som skulle vara ett rationellt sätt eller en rationell tidtabell för att stabilisera skuldkvoten i de offentliga finanserna. Kalkylen beaktar inte heller anpassningens negativa eller strukturella reformers eventuella gynnsamma effekter på den ekonomiska tillväxten¹.

I kalkylerna över hållbarhetsunderskottet bedöms hur befolkningens åldrande påverkar utsikterna för de offentliga finanserna under de kommande decennierna. De offentliga finanserna står också inför andra utmaningar än en åldrande befolkning. Som exempel kan nämnas beredskapen i den försvagade säkerhetspolitiska

---

1 Eftersom hållbarhetsunderskottet, den s.k. S2-indikatorn, inte beaktar de eventuella negativa effekterna av direkta anpassningsåtgärder på den ekonomiska tillväxten, bör den inte användas isolerat för att bedöma vilken anpassning som krävs. Det finns andra sätt att bättre beakta de ogynnsamma effekter som direkta anpassningsåtgärder har på tillväxten. Resultatet av S2-indikatorn motsvarar tekniskt sett en situation där finanspolitikens så kallade multiplikatoreffekt är noll, dvs. där anpassningsåtgärderna inte bromsar den ekonomiska tillväxten. I verkligheten anses det allmänt att direkta anpassningsåtgärder minskar den ekonomiska tillväxten. Däremot har många strukturella reformer inga sådana negativa effekter, utan de kan också förbättra möjligheterna till ekonomisk tillväxt.

miljön, klimatförändringen och investeringarna i den gröna omställningen samt behoven att förnya och reparera den offentliga infrastrukturen. Dessa aspekter har inte beaktats i hållbarhetskalkylen.

Finansministeriet bedömer att hållbarhetsunderskottet blir cirka 3 procent i förhållande till BNP, dvs. 10 miljarder euro på 2027 års nivå. Jämfört med i våras har uppskattningen av hållbarhetsunderskottet inte förändrats väsentligt. Resultatet ska tolkas så att den åldrande befolkningen skapar betydande utmaningar för hållbarheten i de offentliga finanserna. Dessutom höjer den kalkylerade ökningen av skuldkvoten riskerna i fråga om de offentliga finanserna.

I kalkylen över hållbarhetsunderskottet förutsätts det inte att den offentliga skulden planas ut till en viss nivå. Således kan den jämviktsnivå för skulden som kalkylen visar också vara relativt hög eller låg beroende på skuldkvotens nivå vid kalkylens utgångsläge och på hur befolkningens åldrande beräknas påverka utvecklingen av de offentliga utgifterna under de kommande decennierna. Därför finns det skäl att granska den offentliga ekonomins skuldållbarhet också ur andra synvinklar. Sådana metoder är till exempel de granskningar som presenteras i finansministeriets rapport om de offentliga finansernas hållbarhet².

Finansministeriets bedömning av de offentliga finansernas hållbarhet på lång sikt baserar sig på metoder och beräkningsprinciper som man kommit överens om i EU:s arbetsgrupp för åldrandefrågor (AWG). Hållbarhetskalkylen är till sin karaktär en kalkyl över utgiftstrycket, inte en prognos för den mest sannolika utvecklingen. I kalkylen tillämpas antagandet om oförändrad politik, dvs. i kalkylen projiceras den framtida utvecklingen utifrån nuvarande lagstiftning och praxis med hjälp av befolkningsprognosen, utgiftsandelarna efter åldersgrupp och långsiktiga bedömningar av den ekonomiska utvecklingen. I kalkylen över hållbarhetsunderskottet beaktas endast de beslut vars konsekvenser för de offentliga finanserna kan bedömas med tillräcklig säkerhet. Beräkningsmetoderna beskrivs närmare i finansministeriets metodbeskrivning för beräkning av hållbarhetsunderskottet³.

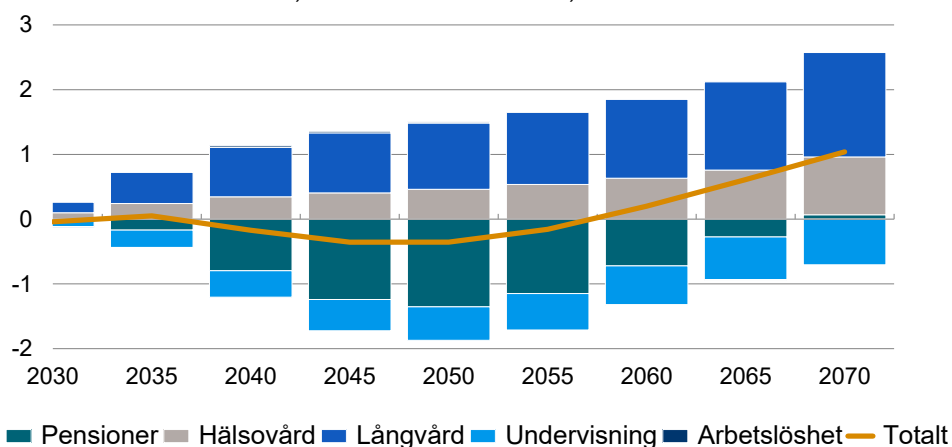
---

2 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162357>

3 <https://vm.fi/menetelmakuvaukset>

Avsikten är att basera kalkylen av hållbarhetsunderskottet på så realistiska antaganden som möjligt. Liksom vilken mätare som helst, är kalkylen något svajig över tid, när underlaget och prognoserna uppdateras. I tabellen nedan presenteras de centrala antagandena i beräkningen av hållbarhetsunderskottet samt granskas dess känslighet för förändringar i dem. Resultaten av dessa sensibilitetsanalyser presenteras närmare i sista kapitlet i ovannämnda beskrivning av metoderna för beräkning av hållbarhetsunderskottet. I vilket fall som helst erbjuder beräkningen av hållbarhetsunderskottet och sensibilitetsanalyserna ett användbart och konsekvent sätt att analysera hur stor utmaning befolkningens åldrande innebär och hur man kan svara på denna utmaning.

Ändring av åldersrelaterade utgifter från och med 2027, i förhållande till BNP, %

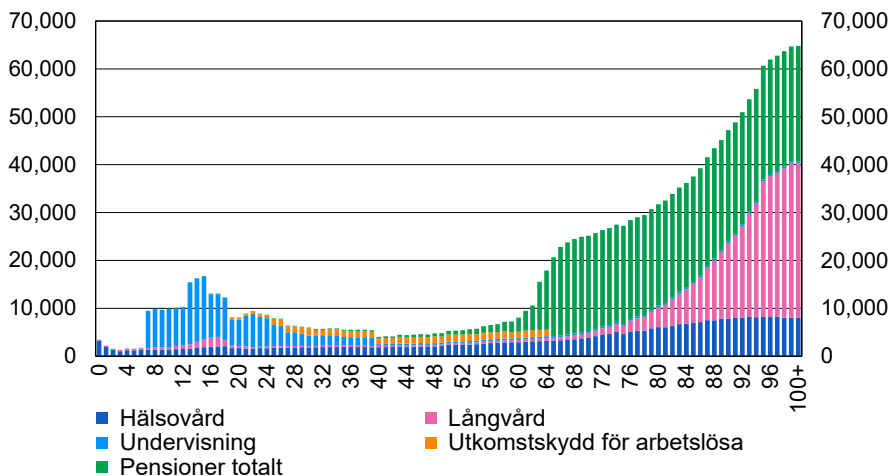

Tabellen har utarbetats med hjälp av social- och hälsovårdsministeriets SOME-modell

Källa: FM

Åldersrelaterade utgifter per åldersgrupp 2022

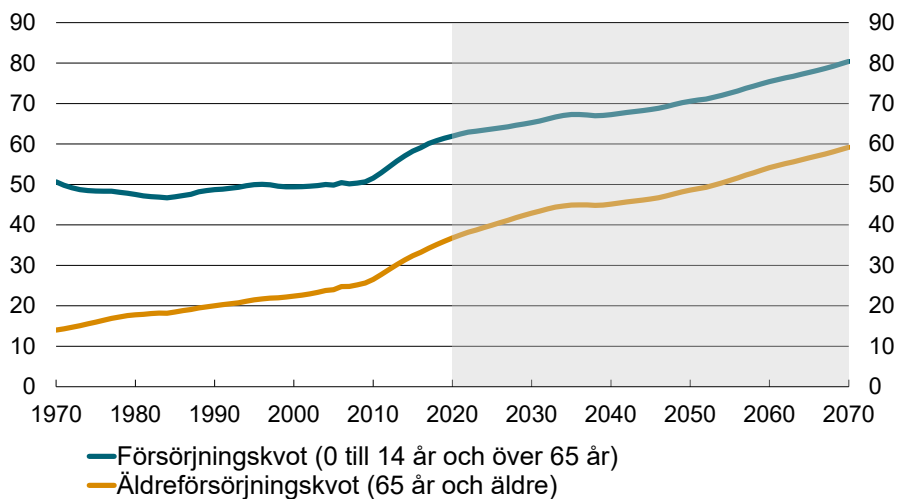
euro per invånare, medeltal

Källa: Social- och hälsovårdsministeriets SOME modell, FM

Försörjningskvot

personer per hundra personer i arbetsför ålder

Källa: Statistikcentralen, FM

Tabell 24. Känslighet för ekonomiska antaganden

	Baskalkyl (hösten 2023)	Förändring, %-enh.	Inverkan på hållbarhets- underskottet, %-enh. ¹
Ökning av den allmänna produktiviteten (och realinkomsterna) 2027-2070	i medeltal 1,3 %	+0,5	-0,3
Sysselsättningsgrad (15–64-åringar) 2027-2070	75,2 % 2027 och 76,8 % 2070	+1,0	-0,4
Produktivitetsökning inom den offentliga hälso- och socialvården årligen 2027-2070	0%	+0,5	-1,5
De offentliga finansernas strukturella primära underskott ² / BNP 2027	-2,2 %	+1,0	-1,0
Nativitet (totalt fertilitetstal)	1,45	+0,25 (= 1,70)	-0,1
Nettoinflyttning årligen (inverkar om sysselsättningsgraden inte ändras)	15 000	+ 7 500 (= 22 500)	-0,3
Förväntad livslängd för en 50-åring (33,7 år 2021)	Förlängs med 7 år före 2070	- 1,4 år (= 5,4 år)	-0,6
Behovet av hälso- och socialvårdstjänster skjuts fram då livslängden ökar	Skjuts fram med hälften av den förväntade livslängdens förlängning (över 50-åringar)	Skjuts fram i samma takt som livslängden ökar	-1,0
		Skjuts inte alls fram när livslängden ökar	1,0
Inflation (BNP-deflatorn och konsumentpriserna) 2026-2070	2%	-0,5	Ungefär 0,0
Realränta på offentlig skuld (+ inverkan på ifrågavarande sektors diskonteringsränta)	Realränta på offentlig skuld och ränteintäkter 2 %, statens och kommunernas reella aktieinkomster 4 % samt arbetspensionsanstaltens reella placeringsavkastning 3,5 % (från 2040-talet)	-0,5	-0,2
Realränta på offentlig skuld samt inverkan på den reella avkastningen på statens, kommunernas och arbetspensionsanstaltens ränteplasseringar (+ inverkan på alla sektors diskonteringsränta)		-0,5	Ungefär 0,0
Realränta på offentlig skuld samt reell avkastning på alla placeringar inom den offentliga ekonomin (+ inverkan på alla sektors diskonteringsränta)		-0,5	0,6

¹ Beräkningen bygger på finansministeriets hållbarhetskalkyl från hösten 2023.² Underskott utan ränteutgifter

Bilaga 1. Centrala antaganden vid beräkningen av skatteinkomsterna

Tabell 1. Utvecklingsprognos för vissa inkomst- och efterfråganposter som påverkar skattebelagda inkomster och skatteunderlaget

	2023**	2024**	2025**	2026**	2027/2023**
	ändring, procent per år				ändring på årlig nivå, %
Skattepliktiga förvärvs- och kapitalinkomster	3,5	3,8	3,4	3,2	3,2
Löne- etc. inkomster	4,2	4,1	3,5	3,5	3,6
Pensioner och andra sociala förmåner	7,5	5,1	3,4	2,9	3,6
Kapitalinkomster	-9,2	-1,0	2,7	2,7	-0,7
Förtjänstnivåindex	4,6	3,8	3,1	3,0	3,0
Driftsöverskott	2,1	2,2	5,5	3,9	5,3
Värdet av hushållens beskattningsbara konsumtionsutgifter	3,2	3,0	3,5	4,0	3,4
Mervärdesskatteunderlaget	4,6	2,3	3,4	3,6	3,6
Bensinkonsumtionen	-1,7	-3,9	-4,8	-5,7	-3,9
Konsumtionen av dieselolja	-1,0	-0,9	-2,7	-3,4	-1,9
Elkonsumtionen	-3,1	3,0	0,6	0,7	0,8
Beskattad alkoholkonsumtion	-2,5	-1,1	-1,2	-1,2	-0,8
Beskattningsbara nya personbilar (st.)	90000	105000	111000	118000	
andelen renodlade elbilar	27%	39%	50%	60%	
Beskattningsbara begagnade personbilar (st.)	40000	41000	44000	44000	
andelen renodlade elbilar	28%	35%	41%	48%	
Konsumentprisindex	5,5	2,5	1,6	2,0	3,1

Tabell 2. Vissa ändrade skatteunderlagsposters inverkan på skatteavkastningen

Skatteslag	Skatteunderlag	Ändring	Ändring i skatteavkastningen, mn euro
Förvärvsinkomstskatten	Löneinkomster	1%	470, varav staten 139 och kommuner 221
	Pensionsinkomster	1%	146, varav staten 38 och kommuner 94
Kapitalinkomstskatt	Kapitalinkomster	1%	48
Samfundsskatt	Driftsöverskott	1%	55, varav staten 36 och kommuner 19
Moms	Värdet av den privata konsumtionen	1%	140
Bilskatt	Försäljning av nya personbilar, st.	1000 st.	3
Energiskatt	Elkonsumtionen ¹	1%	9
	Bensinkonsumtionen	1%	12
	Dieselsonsumtionen	1%	15
Alkoholskatt	Alkoholkonsumtionen	1%	15
Tobaksaccis	Cigarrettkonsumtionen	1%	10

¹ Exkl. industri, datacentraler och växthus

Bilaga 2. Om skillnaderna mellan budgetekonomin och nationalräkenskaperna

Statens budgetekonomi visade ett underskott på 16 miljarder euro 2022. Enligt de preliminära uppgifterna i nationalräkenskaperna var hela statsförvaltningens underskott 4,4 miljarder euro, dvs. cirka 11,6 miljarder euro mindre. Av skillnaden i siffrorna kan man konstatera att man av budgetekonomins finansiella saldo inte direkt kan sluta sig till statsförvaltningens finansiella saldo enligt nationalräkenskaperna.

Skillnaden mellan räkenskaperna och budgeten för 2022 förklaras återigen av de ökade reservationsanslagen. Reservationsanslagen bokförs i budgetekonomins underskott under budgeteringsåret, men i räkenskaperna först när utgifterna realiserar. Till de följande åren överfördes ett rekordstort belopp, cirka 9,3 miljarder euro, från 2022. Ökningen förklaras av det anslag på 10 miljarder euro som i en tredje tilläggsbudget beviljades elbolagen för på elmarknaden verksamma bolags lån, men som inte över huvud taget utnyttjades 2022. Andra skillnader försvagade dock nationalräkenskaperna i förhållande till budgeten.

I år ligger budgetbalansen nära saldot i nationalräkenskaperna, även om det i bakgrunden finns många poster som inverkan i olika riktningar. Exempelvis den andel av finansieringen av välfärdsområdena i början av 2023 som gavs 2022, bokförs i nationalräkenskaperna som utgift först för 2023, vilket försämrar saldot i räkenskaperna. Å andra sidan förbättras budgetbalansen av planerade aktieförsäljningar, som inte syns i inkomsterna i räkenskaperna. Finansieringen av jaktplansprojektet belastar budgeten 2023, men i nationalräkenskaperna börjar redovisningen av utgifterna för jaktplansprojektet först när leveransen av dem inleds 2025. Dessutom är ränteutgifterna i nationalräkenskaperna 2023–2025 mindre än ränteutgifterna i budgeten, eftersom man i nationalräkenskaperna inte beaktar ränteswapavtalens inverkan på ränteutgifterna.

År 2024 kommer budgetunderskottet att vara lägre än i nationalräkenskaperna, huvudsakligen på grund av dateringsmässiga skillnader som gäller jaktplansprojektet. År 2025 försvagas underskottet i nationalräkenskaperna i förhållande till budgeten när utgiftsregistreringarna för jaktplansprojektet inleds. Fram till 2027 ligger underskottet i nationalräkenskaperna nära underskottet i budgetekonomin.

Det investeringsprogram som regeringen planerar har man för avsikt att finansieras med statens finansieringstillgångar. Även om detta inte inverkar på skuldbeloppet försvagar det dock låneupptagningen enligt nationalräkenskaperna.

Budgetunderskottet och statens upplåning

Av budgetunderskottet kan man inte heller alltid sluta sig till statens upplåningsbehov. År 2022 ökade skulden i statens budgetekonomi med cirka 12,7 miljarder euro. På basis av budgetunderskottet borde lån ha upptagits till ett belopp av 16 miljarder euro, vilket innebär att upplåningen var 3,4 miljarder euro mindre än vad budgetunderskottet skulle ha förutsatt. Om det belopp om 10 miljarder euro som reserverats för elbolagens lån lämnas obeaktade, skulle budgetunderskottet ha varit cirka 6 miljarder euro, vilket innebär att upplåningen var 6,6 miljarder euro större och 8,4 miljarder euro större än vad underskottet i nationalräkenskaperna skulle ha förutsatt.

Allmänt taget finns det flera orsaker till skillnaden mellan underskott och ändringar i skuldbeloppet. År 2022 sammanhängde den viktigaste enskilda orsaken med att de säkerheter som behövdes för skuldhanteringen ökade, varutöver upplåningen ökade med cirka 5 miljarder euro. Säkerheterna skyddar mot den kreditrisk som är förenad med ränteswapavtal. Den ställda säkerheten återbetalas till staten när ränteswapavtalen förfaller till betalning. Andra orsaker till skillnaden är till exempel realiseringen av reservationsanslag och förändringar i statens fonders kassamedel.

Allmänt om skillnaden mellan budgeten och nationalräkenskaperna

Det finns många orsaker till skillnaden mellan budgetekonomins saldo och statsförvaltningens saldo enligt nationalräkenskaperna. Den viktigaste skillnaden är att nationalräkenskapernas statssektor är mer omfattande än enbart budgetekonomin, som närmast omfattar enbart statliga ämbetsverk. Till nationalräkenskapernas statssektor hör utöver budgetekonomin bl.a. statens fonder (exkl. Statens Pensionsfond), universiteten och deras fastighetsbolag samt Senatfastigheter. Besluten om klassificering av offentliga enheter ses över regelbundet. På Statistikcentralens webbplats finns en förteckning över alla enheter som hör till statsförvaltningen och mer allmänt till de offentliga samfunden.

Skillnaden beror förutom på klassificeringen också på att grunderna för bokföring av utgifterna inom nationalräkenskaperna och budgetekonomin avviker från varandra. Räkenskaperna är baserade på prestationsprincipen, medan budgetekonomin delvis är baserad på kassapprincipen. Till följd av registreringsgrunden orsakar särskilt reservationsanslagen i budgeten skillnader mellan budgeten och utgifterna enligt nationalräkenskaperna. Reservationsanslagen är fleråriga anslag som tas upp i budgeten för ett visst år. I nationalräkenskaperna bokförs reservationsanslagen enligt prestationsprincipen på utifrån det år anslaget använts, på samma sätt som övriga utgifter. Nettoeffekten av överförda anslag kan variera stort från år till år. I nationalräkenskaperna omräknas dessutom skatter, subventioner och EU-avgifter enligt prestationsprincipen genom dateringskorrigeringar. Storleken på skillnaderna till följd av dateringskorrigeringar kan noteras först i efterhand.

Till budgetekonomins saldo räknas som inkomster och utgifter också sådana finansiella placeringar, som exempelvis som lån som staten beviljat och återbetalat samt aktieförsäljningar och aktieförvärv, som i nationalräkenskaperna huvudsakligen behandlas som finansiella transaktioner. De finansiella transaktionerna inverkar inte på statens saldo enligt nationalräkenskaperna. Till finansiella transaktioner räknas också derivat med hjälp av vilka Statskontoret i betydande grad har lyckats minska sådana ränteutgifter som ska betalas ur budgeten. EU-länderna rapporterar två gånger om året skillnaderna i siffrorna mellan statens budgetekonomi och nationalräkenskaperna till Eurostat i samband med underskotts- och skuldrapporteringen. När det gäller tidigare år bör skillnaden mellan saldot enligt statens – liksom övriga undersektors i de offentliga finanserna – bokslut och räkenskapernas nettokreditgivning kunna förklaras på ett bra sätt. I rapporteringen utreds också den så kallade skulddynamiken, dvs. överensstämmelsen mellan nettokreditgivningen inom ramen för de offentliga finanserna och förändringen i den offentliga skulden.

Tabell 1. Balansen i budgetekonomin och nettokreditgivningen inom statsförvaltningen¹

	2021	2022	2023**	2024**	2025**
	md euro				
Överskottet (+) / underskottet (-) i budgetekonomin²	-9,6	-16,0	-10,0	-11,5	-12,7
Privatiseringsinkomster (nettoinkomster av aktieförsäljning)	-0,5	-0,0	0,1	-0,4	-0,1
Finansiella placeringar, netto	-0,2	-0,3	0,8	0,7	0,4
Inkomstöverskott i enheter utanför budgeten	-0,5	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Korrigerig av kassa- / prestationsprincipen	0,6	0,3	2,9	2,4	0,8
Övriga korrigeringsposter ²	2,0	12,1	-2,8	-0,8	-0,6
Nettokreditgivningen (+) / -upplåningen (-) inom statsförvaltningen	-8,1	-4,4	-9,4	-9,9	-12,6

¹ Enligt nationalräkenskaperna² Innehåller bl.a. återkallade skulder, omplacerade vinster av direkta utländska placeringar, tilläggsdividender samt inverkan av periodisering av reservationsanslag

Bilagatabeller

1. Utfall och prognoser som utnyttjats i budgetprocessen 2018–2022
2. Balansen för tillgång och efterfrågan
3. Samhällsekonominns finansiella jämvikt

Bilagatabell 1. Utfall och prognoser som utnyttjats i budgetprocessen 2018 - 2022, %-förändring

	Åren 2018-2022		Genomsnittliga prognosavvikelse	
	Medeltal av prognoser, %	Medeltal av utfall, %	Under- eller överskattning av prognosen ¹ , %-enhet	Prognosavvikelsen storlek ² , %-enhet
BNP (volym)	1,9	0,9	1,0	1,5
BNP (värde)	3,7	3,5	0,1	2,2
Privata konsumtionen (värde)	3,7	2,8	0,9	2,5
Bytesbalans, i förhållande till BNP, %	-0,6	-0,8	0,2	1,9
Inflation	1,4	2,3	-0,9	1,7
Lönesumma	3,2	3,7	-0,5	2,2
Arbetslöshetsgrad	7,3	7,2	0,1	0,7
Statsskulden, i förhållande till BNP, %	49,6	49,2	0,3	4,0
Statens nettoutlåning, i förhållande till BNP, %	-2,1	-2,6	0,5	1,6
Den offentliga ekonomins nettoutlåning, i förhållande till BNP, %	-1,9	-2,1	0,2	2,0

Jämförelsen av prognoserna införs i de preliminära nationalräkenskaperna i mars/juni.

Medeltalet för de fem senaste åren har beräknats utifrån vårens och höstens prognoser om budgetåret.

¹ Indikatorn för under- eller övervärdering är det genomsnittliga prognosavvikelsen.

² Medeltalet av avvikelens absoluta värde anger prognosavvikelsens genomsnittliga storlek, oberoende av avvikelens riktning.

Bilagatabell 2. Balansen för tillgång och efterfrågan, miljoner euro

	Löpande priser					
	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
Bruttonationalprodukt till marknadspris	240 097	250 920	268 650	281 556	291 058	302 976
Import av varor och tjänster	85 007	98 889	127 834	118 039	120 758	128 240
Totalutbud	323 045	349 809	396 484	399 596	411 816	431 216
Export av varor och tjänster	85 187	98 955	121 493	115 534	118 698	125 333
Konsumtion	179 481	189 886	202 915	214 229	220 646	229 050
privat	121 754	128 204	138 279	144 755	149 134	154 602
offentlig	57 727	61 682	64 636	69 474	71 511	74 449
Bruttobildning av realkapital	57 231	59 179	65 086	65 331	67 891	72 131
privat	45 720	48 710	53 826	53 695	55 266	57 534
offentlig	11 511	10 469	11 260	11 705	12 565	14 414
Totalefterfrågan	323 043	349 221	395 050	398 162	410 382	429 782
	Fasta priser, referensår 2015; ej adderbara					
	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
Bruttonationalprodukt till marknadspris	224 192	231 298	235 010	235 092	237 877	242 075
Import av varor och tjänster	85 180	90 317	97 773	94 018	97 370	101 567
Totalutbud	309 363	321 498	332 702	328 660	334 865	343 275
Export av varor och tjänster	84 510	89 425	92 550	91 775	95 528	99 117
Konsumtion	171 942	178 146	180 631	181 439	182 639	185 039
privat	117 172	121 227	123 275	123 049	124 329	126 529
offentlig	54 793	56 941	57 386	58 416	58 342	58 554
Bruttobildning av realkapital	51 789	52 327	54 012	52 337	53 462	55 812
privat	41 112	42 868	44 428	42 811	43 262	44 248
offentlig	10 704	9 441	9 561	9 511	10 196	11 589
Totalefterfrågan	309 359	320 837	331 370	327 330	333 532	341 937

Bilagatabell 3. Samhällsekonominns finansiella jämvikt

	2017	2018	2019	2020	2021
	i förhållande till BNP, %				
Bruttoinvesteringar	23,3	24,1	23,8	24,0	23,7
hushåll och icke vinstsyftande samfund	6,9	7,1	7,0	7,0	7,1
företag och kreditinstitut	12,4	12,7	12,4	12,2	12,3
offentliga samfund	4,1	4,3	4,4	4,8	4,2
Bruttosparande ¹	23,3	23,5	23,8	25,2	25,0
hushåll och icke vinstsyftande samfund	3,6	3,9	4,7	7,2	5,7
företag och kreditinstitut	16,3	16,2	15,7	18,7	18,0
offentliga samfund	3,3	3,4	3,4	-0,8	1,4
Finansiellt överskott	-0,7	-1,8	-0,2	0,6	0,5
hushåll och icke vinstsyftande samfund	-3,5	-3,3	-2,5	0,0	-1,5
företag och kreditinstitut	3,4	2,4	3,2	6,2	5,4
offentliga samfund	-0,7	-0,9	-0,9	-5,6	-2,8
Statistisk differens	0,0	-0,0	-0,0	0,0	0,6

¹ Inklusive kapitalöverföringar, netto

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Snellmaninkatu 1 A
PL 28, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin 0295 160 01
vm.fi

ISSN 1797-9714 (pdf)
ISBN 978-952-367-439-4 (pdf)

Oktober 2023